

*Uudenmaan liitto
Nylands förbund*

UUDENMAAN MAAKUNTAOHJELMAN TOTEUTTAMISSUUNNITELMA 2012–2015

Tarkastelun painopisteenä vuodet 2012–2013

Uudenmaan liiton julkaisu B 45 - 2011

Uudenmaan maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma 2012–2015

Tarkastelun painopisteenä vuodet 2012–2013

Uudenmaan liiton julkaisu B 45- 2011
ISBN 978-952-448-339-1 **ISSN 1236-6803 (pdf)**

Ulkoasu: Anni Levonen
Valokuvat: Tuula Palaste-Eerola

Verkkojulkaisu
Helsinki 2011

Uudenmaan liitto | Nylands förbund
Esterinportti 2 B | 00240 Helsinki
Estersporten 2 B | 00240 Helsingfors | Finland
puh. | tfn (09) 4767 411
toimisto@uudenmaanliitto.fi | www.uudenmaanliitto.fi

Uudenmaan maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma 2012–2015

Tarkastelun painopisteenä vuodet 2012–2013

1. Johdanto	5
1.1 Toteuttamissuunnitelman 2011–2012 tavoitteiden toteutuminen – tärkeimmät tulokset	6
1.2 Arvio määrällisten tavoitteiden toteutumisesta	6
2. Uudenmaan metropolimaakunnan kehitysnäkymät	9
2.1 Väestö kasvaa, ikääntyy ja monikulttuuristuu	9
2.2 Talouden rakennemuutos muuttaa Uudenmaan elinkeinorakennetta	10
2.3 Työmarkkinoiden suuri muutos –työvoimaa ja osaajia tarvitaan	11
2.4 Hyvän ympäristön, sujuvan liikenteen ja toimivan aluerakenteen resepti	13
3. Maakuntaohjelman toteuttaminen 2012–2013 toimintalinjoittain (TL)	15
TL 1: Uudistuvan metropolimaakunnan yhteistyö ja alueiden roolit	15
TL 2: Metropolimaakunnan kilpailuetu ja elinkeinoelämä	18
TL 3: Asukkaiden hyvinvointi ja palveluiden edellytykset – osalliseksi työmarkkinoilla ja sosiaalisissa verkostoissa	24
TL 4: Alue- ja yhdyskuntarakenne ja ympäristö	27
4. Kanta-Hämeen, Päijät-Hämeen ja Uudenmaan neuvotteluesitys	32
5. Arvio toteuttamissuunnitelman vaikutuksista	33
6. Rahoitustaulukot	34
Liite 1. Maakunnan yhteistyöasiakirja	36
Liite 2. Kooste liikennejärjestelmäsuunnitelmien aiesopimuksista	45
Liite 3. Kooste HLJ 2011 -liikennejärjestelmäpäätöksen hankkeista	47
Liite 4. Uudenmaan, Hämeen ja Päijät-Hämeen yhteishankkeet / neuvotteluesitykset 2011	51
Liite 5. Maakuntien yhteishankkeet / neuvotteluesitykset 2011	53

Kuvailulehti

Julkaisun nimi

Uudenmaan maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma 2012-2015,
tarkastelun painopisteenä vuodet 2012-2013

Julkaisija

Uudenmaan liitto

Raportin laatija

Uudenmaan liitto

Julkaisusarjan nimi ja sarjanumero

Uudenmaan liiton julkaisu B 45 - 2011

Julkaisuaika

2011

ISBN

978-952-448-339-1 (pdf)

ISSN

1236-6803

Kieli

suomi

Sivuja

56

Tiivistelmä

Aluekehittämislain 26 §:n mukaan maakuntaliiton johdolla valmisteltava maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma sisältää ehdotuksen maakuntaohjelman ja erityisohjelmien toteuttamisen kannalta keskeisiksi hankkeiksi ja muiksi toimenpiteiksi sekä suunnitelman niiden rahoittamisesta.

Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma 2012–2015 perustuu joulukuussa 2010 Uudenmaan liiton maakuntavaltuuston hyväksymään maakunta-ohjelmaan. Toteuttamissuunnitelmassa kuvataan toimenpiteiden ohella niiden rahoitustarve vuosiksi 2012–2015. Sisältötarkastelun painopiste on vuosissa 2012–2013. Toteuttamissuunnitelma on valmisteltu elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY) kanssa tiiviissä yhteistyössä ja se sisältää myös maakunnan yhteistyöasiakirjan.

Toteuttamissuunnitelman ensimmäisessä luvussa arvioidaan maakunta-ohjelman käynnistysvuoden toteutumista. Toisessa luvussa arvioidaan metropolimaakunnan kehitysnäkymiä lähivuosien aikana. Tarkastelu on tiivistelmä Uudenmaan liiton ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen yhteistyössä Kaupunkitutkimus TA:lta tilaamasta toimintaympäristö-analysistä. Kolmannessa luvussa käsitellään toimintalinjoittain maakuntaohjelman toteuttamisen päälinjat. Tarkastelu sisältää kuvauksen, mihin asioihin kehittämisessä on tulevan kahden vuoden aikana kiinnitettävä erityistä huomiota ja asetetaan tavoitteet kehittämiselle. Toteuttamissuunnitelmassa kuvataan tärkeimmät toimenpiteet, joiden avulla tavoitteisiin pyritään.

Toteuttamissuunnitelman 2012–2015 päätavoitteena on työllisyysasteen nostaminen hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti. Suunnitelmassa korostetaan nuorten osallisuuteen tähtääviä toimenpiteitä, joita ovat:

- Yhteiskuntatakuun toteuttaminen,
- nuorten kesätyökampanja eli KESÄDUUNI-hanke, joka toteutetaan yhteistyössä kuntien, yritysten ja ELYN kanssa,
- EER-teemavuoden eli Euroopan yrittäjyysvuoden 2012 nuorten yrittäjyyttä edistävät toimenpiteet,
- koulutuksen aiesopimus, jota Uudenmaan liitto ehdottaa osaksi hallitusohjelmassa esitettyä laajennettua aiesopimuskäytäntöä. Tavoitteena on lisätä ja kohdentaa nuorisoasteen koulutuspaikkoja Uudellemaalle siten, että toimet tukevat osallisuuden lisäämistä, ehkäisevät syrjäytymistä sekä parantavat osaavan työvoiman saatavuutta.

Avainsanat (asiasanat)

alueiden kehittäminen, maakuntaohjelma, toteuttamissuunnitelma, Uusimaa, metropolimaakunta

Huomautuksia

Julkaisusta löytyy pdf-versio kotisivuiltamme www.uudenmaanliitto.fi/julkaisut.

Presentationsblad

Publikation

Uudenmaan maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma 2012-2015,
tarkastelun painopisteenä vuodet 2012-2013

Författare

Nylands förbund

Rapporten är utarbetad av

Nylands förbund

Seriens namn och nummer

Uudenmaan liiton julkaisuja B 45 - 2011

Utgivningsdatum

2011

ISBN

978-952-448-339-1 (pdf)

ISSN

1236-6803

Språk

finska

Sidor

56

Sammanfattning

Enligt 26 § i lagen om utveckling av regionerna innehåller landskapsprogrammets genomförandeplan, som utarbetas under ledning av landskapsförbundet, förslag till de viktigaste projekten och andra åtgärder som behövs för att genomföra landskapsprogrammet och de särskilda programmen samt en plan för finansieringen av dem.

Landskapsprogrammets genomförandeplan 2012-2015 baserar sig på landskapsprogrammet som i december 2010 godkännts av Nylands förbunds landskapsplan. I genomförandeplanen beskrivs förutom åtgärderna även behovet att finansiera dem för åren 2012-2015. Fokus för betraktelsen av innehållet ligger på åren 2012-2013. Genomförandeplanen har beretts i nära samarbete med närings-, trafik- och miljöcentralen (NMT) och den innehåller även landskapets samarbetsdokument.

Det första kapitlet i genomförandeplanen omfattar en utvärdering av hur det första året för genomförandet av landskapsprogrammet har utfallit. I det andra kapitlet ingår en granskning av utvecklingsutsikterna för metropollandskapet för de närmaste åren. Studien är en sammanfattning av den analys om verksamhetsmiljön som Nylands förbund och närings-, trafik- och miljöcentralen tillsammans beställt av Kaupunkitutkimus TA. Det tredje kapitlet behandlar huvudlinjerna för verkställandet av genomförandeplanen genom olika verksamhetslinjeringar. Studien innehåller en beskrivning av de ärenden som utvecklingsarbetet under de två åren speciellt skall fästa speciell uppmärksamhet vid. Dessutom fastställer man utvecklingsmålen. I genomförandeplanen beskrivs de viktigaste åtgärderna som leder fram till målen.

Det viktigaste målet i genomförandeplanen 2012-2015 är att höja sysselsättningsgraden i enlighet med regeringsprogrammet. Speciell betoning i planen ges åtgärder där unga medverkar, såsom

- de ungas Sommarjobbprojekt, som förverkligas i samarbete med kommuner, företag och Nylands NTM-central
- verkställandet av samhällsgarantin
- åtgärder som främjar ungt entreprenörskap inom temaåret "Europas entreprenörsregion 2012"
- ett intentionsavtal inom utbildningen, som Nylands förbund föreslår skall bli en del av det utvidgade praxiset med intentionsavtal i regeringsprogrammet. Målet är att öka och allokera ungdomsstadiets studieplatser till Nyland så att åtgärderna stöder ett ökat deltagande, förebygger utslagning samt förbättrar tillgången på yrkeskunnig arbetskraft.

Nyckelord (ämnesord)

regionutveckling, landskapsprogram, genomförandeplan, Nyland, metropollandskap

Övriga uppgifter

Publikationen finns i pdf-version på vår webbplats www.uudenmaanliitto.fi/julkaisut.

1. Johdanto

Toteuttamissuunnitelma perustuu joulukuussa 2010 Uudenmaan liiton maakuntavaltuuston hyväksymään maakuntaohjelmaan. Toteuttamissuunnitelmassa kuvataan ohjelman toteuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet ja hankkeet sekä niiden rahoitustarve vuosiksi 2012–2015. Tarkastelun painopiste on vuosissa 2012–2013. Lisäksi toteuttamissuunnitelma sisältää maakunnan yhteistyöasiakirjan.

Kuluvana vuonna toteuttamissuunnitelma ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY) strateginen tulossuunnitelma laaditaan samassa työ- ja elinkeinoministeriön antamassa aika-aulussa. Asiakirjojen sisältövalmistelua on tehty tiiviissä yhteistyössä sekä ELYn painopisteittäin nimetyissä teemaryhmissä että Uudenmaan liiton kuntaedustajista koostuvissa asiantuntijaryhmissä. Liiton ja ELYn yhteistyöryhmä ns. SILTA -ryhmä on koonnut valmistelutyön tulokset ja käynyt kuntakeskustelut seutukunnittain. Valmistelutyön tavoitteena oli, että molempiin asiakirjoihin kirjataan metropolimaakunnan kehittämisen kannalta keskeiset toimenpiteet ja niiden rahoitus. Työ- ja elinkeinoministeriön ohjeistuksen mukaan toteuttamissuunnitelmien ja strategisten tulossopimusten tulee valmistua 21.10.2011 mennessä.

Toteuttamissuunnitelmaan sisältyviä esityksiä on käsitelty sekä valmistelu- että päätöksentekovaiheessa maakunnan yhteistyöryhmässä ja maakuntahallituksessa.

Toteuttamissuunnitelman ensimmäisessä luvussa arvioidaan maakuntaohjelman käynnistysvuoden toteutumista. Toisessa luvussa arvioidaan metropolimaakunnan kehitysnäkymiä lähivuosien aikana. Tarkastelu on tiivistelmä maakunnan liiton ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen yhdessä Kaupunkitutkimus TA:lta tilaamasta toimintaympäristöanalyysistä. Kolmannessa luvussa

Fakta

- Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma laaditaan vuosittain ja se sisältää ehdotuksen toimenpiteistä ja hankkeista, joilla metropolimaakuntaa kehitetään.
- Liitto laatii toteuttamissuunnitelman laajassa yhteistyössä kuntien, ELYn ja AVIn ja muiden maakunnan aluekehittäjien kanssa.
- Toteuttamissuunnitelma sisältää maakuntien yhteistoiminta-alueen neuvotteluesityksen (Uusimaa, Kanta-Häme, Päijät-Häme).

käsitellään toimintalinjoittain maakuntaohjelman toteuttamisen päälinjat. Tarkastelu sisältää kuvauksen, mihin asioihin kehittämisessä on tulevan kahden vuoden aikana kiinnitettävä erityistä huomiota ja asetetaan tavoitteet kehittämiselle. Lisäksi toteuttamissuunnitelmassa kuvataan tärkeimmät toimenpiteet, joiden avulla tavoitteisiin pyritään. Toimenpiteitä on kolme erilaista tyyppiä:

- Toteuttamissuunnitelman toimenpiteillä vaikutetaan muiden viranomaisten toimintaan kuten esimerkiksi kehysbudjetin valmisteluun tai ELY -keskuksen suunnitelmien sisältöön.
- Toimenpiteet voivat myös olla Uudenmaan liiton tai muun tahon kuten ELYn toteuttamia yhteistyöhankkeita tai
- liiton tai muulla hankerahoituksella maakuntaohjelman tavoitteita edistäviä hankkeita.

Maakuntahallituksen pyynnöstä toteuttamissuunnitelmaan on kuvattu myös toteuttamisen päävastuutahot. Rakennerahasto-ohjelmien loppukauden linjaukset on kuvattu lyhyesti kappaleessa III Uudistuvan metropolimaakunnan yhteistyö ja alueiden roolit.

1.1 Toteuttamissuunnitelman 2011–2012 tavoitteiden toteutuminen – tärkeimmät tulokset

Maakunnan kehittämisen kannalta merkittävä päätös oli vuoden 2011 alussa toteutunut Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan liittojen yhdistyminen. Vuoden 2010 joulukuussa hyväksytty maakuntaohjelma linjaa yhdistyneen Uudenmaan aluekehittämistä.

Metropolimaakunnan kilpailuetu ja elinkeinoelämä –toimintalinjassa tavoitteena on rakentaa elinkeinoelämää tukevia logistisia ratkaisuja ja palveluita. Lisäksi tavoitteena on kehittää elinkeinopalveluita siten, että niiden avulla voidaan lisätä yritysmuotoisyyttä ja yritysten sijoittumista alueelle. Pääkaupunkiseudun koordinoiman World Design Capital (WDC) –vuoden toteutus käynnistettiin vuoden 2011 aikana. Uudenmaan liitto käynnisti EER-yrittäjyysseemavuoden toteutuksen yhteistyöverkoston kanssa (ESR-rahoitus).

Lentoaseman neuvontapisteen kehittäminen jatkuu. Matkailijoita kävi neuvontapisteessä vuonna 2010 liki 190 000 henkilöä. Alkuvuodesta 2011 kävijämäärä on lisääntynyt edelleen.

Yrityshautomoiden rahoitus- ja toimintamalliselvityksen perusteella hautomorahoituksen teemoja tarkennettiin siten, että hakemuksissa painotetaan verkoston yhteistyön tiivistämistä ja jatko-toimintamallien kehittämistä.

Osaamisen kehittämisen toimintalinjassa tärkein tehtävä on vuonna 2011 ollut esityksen laatiminen Uudenmaan koulutustarpeesta. Maakunnan liittojen laatimien laskelmien perusteella valtioneuvosto hyväksyy vuoden 2011 lopussa koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman vuosille 2011–2016. Laskelmien perusteella maakuntahallitus esitti opetus- ja kulttuuriministeriölle, että Uudellemaalle perustetaan 3 300 uutta ammatillisen koulutuksen aloituspaikkaa. Ministeriö esitti ehdotuksessaan syyskuussa 2011, että Uudellemaalle tulee noin 500 uutta aloituspaikkaa, mikä ei vastaa Uudenmaan tarvetta.

Hyvinvoinnin vahvistamisen painopisteenä on lasten ja nuorten hyvinvoinnin parantaminen ja kuntarajat ylittävien palveluiden kehittäminen. Helsingin sairaanhoitopiiri käynnisti vuoden 2010 aikana maakunnan kehittämisrahoituksella laajan terveyden edistämishankkeen.

Rakennerahasto-ohjelmien suora vaikutus Uudenmaan työllisyyteen, tuottavuuteen ja kilpailukykyyn on suhteellisen vähäinen, koska rakennerahastojen rahoitusmäärät ovat pieniä suhteessa Uudenmaan väkilukuun. Ohjelmien välilliset vaikutukset voivat kuitenkin olla merkittäviä, koska EAKR-ohjelmalla on rahoitettu muun muassa

metropolialueen kilpailukykystrategian toteuttamista ja erityisesti innovaatioympäristön kehittämishankkeita. ESR-rahoituksella toteutetuilla hankkeilla on luotu uusia toimintamalleja työllistymiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn.

1.2 Arvio määrällisten tavoitteiden toteutumisesta

Tiivistelmä tarkasteluajanjakson (2010–2011) määrällisten aluekehittämistavoitteiden toteutumisesta:

- Vuonna 2010 väestönkasvu jatkui edelleen voimakkaana, joskin hieman hitaampana kuin edellisenä vuonna. Uudenmaan väkiluku kasvoi 16 031 asukkaalla vuonna 2009. Vuoden 2010 aikana asukasmäärä lisääntyi 14 767 henkilöllä. Alkuvuonna 2011 kasvu kipusi jälleen 2009 tasolle, koska puolessa vuodessa väkiluku kasvoi 8000 henkilöllä. Keskeinen syy oli maahanmuuton kasvu, joka lisääntyi ensimmäisellä vuosipuoliskolla yli 2700 henkilöllä ja edellisen vuoden vastaavasta ajanjaksosta yli 500 ihmisellä.
- Asuntotuotanto lisääntyi vuonna 2010 merkittävästi edellisestä vuodesta, mutta on edelleen kaukana tavoitteista. Asuntoja rakennettiin 8250, kun tavoitteena on rakentaa vuosittain 13 000 asuntoa. Vuoden 2011 ensimmäisellä neljänneksellä asuntorakentaminen on lisääntynyt jälleen ja asuntoja valmistui noin 40 % enemmän kuin keskimäärin kolmen edellisen vuoden vastaavana ajanjaksona. Uusien asuntojen keskikoko on viimeaikoina pienentynyt ja oli vuoden ensimmäisellä neljänneksellä enää 76 m².
- BKT väheni vielä 2009 aikana 8 prosenttia, mutta kasvoi vuoden 2010 aikana noin 3 % ja on vuoden 2011 alkupuolella hieman alle 3 %. Kaikki tutkimuslaitokset ennustavat kasvun hidastuvan.
- Työttömien määrä on vähentynyt noin 6000 henkilöllä edelliseen vuoteen verrattuna ja avoimien työpaikkojen määrä on lisääntynyt noin 4000:lla (vertailuajan kohta joulukuun). Avoimia työpaikkoja oli edellisen vuoden joulukuussa 15 000. Eniten avoimia työpaikkoja oli terveydenhuolto- ja sosiaalialan työssä (2300), kaupallisessa työssä (2000) sekä palvelutyössä (1800). Työttömyysaste oli Uudenmaan ELY-keskuksen työnvälitystilaston mukaan vuoden 2010 lopussa 7,1 prosenttia. Korkein työttömyysaste on Hangossa 10,5 prosenttia ja matalin Kauniaisissa, jossa se on 4,0 prosenttia.

Vuonna 2010 Uudenmaan väestönkasvu jatkui edelleen voimakkaana, joskin hieman hitaampana kuin edellisenä vuonna.”

- Yrityksille taantumavuosi 2009 oli huono kaililla mittareilla. Uudenmaan alueen yritysten liikevaihto kääntyi kasvuun helmikuussa 2010 ja henkilöstömäärä syyskuussa 2010. Näiden käänneajankohtien jälkeen yritysten liikevaihto ja henkilöstömäärä ovat kasvaneet maaliskuuhun 2011 asti. Myös yritysten nettolisäys oli vuonna 2010 yli kaksinkertainen edelliseen vuoteen verrattuna. Yritysten määrä lisääntyi 2500 yrityksellä.
- Työmatkaliikenteen määrä pääkaupunkiseudulle on edelleen jonkin verran lisääntynyt ja työssäkäyntialue laajentunut. Pääkaupunkiseudulle sukkuloi päivittäin yli 119 000 ihmistä. Muutoksia on tapahtunut lähinnä siinä, mil-

tä alueilta työmatkoja Uudellemaalle tehdään. Kanta-Hämeestä ja Päijät-Hämeestä sukkulointi pääkaupunkiseudulle on kasvussa. Varsinais-Suomesta ja Pirkanmaalta pääkaupunkiseudulle suuntautuva työmatkaliikenne on puolestaan tarkasteluajanjakson aikana vähentynyt.

- Helsinki-Vantaan lentoaseman matkustajamäärä oli vuonna 2010 noin 12,9 miljoonaa (lisäystä edelliseen vuoteen 2,2 prosenttia). Kansainvälisen liikenteen matkustajia oli 10,7 miljoonaa; lisäystä 4,3 prosenttia. Kansainvälisen laivaliikenteen matkustajamäärä vuonna 2010 oli Helsingin satamissa 10,4 miljoonaa, eli kasvua oli noin 8 prosenttia.

Uudenmaan maakuntaohjelman totetuttamissuunnitelman 2011-2012 seurantaindikaattorit

INDIKAATTORI	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2015 tavoite
Muuttoliike ja väestö												
- väestön määrä	1 394 199	1 408 525	1 419 938	1 429 869	1 439 400	1 452 083	1 467 453	1 483 719	1 501 511	1 517 542	1 532 309	1 600 000
- vieraskielisiä (muu kuin suomi tai ruotsi äidinkielenä) %	53 814	4	4	5	5	78 404	85 689	94 680	104 087	113 054	122 102	
- 75 vuotta täyttäneet, % väestöstä	5,1	5,1	5,2	5,2	5,4	5,5	5,6	5,7	5,7	5,8	5,9	
- 20-35 vuotiaiden nettomuutto	7 723	7 073	5 072	4 091	4 012	6 121	7 343	8 124	8 339	6 710	6 455	
- nettomuutto, % väestöstä	0,61	0,58	0,37	0,23	0,17	0,40	0,53	0,61	0,66	0,57	0,49	
- luonnollinen väestönkasvu, % väestöstä	0,45	0,44	0,44	0,47	0,50	0,48	0,52	0,49	0,52	0,50	0,49	
- vanhushuoltosuhte (yli 65 vuotiaat / 15-64 vuotiaat)	0,17	0,17	0,17	0,17	0,18	0,18	0,18	0,18	0,19	0,19	0,20	
- väestömuutos, % väestöstä	1,05	1,03	0,81	0,70	0,67	0,87	1,04	1,08	1,17	1,06	0,97	
Kilpailukyky												
- BKT/asukas (kiintein (v. 2000) hinnoin) *	34 830	35 631	35 696	35 542	36 955	37 888	39 710	41 473	41 343	37 074	37 552	42 000
- BKT muutos (kiintein (v. 2000) hinnoin) *	7,6	3,4	1,0	0,3	4,7	3,4	5,9	5,6	0,9	-9,4	2,2	
- liikevaihdon kasvu, %	..	6,6	1,9	2,7	3,0	4,5	9,6	8,2	8,0	-15,4		
- uudet yritykset	8 309	8 499	8 673	9 245	9 847	10 556	11 522	12 737	12 427	11 373	11 979	
- lopettaneet yritykset	7 798	7 170	6 752	7 124	7 953	7 001	7 654	7 784	9 871	9 493	7 387	
- tulotaso/henkilö	24 625	24 399	24 888	25 624	27 050	26 613	26 865	28 627	29 031	28 771		
Talouden tasapaino												
- kuntien vuosikate euroa/asukas	654	521	313	330	374	395	568	639	545	412		
Työllisyys												
- 15-64 v. työllisyysaste	74,3	75,3	74,9	73,5	73,2	73,9	74,7	75,3	76,0	73,9	73,2	77,0
- 65-74 v. työllisyysaste	3,7	3,6	4,6	5,9	5,2	6,2	7,4	8,8	9,1	7,7	8,2	
- 15-64 v. Työttömyysaste	6,3	5,5	5,8	6,5	6,6	6,2	5,4	5,1	4,8	6,3	6,4	4
- 15-24 v. Työttömyysaste	14,2	13,3	14,7	16,5	16,7	15,5	14,2	13	14,1	18,3	18,4	0
- työpaikkojen määrä	722 326	723 997	723 148	721 467	726 858	738 477	752 396	775 223	749 966	762 714		820 000
Osaaminen												
- tutkinnon suorittaneiden osuus 15 v. Täytäneistä	63,8	64,5	65,1	65,7	66,3	66,7	67,2	67,5	67,9	68,4		
- peruskoulun jälkeistä tutkintoa vailla olevien 25-29 –vuotiaiden osuus vastaavanikäisistä, %	17,1	16,3	15,7	15,4	15,7	16,7	17,3	18,5	19,4	19,8		17
- kolmen suurimman toimialan osuus työpaikoista	70	70	71	71	71	72	72	..	..			
- korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus	30,6	31,0	31,5	31,9	32,2	32,5	32,9	33,2	33,9	34,3		
- koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17-24 –vuotiaiden osuus vastaavanikäisistä, %	14,50	14,80	14,80	14,90	14,40	14,50	14,4	14,80	15,1	14,3		
- 16-18 vuotiaiden koulutuksen aloituspaikat suhteessa ikäluokkaan	1,24	1,27	1,31	1,30	1,30	1,26	1,22	1,22				
Elinympäristön laatu ja aluerakenne												
- haja-asutuksen osuus väestömäärän muutoksesta, %	9,9					12,2	..	10,1	11,6			
- vesistöjen fosforin pistekuormitus, tn	84	63	67	59	71	60	49	45	51	44		
- vesistöjen typen pistekuormitus, tn	2 731	2 811	2 471	2 574	1 970	1 687	1 545	1 626	1 764	1 408		
Asuminen												
- asuntotuotanto	11 378	11 619	10 044	11 357	10 801	10 956	9 987	10 504	8 586	6 408	8 247	13 000
- muutos vuokra- ja asumisoikeusasuntojen määrässä	6 044	698	14 734	5 652	3 084	-13 033	1 749	698	965	1 900		
- pks:n as. vuokra (ind.muu maa=100)**						134	133	133	134	137	138	
- asuntojen hinta (ind. muu maa=100)***						189	192	195	193	193	200	
Hyvinvointi												
- pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä	31,3	28,7	28,2	27,6	29,4	29,4	28,0	25,0	19,1	15,0	22,6	
- sairastavuusaste (indeksi koko maa=100)	89,3	89,2	89,3	89,1	89	89	89	88,6	88,1	87,9	87,9	
- toimeentulotukea saaneet 25–64-v., % vastaavanikäisestä väestöstä****	8,4	8,1	7,5	7,5	7,0	6,6	6,4	6,1	6,0	7,1		
- kodin ulkopuolelle sijoitetut 0-17-vuotiaat (osuus vastaavanikäisistä)****	1,2	1,2	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4	1,4	1,5	1,4		
Alueen sisäiset erot												
- tulotason keskihajonta kunnittain (€/asukas)	6 567	5 458	5 730	5 674	7 304	4 913	5 692	6 672	6 440	5 290		
- väestön ikärakenteen keskihajonta kunnittain (keski-ikä keskihajonta vuosissa)	2,71					2,80	2,79	2,79	2,79	2,80		

* = vuosi 2010 ETLAn arvio
** = arava- ja vapaarahoitteiset vuokra-asunnot yhteensä
*** = vapaarahoitteisten asunto-osakehuoneistojen keskimääräiset kauppahinnat
**** = Uusimaa - Pukila ja Myrskylä (HUS alue)
.. = tietoa ei ole saatu tai se on liian epävarma esitettäväksi

2. Uudenmaan metropolimaakunnan kehitysnäkymät

2.1 Väestö kasvaa, ikääntyy ja monikulttuuristuu

Viimeisen viidenkymmenen vuoden aikana metropolimaakunnan asukasluku on kasvanut 742 000 asukkaalla. Yli puolet kasvusta on aiheutunut muuttovoitosta ja vajaa puolet luonnollisesta väestön kasvusta. Tällä hetkellä metropolimaakunnan väestön kasvun päätekijä on maahanmuutto. Maahanmuuttajien määrä on kasvanut koko 2000-luvun. Vuosina 2010–2011 Uudellemaalle muutaneista asukkaista yli puolet (9500 asukasta) on ollut maahanmuuttajia. Suuri osa maahanmuuttajista asettuu Helsinkiin (2900 asukasta).

Metropolimaakunnan ikärakenne poikkeaa monessa suhteessa koko maan keskiarvosta. Pääkaupunkiseutu on nuorten aikuisten keskittymä. Kehyskunnissa lasten osuus väestöstä on korkeampi kuin muilla alueilla. Läntinen ja itäinen Uusimaa ovat lapsiperheiden alueita, mutta näillä alueilla eläkeläisten osuus on samalla tasolla kuin koko maassa.

Helsingin ja Porvoon seutukuntien väestön ikärakenne on maan keskiarvoa merkittävästi nuorempi, ja väestö kasvaa edelleen voimakkaasti, minkä vuoksi työvoiman tarjonnan kehitys on muuta maata parempi. Tästä kehityksestä huolimatta myös näissä seutukunnissa työelämästä poistuva 60–64-vuotiaiden ikäluokka on suurempi kuin työelämään tuleva 20–24-vuotiaiden ikäluokka. Raaseporin ja Loviisan seutukuntiin tilastokeskuksen ennustamasta väestönkasvusta huolimatta työvoiman määrä tulee laskemaan ikärakenteen johdosta. Raaseporin seutukuntaan tilastokeskus ennustaa noin 200 asukkaan vuotuista kasvua ja Loviisan seutukuntaan noin 80 asukkaan vuotuista kasvua. Lohjan seudun ennakoitua kasvavan vuodessa noin 800 asukkaalla eli kasvu on noin 1 prosenttia vuodessa. Tästä huolimatta työikäinen väestö ei kasva juuri lainkaan, sillä kasvu syntyy noin 90 prosenttisesti muuttoliikkeestä.

Metropolimaakunnalle on ominaista maahanmuuttajien merkittävä osuus väestöstä. Yli puolet muista kuin suomen- ja ruotsinkielisistä Suomessa asuvista asuu Uudellamaalla. Vieraskielisten väestöosuus (7 prosenttia) on kolminkertainen muuhun Suomeen verrattuna. Pääkaupunkiseudulla maahanmuuttajien osuus on 9 prosenttia ja maakunnan muilla alueilla noin kolme prosenttia.

Tulevina vuosina väestön kasvusta suuri osa syntyy edelleen maahanmuutosta. Pääkaupunkiseutu säilyy maakunnan ja koko maan suurimpana maahanmuuttajataustaisen väestön keskittymänä, mutta Helsingin seudun kehysalueilla sekä läntisellä ja itäisellä Uudellamaalla maahanmuuttajien

määrä kasvaa suhteellisesti lähes yhtä nopeasti.

Maahanmuuttajat ovat heterogeeninen ryhmä äidinkielen, suomen tai ruotsin kielen taidon, työmarkkina-aseman, koulutustason, kulttuuritautan, uskonnon, iän, maassa asumisen keston sekä maahanmuuton alkuperäisen syyn suhteen.

Maahanmuuttajien työmarkkina-asema on muuta väestöä heikompi. Erityisesti miesten työllisyysaste on alhainen kantaväestöön verrattuna. Maahanmuuttajataustaisen väestön osalta heikko työmarkkina-asema ja ulkopuolisuuden riski on suurin Afrikasta sekä Keski- ja Länsi-Aasiasta lähtöisin olevilla erityisesti pakolaistaustaisilla muuttajilla, joita päätyy Uudellemaalle sekä suoraan että muun Suomen kautta.

Osaavat maahanmuuttajat ovat tärkeä voimavara. Osalta maahanmuuttajista puuttuu kuitenkin ammatillista osaamista. Maahanmuuttajien matala työllisyysaste ja heikko työmarkkina-asema johtavat edelleen syrjäytymisuhkaan, mikä on maahanmuuton todellinen haaste.

Vieraskielisen väestön osuuden kasvu vaikuttaa myönteisesti työikäisen väestön määrään. Suurten ikäluokkien siirtyessä eläkkeelle työmarkkinoille tarvitaan suuri määrä uutta työvoimaa. Työmarkkinoiden kysynnän ja tarjonnan kohtaamisessa avainkysymys on koulutuksen kohdentuminen oikeille koulutustasoille ja aloille, joilla työvoimaa tarvitaan tulevaisuudessa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuskehitys vaikuttaa yhä enemmän kuntien talouteen. Jatkuva kuntien lakisääteisten tehtävien ja velvoitteiden lisääntyminen ovat lisänneet valtion ja kuntien välisiä jännitteitä. Talouden kehityksen lisäksi haasteena on väestön ikärakenteen vanheneminen ja huoltosuhteen muutos sekä kilpailu vähenevästä työvoimasta. Väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen turvaaminen edellyttävät sairauksien ja sosiaalisten ongelmien ennaltaehkäisyä ja palveluiden uudistamista.

Lähiaikoina arvioidusta ikäsidonnaisten julkisten palvelujen kasvupaineesta liki puolet kohdistuu kuntien järjestämisvastuulla oleviin hoito- ja hoivapalveluihin. Ilman peruspalvelujen tuottavuuden merkittävää kohenemista ja kuntien lakisääteisten tehtävien ja velvoitteiden kasvun pysäyttämistä kuntatalous ajautuu kriisiin ja mittaviin veronkorotuksiin. Ikärakenteen ja huoltosuhteen nopea muutos aiheuttaa paitsi kustannusten nousua myös palvelualan henkilöstön tarpeen lisääntymistä. Vaikka väestön odotettavissa oleva eliniän odote pidentyy, niin viimeisten elinvuosien palvelutarve yksilötasolla ei vähene. Palvelutarve kokonaisuutena kasvaa voimakkaasti.

Terveystenhuoltolaki tuli voimaan toukokuussa 2011. Sosiaalihuollon kokonaisuudistus on parhaillaan valmisteilla. Sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteita koskevat säännökset jäävät uudistuksen tässä vaiheessa nykyiseen kansanterveyslakiin, erikoissairaanhoidon lakiin ja sosiaalihuoltolakiin. Sosiaali- ja terveydenhuolto on taloudellisesti ja henkilöstömäärällä mitattuna suurin sektori kunnissa. Sosiaali- ja terveystoimeen on kohdistunut paljon muutospaineita ja toimialalla toteutettu kehittämis-toimintaa on osaltaan myös pirstaloitu kenttää. Tieto- ja muut järjestelmät eivät keskustelee keskenään ja samanaikaisesti useassa organisaatiossa kehitetään samaa asiaa hieman toisistaan poikkeavin tavoin. Tämä estää ehyiden palveluketjujen rakentamisen ja tuhlaa taloudellisia resursseja.

Sosiaali- ja terveystoimien ennalta ehkäisy on tärkein keino vähentää palvelutarpeita ja lisätä hyvinvointia. Hyvinvoinnin erot ja eriarvoisuus ovat viime vuosina lisääntyneet. Köyhyteen ja syrjäytymiseen liittyy usein monenlaisia ongelmia kuten työttömyyttä, erilaisia sosiaalisia ongelmia, elämänhallinnan vaikeuksia, yksinäisyyttä sekä terveysongelmia. Palvelujärjestelmä ei ole pystynyt riittävästi tukemaan monenlaista apua tarvitsevia ihmisiä räätälöidyn tukimuodon ja palveluin. Lasten ja perheiden ongelmassa kyseessä on yhä useammin perheen sosiaalisen ja kasvatuksellisen tuen tarve.

Talouden kehitys ja globaali riippuvuus vaikuttaa sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisen reunaehtoihin. Kehittämistyön, resurssien ja toiminnan suuntaamisen täytyy perustua tulosten arviointiin ja toiminnan vaikuttavuuteen. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä, kehittämistä ja valvontaa säätelevän lain ja sen mukaisten ratkaisujen tuleekin torjua havaittuja heikkouksia (kuten eriarvoistava palvelurakenne, järjestelmän pirstaleisuus, asiakasprosessien kokonaisvastuun puute, kustannusten hallinta). Palveluiden kustannusten hallintaa ja tuottavuutta on edelleen parannettava kuntauudistuksen yhteydessä.

Ulkopuolisuuden kokeminen ja asukkaiden etäännyminen päätöksenteosta voi johtaa suuriin ristiriitoihin. Yhteiskunnallisten muutosten ohjaaminen ja hallinta on murroksessa kaikkialla Euroopassa. Myös Suomessa on herännyt huoli eriarvoistumiskehityksestä ja erityisesti nuorten syrjäytymisestä. Ulkopuolisuus on suhteellisesti suurinta lyhimmän ajan maassa asuneilla. Osallisuuden vahvistamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota.

2.2 Talouden rakennemuutos muuttaa Uudenmaan elinkeinorakennetta

Uusimaa tarjoaa korkean tuottavuuden palveluyrityksille ja pääomavaltaisille teollisuusyrityksille Suomen parhaimmat toimintaedellytykset: osavaa työvoimaa, hyvän saavutettavuuden ja parhaat kommunikaatioyhteydet, innovatiivisen toimintaympäristön sekä mahdollisuuden mittakaavaetujen hyödyntämiseen.

Uudenmaan talous kasvoi 2000-luvulla vuodesta 2000 vuoteen 2008 keskimäärin samaa tahia kuin koko maassa. ICT-alan taantuma vaikutti negatiivisesti Uudellamaalla v. 2002–2004, mutta vastaavasti talous kasvoi muuta maata nopeammin vuosina 2006–2008. Talouden taantuma alensi vuosina 2008–2009 Uudenmaan tuotantoa suunnilleen saman verran kuin koko maassa (noin -8 % edellisvuodesta v. 2009). Myös tuotannon toipuminen taantumasta vuoden 2009 jälkipuolalta alkaen on tapahtunut Uudellamaalla suunnilleen samalla nopeudella kuin koko maassa. Tuotanto kasvoi noin 3 % vuonna 2010 sekä koko maassa että Uudellamaalla. Vuoden 2011 ensimmäisellä neljänneksellä tuotannon trendi oli noin 4 % vuoden 2008 huipputason alapuolella. Kuluvaan vuoteen kolmannella neljänneksellä kasvuodotukset ovat Euroopan ja maailman talouskriisin myötä jälleen hiipuneet. Tuotannon odotetaan kasvavan vuoden loppupuolella alle kolme prosenttia ja putoavan vuonna 2012 alle kahteen prosenttiin.

Uudellamaalla palveluvaltainen elinkeinorakenne on loiventanut taantumaa vaikutusta työllisyyteen. Työllisyys aleni taantumassa loivemmin vuonna 2009 ja lasku pysähtyi aikaisemmin Uudellamaalla kuin koko maassa. Vuoden 2010 joulukuussa Uudenmaan työllisyysaste oli 70,7 prosenttia ja työttömyysaste 6,6 prosenttia.

Uudenmaan kannalta merkittävin talouden rakenteeseen kohdistuva muutos koskee ICT-sektoria ja ns. **Nokia-klusterin** mullistusta. Klusterin työpaikat ovat keskittyneet pääkaupunkiseudulle. Laajasti määritellyn ICT-alan osuuden on arvioitu muodostavan Uudenmaan arvonlisäyksestä noin viidenneksen, josta merkittävä osuus koostuu Nokia-klusterin panoksesta.

Nokia-klusterin työpaikat kääntyivät laskuun vuonna 2008. Ennakkotietojen perusteella lasku jatkuu myös tulevina vuosina. Tähän mennessä lasku on kohdistunut enemmän alihankintayrityksiin kuin Nokiaan, mutta kuluvaan vuonna myös Nokia vähentää työvoimaa. Nokia-klusterin muutos koskee laajasti koko Uuttamaata ja Suomea. On kuitenkin huomattava, että talouden rakennemuutos ei kohdistu pelkästään ICT-sektoriin, vaan se koskettaa myös muita aloja kuten teknologiateollisuutta.

Taloudessa tapahtuvat muutokset ei aiheudu ainoastaan talouden taantumasta, vaan ne heijastelevat laajemmin globaalin kilpailutilanteen ja talouden rakenteellisia muutoksia. Muutoksen seurauksena Uudenmaan elinkeinorakenne on muuttumassa. Uudenmaan työpaikkamäärä kasvoi viime vuosikymmenellä noin 50 000 uudella työpaikalla samalla, kun teollisuudesta väheni noin 30 000 työpaikkaa. Palveluvaltainen elinkeinorakenne vahvistui entisestään. Eniten lisääntyi liikelämää palveleva toiminta. Myös koulutuksen, terveydenhuolto- ja sosiaalipalveluiden, kaupan ja muiden yhteiskunnallisten ja henkilökohtaisten palvelujen työpaikat lisääntyivät. Vaikka eniten työpaikkoja katosi ICT-alalta, suhteellisesti suurin pudotus oli kulkuneuvoteollisuudessa, josta hävisi lähes puolet 2000 luvun alun 6500 työpaikasta.¹

Muutos vaikuttaa sekä talouden rakenteisiin että toimintamalleihin. Suomessa innovaatioita tukevista toimenpiteistä korostetaan edelleen vahvasti Teknopolis-konseptin tyyppistä yliopistojen ja tutkimuslaitosten tutkimustiedon jalkauttamista kaupallisiin tarkoituksiin. Teknopolis-konsepti on kehitetty kasvukeskuksiin ja korkean teknologian tarpeisiin ja sitä on harjoitettu aktiivisesti noin neljännesvuosisata. Pääpaino on ollut teknologisissa innovaatioissa ja teollisissa yrityksissä, eikä niinkään palvelualoissa. Teknologiset innovaatioiden perusta on tieteellisessä ja koodatussa tiedossa, joiden kehittämisessä huippututkimus ja kehittämis-toiminta ovat tärkeää.

Samaan aikaan yritysten ja julkisorganisaatioiden innovaatioprosessit ovat muuttuneet asiakkaiden ja yritysten rajapinnoissa tapahtuviksi prosesseiksi. Erityisesti pk-yritysten välisessä rajapinnassa syntyvien palveluinnovaatioiden kehittämiseksi tarvitaan avoimia innovaatioprosesseja ja alueellisia kehittämis-alustoja.

2.3 Työmarkkinoiden suuri muutos –työvoimaa ja osaajia tarvitaan

Metropolialueen työmarkkinoilla on 2010-luvulla tapahtumassa suuri muutos. Uudenmaan työikäisen väestön kasvu on hidastumassa suurten ikäluokkien siirtyessä eläkkeelle. Vuoteen 2020 mennessä työelämästä poistuu 33 prosenttia työikäistä työllistä. Eläkeikäisten eli yli 65-vuotiaiden määrä kaksinkertaistuu ja yli 85-vuotiaiden määrä kolminkertaistuu vuoteen 2035 mennessä. Kanta-

väestön työikään tulevat ikäluokat ovat pienempiä kuin eläkeikään tulevat, eivätkä ne riitä korvaamaan työmarkkinoilta poistuvia työntekijöitä. Uudellamaalla työikäinen väestö on kuitenkin jatkanut kasvua maahanmuuton ansiosta.

Uudenmaan työllisyysaste on noin kuusi prosenttiyksikköä korkeampi kuin muualla Suomessa. Metropolimaakunnan työllisyysaste jää kuitenkin selvästi jälkeen muiden pohjoismaiden, Oslon Tukholman ja Kööpenhaminan seuduista. Uudenmaan työllisyysaste laski taantumien seurauksena 73 %:iin vuonna 2010. Työllisyysaste oli huipputasolla 76 % vuonna 2008.

Työllisyysasteen nostamisen keskeisin haaste on työmarkkinoiden ulkopuolella olevan työikäisen väestön määrän kasvu (työttömät ja muut työvoiman ulkopuoliset kuin opiskelijat). Työmarkkinoiden ulkopuolella olevan työikäisen väestön määrä on Uudellamaalla hieman lisääntynyt. Yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita pitkäaikaistyöttömiä oli vuoden 2011 kesäkuun lopussa 13 119 henkilöä, mikä on 813 henkilöä (6,6 %) enemmän kuin vuotta aiemmin. Pitkäaikaistyöttömien osuus oli ko. ajankohtana 22,0 % alueen työttömistä työnhakijoista.

Ulkopuoliseksi joutuminen painottuu tiettyihin maahanmuuttajaryhmiin, kantaväestön nuoriin väliinputoajiin sekä työelämästä eri syistä syrjäytyviin. Ulkopuolisuuden riski ei liity pelkästään työttömyyteen, vaan erilaisiin sosiaalisiin ongelmiin, asunnottomuuteen elämänhallinnan vaikeuksiin, yksinäisyyteen sekä terveysongelmiin. Lisäksi siihen liittyy useita riskejä perheen ylisukupolvisen syrjäytymiskiarteeseen.

Uudenmaan työttömyysaste oli työvoimatutkimuksen mukaan vuonna 2010 keskimäärin 6,4 %, kun se koko maassa oli 8,4 %. Vuosikymmenen alimalla tasolla työttömyysaste oli Uudellamaalla vuonna 2008, jolloin se oli 4,8 %. Uudenmaan ja koko Suomen työttömyysasteen ero on supistunut vuosikymmenen kuluessa. Vuoden 2011 alun tilastotietojen perusteella työttömyysaste on Uudellamaalla edelleen hiukan laskenut. Työttömien nuorten osuus kaikista työttömistä on vähentynyt ja oli 2010 joulukuussa 9,3 prosenttia.

Työmarkkinoiden ulkopuolisuus koskettaa kantaväestön nuoria väliinputoajia, työelämästä eri syistä syrjäytyviä ja maahanmuuttajaryhmiä. Työorientoituneessa yhteiskunnassamme työmarkkinoilta putoaminen aiheuttaa riskin, joka johtaa ulkopuolisuuteen, mihin puolestaan liittyy erilaisia

¹Toimiala Online, ETLA, huhtikuu 2011

”
 Riittävä
 koulutuspaikkatarjonta
 vahvistaa nuorten
 osallisuutta ja ehkäisee
 syrjäytymistä.”

sosiaalisia ongelmia, asunnottomuutta ja elämänhallinnan vaikeuksia.

Osaavan työvoiman saatavuus on Uudenmaan haaste jo lähitulevaisuudessa, sillä 2000-luvun alun nopean kasvuvaiheen jälkeen on odotettavissa hitaamman työllisyyskehityksen jakso. Valtion taloudellisen tutkimuslaitoksen mukaan työllisten määrä kasvaa Uudellamaalla vuosien 2007–2025 välillä ainoastaan 51 000 henkilöllä (6,6 %). Työllisten määrän kasvuennuste on huomattavan matala, koska pelkästään vuosien 2000–2007 välillä alueen työllisten määrä kasvoi 53 000 työllisellä.

Samaan aikaan metropolialueen toimialarakenteen muutos ei kuitenkaan ole hidastumassa, vaan päinvastoin esimerkiksi uudet kasvualat (esim. peliteollisuus, energiatehokas rakentami-

nen) kasvattavat huomattavasti merkitystään työllistäjinä. Työllisten määrän ennustetaan kasvavan kuitenkin 2020-lukua lähestyttäessä eniten sosiaali- ja terveydenhuollossa, koulutus ja tutkimus -toimialalla, liike-elämän palveluissa, kaupan alalla ja erikoistuvilla palvelualoilla. Sen sijaan teollisuuden työpaikkakehitys jatkuu ennusteiden mukaan negatiivisena.

Käytännössä tämä tarkoittaa, että yritykset ja julkinen sektori joutuvat kilpailemaan osaavasta työvoimasta. Julkisella sektorilla työvoiman tarve on suuri myös siksi, että esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhoitosektorilla työntekijöiden eläköityminen on nopeaa.

Metropolialueen nykyinen koulutustarjonta ei vastaa elinkeinorakenteen muutokseen, vaan

työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaaminen uhkaa edelleen heiketä varsinkin monissa ammatillisista peruskoulutusta edellyttävissä ammateissa. Ammatillisen peruskoulutuksen aloituspaikkojen lisäämistä tarvitaan sekä työvoiman kysyntäenustaiden perusteella että peruskoulun päättäneiden koulutustakuun toteuttamiseksi. Uudenmaan maakuntahallitus on esittänyt, että Uudellemaalla on perustettava 3 300 uutta ammatillisen koulutuksen aloituspaikkaa. Riittävä koulutuspaikkatarjonta vahvistaa nuorten osallisuutta ja ehkäisee syrjäytymistä.

Koulutusaloittain tarkasteltuna elinkeinorakenteen muutos tarkoittaa, että aloituspaikkoja on lisättävä erityisesti sosiaali-, terveys- ja liikuntalan yliopistokoulutuksessa, matkailu-, ravitsemis- ja talousalan ammatillisessa peruskoulutuksessa sekä tekniikan ja liikenteen ammatillisessa peruskoulutuksessa. Tekniikan alan osajien työvoimakysyntä perustuu miltei ainoastaan työvoimapoistuman kautta avautuviin työpaikkoihin. Koulutuspaikkojen vähennystarvetta on ennustaiden mukaan erityisesti kulttuurialan koulutuksen kaikilla koulutusasteilla.

Elinkeinorakenteen rakennemuutos ja toimialojen klusterikehitys edellyttää metropolialueen työvoimalta joustavuutta ja valmiutta siirtyä tehtäviin, joissa vaaditaan uudenlaista osaamista ja osaamisyhdistelmiä. Metropolialueen osaamisen kehittämisen keskeisin haaste onkin koulutusalojen opetusta tarjoavien koulutuksen järjestäjien välisen yhteistyön kehittäminen, jotta ne voivat vastata elinkeinoelämän muuttuviin osaamistarpeisiin.

Koulutusjärjestelmällä tulee olla vahvemmat valmiudet tukea metropolialueen kasvuklusterien osaamistarpeiden nykyistä järjestelmällisempää ja kohdennetumpaa ”tuotteistamista” opiskelijoille yli koulutusalojen (vrt. Aalto-yliopisto). Käytännössä koulutusjärjestelmän sisälle tulisi muotoilla kaikille koulutusasteille sellaisia innovatiivisia rakenteita, joilla madallettaisiin opiskelijoille (nuoret ja aikuiset) kynnystä valita työelämälähtöisiä opintokokonaisuuksia. Tämän tyyppistä metropolialueen koulutuspalveluiden innovatiivista muotoilua tukee merkittävästi vuonna 2012 Helsingin muotoilupääkaupunki (WDC) teemavuosi, jonka yhteyteen tullaan kytkemään useita koulutuksen ja tieteen hankkeita (esim. 365 Wellbeing -hanke).

2.4 Hyvän ympäristön, sujuvan liikenteen ja toimivan aluerakenteen resepti

Uusimaa on metropolimaakuntana Suomen taloudellinen, liikenteellinen ja hallinnollinen keskus.

Voimakkaasti kasvavan maakunnan haasteena on sovittaa yhteen kasvun, hyvinvoinnin ja ympäristön laadun kysymykset.

Toimiva ja ehyt alue- ja yhdyskuntarakenne on Uudenmaan kilpailukyvyyn, arjen sujuvuuden, toimivan joukkoliikenteen ja hyvän ympäristön tärkein edellytys. Väestön ja työpaikkojen nopea kasvu aiheuttaa Uudellamaalla monenlaisia maankäyttöpaineita ja edellyttää erilaisten keskenään ristiriitaisten maankäyttötarpeiden yhteensovittamista. Asumisen korkea hinta ja kaupan rakenteen muutokset ovat aiheuttaneet yhdyskuntarakenteen epäsuotuisaa hajautumista, jota jatkossa on pystyttävä hillitsemään. Uudenmaan väestöstä 11 prosenttia asuu asemakaava-alueen ulkopuolella. Viimeisen kahdeksan vuoden aikana asemakaava-alueiden ulkopuolelle väestön kasvusta on sijoittunut noin 13 prosenttia. Yhdyskuntarakenteen eheyttämisessä pääkeino on keskittää kasvua olemassa olevaan rakenteeseen, nykyiseen liikennejärjestelmään tukeutuen. Tämä on myös tärkein keino ilmastomuutoksen hillinnässä.

Uusimaa on Suomen kansainvälisen lentoliikenteen keskus. Vuonna 2010 Helsinki-Vantaan lentoaseman matkustajamäärä oli 12,9 miljoonaa matkustajaa, joka on 78 % koko maan lentoasemien matkustajamäärästä. Ulkomaan liikenteen matkustajia oli Helsinki-Vantaan lentoasemalla 10,7 miljoonaa.

Uusimaa on merkittävä laivaliikenteen keskus. Uudenmaan satamien kautta kulki ulkomaan tavaraliikenteestä vuonna 2010 35,0 miljoonaa tonnia, joka on noin 38 % koko maan satamien liikenteestä. Uudenmaan merkittävimmät (yli 1 miljoonaa tonnia vuodessa) tavaraliikenteen satamat ovat Hanko, Koverhar, Inkoo, Helsinki, Kilpilahti ja Loviisa. Helsingin sataman matkustajaliikenne oli 10,4 miljoonaa matkustajaa, joka on lähes 60 % koko maan matkustajamäärästä. Uudenmaan satamiin saapui vuonna 2010 noin 11 300 alusta.

Saavutettavuus on metropolimaakunnan kilpailukyvyyn ja vetovoiman avaintekijä. Tietoliikenneyhteydet ja -teknologia täydentävät liikenteellistä saavutettavuutta ja niiden laaja-alainen hyödyntäminen luo uusia mahdollisuuksia. Valokuituliittymien levinneisyyttä mittaavassa kansainvälisessä vertailussa 2010 Suomi oli vasta sijalla 15. eli kaukana muista Pohjoismaista. Suomen kehityssuuntaa voi pitää huolestuttavana, sillä kiinteiden tietoliikenneverkkojen välityskyvystä on muodostumassa merkittävä pullonkaula nopeiden laajakaisaliittymien yleistymiselle. Tämä on johtamassa siihen, että teknologian mahdollisuuksia ei voida hyödyntää, eivätkä viestintäpalveluiden loppukäyttäjät pysty käyttämään kaistaa vaativia sähköisiä

työ- ja asiointipalveluita tai etätyösovelluksia. Suomi on pudonnut informaatioteknologian soveltajana kehityksen kärjestä keskikastiin. Tämä näkyy muun muassa siinä, että julkisen hallinnon sähköisten palveluiden kehitys on ollut hidasta.

Maaseudulla tilanne on taajamia kärjistyneempi operaattoreiden sulkiessa palveluja, jolloin käyttäjä voi jäädä huonosti toimivan, hitaan langattoman liittymän armoille. Tämä muodostaa esteen niin maaseutuyritysten toiminnan kehittämiseksi kuin asukkaiden sähköisten palveluiden käytölle.

Liikenteen sujuvuus ja turvallisuus on metropolimaakunnan kehittämisen avaintekijä. Jo muutama lähivuoden kuluessa autoliikenteen voimakas lisääntyminen uhkaa ruuhkauttaa vakavasti pääkaupunkiseudulle suuntautuvat pääväylät. Rakeilla olevat länsimetro ja kehärata voivat toisaalta hillitä ruuhkia ja lisätä joukkoliikenteen käyttöä.

Rautatieliikenteessä Helsingin ratapihan toimivuusongelmat ovat vaikeuttaneet junaliikennettä. Junat eivät ole pysyneet aikataulussa ja junien määrää on jouduttu rajoittamaan. Myös pääradan ja rantaradan kapasiteetti rajoittaa nykyistä tiheämpää liikennöimistä.

Tieliikenteessä on jo nykyisin ruuhkautumista säteittäisillä Helsingin sisääntuloväylillä sekä kehäteillä. Ruuhkautuminen heikentää merkittävästi linja-autoliikenteen toimintaedellytyksiä ja nostaa liikennöinnin kustannuksia. Rautatieliikenteen vaikeudet ja tieliikenteen ruuhkat vähentävät joukkoliikenteen houkuttelevuutta.

Tieliikenteen turvallisuuden ongelmat painottuvat lukumääräisesti vilkkaasti liikennöidyille teille. Toisaalta liikennemäärään suhteutettuna alemman tieverkon kunto ja mm. kävely- ja pyöräilyväylien puutteet heikentävät enemmän liikenneturvallisuutta.

Lisääntyvän meriliikenteen ympäristövaikutukset ja onnettomuusriskien kasvu ovat todellisia uhkia rannikkoympäristölle ja koko Itämerelle. Öljykuljetusten määrä Suomenlahdella on viime vuosina ollut voimakkaassa kasvussa, mikä lisää onnettomuusriskejä.

Ympäristön hyvä tila on metropolimaakunnan viihtyisyyden ja vetovoiman perusta. Metropolialueella kaupunkiluonnon merkitys korostuu. Monimuotoinen lähiluonto ja helposti saavutettavat virkistysalueet ovat tärkeitä monella tavalla, erityisesti ihmisten hyvinvoinnin ja terveyden kannalta. Nuuksion ja Sipoonkorven kansallispuistot, seudulliset virkistysalueet ja viheryhteydet muodostavat metropolimaakunnan alueella vihervestoston, jonka kunnosta huolehtiminen ja yhtenäisyyden säilyttäminen on tärkeää. Lisäksi toimiva ekosysteemi tarjoaa ekosysteemipalveluita kuten puuta-

varaa, ruokaa ja virkistysmahdollisuuksia. Ekosysteemipalveluiden ja erityisesti niistä jatkojalostettujen palveluiden kysynnän ennustetaan kasvavan tulevaisuudessa voimakkaasti.

Itämeri on matalana murtovesialtaana saastumisherkkä. Itämeren valuma-alueella asuu noin 85 miljoonaa ihmistä, joista Suomenlahden valuma-alueella yli 10 miljoonaa ihmistä. Itämeren pahin ongelma on rehevöityminen. Tästä syystä sinileväkukinnat ovat yleisiä, merenpohja on hapeton laajoilla alueilla ja mereen on joutunut myös ympäristömyrkyjä.

Suomenlahden typpikuormituksesta yli puolet ja forssforista kolme neljännestä on peräisin Venäjältä. Suomen osuus kuormituksesta on kymmenisen prosenttia. Ilman kautta kulkeutuvan tyypin osuus on lähes viidennes. Itämereen päätyvä hajakuormitus syntyy muun muassa maatalouden ravinnevalumista, keskitetyn viemäroinnin ulkopuolella olevien kotitalouksien jätevesistä sekä sade- ja sulamisvesien aiheuttamasta luonnollisesta ravinteiden huuhtoutumisesta. Lisäksi ilmastomuutoksen aiheuttama lämpötilan nousu ja sateisuuden lisääntyminen heikentävät vesien tilaa.

Uudellamaalla peltoviljely on merkittävin vesistöjen kuormittaja (lähes 186 000 ha 4000:lla maatilalla). Pelloilta kulkeutuu syksyisin ja keväisin vesistöihin runsaasti kiintoaineita ja ravinteita. Kuormitus on lisääntynyt vähitellen lannoitteiden käytön lisääntymisen ja tuotannon yksipuolistumisen myötä. Ravinnekuormituksen aiheuttama rehevöityminen heikentää vesien tilaa erityisesti jokivesistöissä.

Uudenmaan alueella on noin 100 000 asukasta vesihuoltolaitosten vesijohto- ja viemäriverkostojen ulkopuolella. Näissä talouksissa vesi otetaan omasta kaivosta ja jätevedet johdetaan ympäristöön. Jätevesien riittämätön puhdistus aiheuttaa haittaa vesistöille etenkin tiiviisti rakennetuilla sekä ympäristöltään haavoittuvilla alueilla. Valtioneuvoston asetuksen mukaisesti (209/2011) haja-asutuksen jätevesijärjestelmien tulisi täyttää lainsäädännön vaatimukset vuonna 2016. Tavoitteeseen ei kuitenkaan päästä ilman tehokasta ja kohdennettua neuvontaa. Haja-asutusalueiden vesihuoltoratkaisut ja maatalouden vesistökuormituksen vähentäminen ovat Itämeren suojelun avaintekijöitä.

3. Maakuntaohjelman toteuttaminen 2012–2013 toimintalinjoittain (TL)

TL 1: Uudistuvan metropolimaakunnan yhteistyö ja alueiden roolit

Euroopan reuna-alueella sijaitsevan metropolimaakunnan lähtökohta on menestyminen alueiden välisessä kilpailussa. Uusimaa ei kilpaile osajista ja yrityksistä muun Suomen, vaan Euroopan ja erityisesti Itämeren muiden metropolialueiden kanssa. Seudun menestymisen elinehto on kansainvälinen verkottuminen. Menestyminen globaaleilla markkinoilla edellyttää oikein valittuja kumppanuuksia ja verkostoitumista kansallisesti ja kansainvälisesti.

Metropolimaakunta muodostuu kaupunkiseutujen, kuntakeskusten, maaseudun ja saariston monipuolisesta mosaiikista. Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan liittojen yhdistymisen myötä metropolimaakunnassa on pääkaupunkiseudun lisäksi kolme toiminnallista yhteistyöaluetta, joiden väestö, elinkeinorakenne ja kulttuuriset lähtökohdat eroavat toisistaan.

Uudenmaan maaseutu on kaupunkien läheistä maaseutua, joka on vireää ja monimuotoista. Maaseudun kehittämiselle on hyvät lähtökohdat, koska väestökeskittymien läheisen maaseudun palveluilla ja tuotteilla on myös kysyntää. Uudenmaan maaseudun noin 4200:lla maatilalla on suuryksikkömaatalouden ja osa-aikaisen viljelyn rinnalla palveluyrityksiä, koneurakointia, lähiruokatuotantoa ja matkailuyrityksiä. Alueellisilla kehittämis-toimilla on monipuolistettu maaseudun elinkeinoja, vähennetty maa- ja metsätalouden ympäristölle aiheuttamia riskejä, parannettu asumisviihtyisyyttä ja hyvinvointia sekä monipuolistettu maaseudun osaamista ja toimijaverkostoa. Luonnonhoito on maaseudulla yksi mahdollisuus rakentaa uutta elinkeinotoimintaa.

Metropolimaakunnan kehittämis-yhteistyön perusrakenteet ovat muodostuneet toiminnallisten yhteistyöalueiden ja aiesopimuskumppanuuk-sien ympärille. Nykyiset koheesio- ja kilpailukyky-ohjelma-alueet (KOKO) ovat rakentuneet edellä mainittujen yhteistyörakenteiden pohjalta. KOKO-ohjelmaa toteutetaan metropolimaakunnassa pääkaupunkiseudulla, Länsi-Uudellamaalla, Keski-Uudellamaalla (Kuuma-seutu), Hyvinkään-Riihimäen talousalueella ja Itä-Uudellamaalla. Lisäksi alueella toimii SEKES Ry:n toteuttama kansallinen KOKO-Russia verkostohanke.

Ohjelma-alueiden osalta on vuoden 2010 aika-

KOKO-ohjelma-alueiden kunnat:

- **Pääkaupunkiseutu** (Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen, Kirkkonummi)
- **Kuuma-seutu** (Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Tuusula, Sipoo, Vihti). Hyvinkää osallistuu myös Hyvinkään–Riihimäen KOKO-ohjelman toteuttamiseen ja Kirkkonummi PKS-KOKO-ohjelman toteuttamiseen.
- **Länsi-Uusimaa** (Lohja, Karkkila, Nummi-Pusula, Karjalohja, Raasepori, Hanko, Siuntio, Inkoo)
- **Hyvinkää–Riihimäen talousalue** (Hyvinkää, Riihimäki, Hausjärvi, Loppi)
- **Itä-Uusimaa** (KOKO-alue), joka muodostuu Porvoon ja Loviisan seuduista.

na tapahtunut muutoksia. Kuuma-seudun yhteis-työssä ja KOKO-ohjelman toteuttamisessa ovat 1.1.2011 alkaen mukana myös Hyvinkää, Kirkko-nummi, Sipoo ja Vihti kuntien linjaamalla tavalla. Hyvinkää on lisäksi mukana toteuttamassa Hyvin-kään–Riihimäen KOKO-ohjelmaa ja Kirkkonum-mi pääkaupunkiseudun KOKO-ohjelmaa.²

Hallitusohjelman mukaan koheesio- ja kilpai-lukykytoiminnan (KOKO) sekä osaamiskeskusoh-jelmien tuloksellisuus ja vaikuttavuus selvitetään. Jatkokehittämisessä korostetaan suhdetta muuhun innovaatiotoimintaan. Arvioinnin perusteella pää-tetään erityisohjelmien jatkosta vuoden 2013 päät-tyvän ohjelmakauden jälkeen. KOKO-ohjelma on TEM:in koordinoima, valtakunnallinen ohjelma, jota on rahoitettu vuodesta 2010 asti ns. vapaalla maakunnan kehittämisrahoituksella, jota leikataan vuoden 2012 valtion talousarvioehdotuksen mu-kaan yli 70 prosenttia. Leikkaus vaikuttaa KOKO-ohjelmien toteuttamiseen jo vuonna 2012.

Maakuntana Uusimaa muodostaa uuden aluei-den kehittämislain edellyttämällä tavalla yhteistoiminta-alueen Kanta-Hämeen ja Päijät – Hämeen kanssa. Valittuja yhteistyöteemoja ovat laajan met-

² Alueellinen koheesio- ja kilpailukykyohjelma (KOKO) on työ- ja elinkeinoministeriön käynnistämä erityisohjelma, jolla vahvistetaan toiminnallisten alueiden sisäistä ja välistä yhteistyötä sekä toteutetaan kuntien yhteistyössä laatimia alue-strategioita. KOKO-ohjelmarahoitus on siemenrahoitusta ja varsinaiset hankkeet toteutetaan eri hallinnonalojen rahoitusvälineiden kautta

EAKR-rahoitusta suunnattava:

- Innovaatioympäristöjen ja verkostoitumisen vahvistamiseen
- Kestävän ja energiatehokkaan asumisen sekä kaupunkiympäristöjen kehittämiseen
- Kaupunkiseutujen sosiaalisen ympäristön parantamiseen sekä segregaaion torjumiseen ja asukkaiden osallistumismahdollisuuksien lisäämiseen
- Monikulttuuristuvan yhteiskunnan haasteisiin vastaamiseen

ESR-rahoitusta on suunnattava uuden osaamisen kehittämiseen:

- Nuorten työllistymisen edistämiseen ja koulutusasteen nostamiseen
- Osaamisen kasvattamiseen yrityksissä
- Maahanmuuttajien työllistämisen edistämiseen
- Työelämän kehittämiseen ja työurien pidentämiseen
- Sosiaalisen median hyödyntämiseen

ropolialueen kilpailuedun hyödyntäminen ja EU:n Itämeri-strategian yhteinen toteuttaminen.

Uudenmaan liitto on vuonna 2014 käynnistävän rakennerahastokauden linjauksissa todennut, että alueiden mahdollisuudet omaehtoiseen kehittämiseen on turvattava. Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja sosiaalirahaston (ESR) varoja on tarkasteltava yhtenä, toisiaan täydentävänä kokonaisuutena ja rahoituksen tulee olla Uudenmaan toimijoiden käytössä. Lisäksi Uudenmaan toimijoilla tulee olla mahdollisuus osallistua eteläsuomalaisiin hankkeisiin. Maaseudun ja saariston kehittämissuhteet on integroitava aiempaa tiiviimmin osaksi muuta aluekehittämistä. Alueiden välisen ja rajat ylittävän yhteistyön ohjelmien (esimerkiksi ENPI³-ohjelman) painoarvo ja rahoitus on säilytettävä vähintään nykyisellä tasolla.

Hallitusohjelman tavoitteena on tukea maakuntien, kaupunkien ja kuntien omiin vahvuuksiin perustuvaa kehittämistä. Kaupunkikeskukset muodostuvat metropolialueesta, vahvoista kaupunkiseuduista sekä maaseutukeskuksista. Keskuksien roolia ja vaikuttavuutta vahvistetaan muun muassa jatkamalla sopimusperusteista kaupunkipolitiikkaa. Aie- ja kasvusoimintapolitiikkaa tehdään jatkossa suurissa kaupunkikeskuksissa koko maassa ja sitä vahvistetaan maankäytön, asumisen ja liikenteen osalta. Mukana sopimuspolitiikassa kaupunkiseuduilla ovat valtiot, yliopistot, ammattikorkeakoulut ja elinkeinokehitysyhtiöt. Uudellamaalla valtio ja Helsingin seudun kunnat ovat soveltaneet jo aiemmin aiesopimuskäytäntöä maankäytön-, liikenteen- ja asumisen (MAL) osalta. Lisäksi aiesopimuskäytäntöä on kehitetty erityisesti metropolialueen kilpailukykystrategian toteuttamisessa sekä maahanmuuttokysymyksissä. Ongelmana on ollut, ettei aiesopimuskäytännön

KOKO-ohjelma-alueiden kehittämisen pääteemat ovat alueittain seuraavat:

- **Pääkaupunkiseudun** KOKO-ohjelma on metropolialueen kilpailukykystrategian toteuttaminen erityisesti innovaatioiden ja osaamisen teemoissa. Ohjelmassa keskitytään osaajien uramahdollisuuksien ja kansainvälisten yritysten sekä osaajien neuvonta- ja osaamispalveluiden kehittämiseen.
- **Kuuma-seudun** KOKO-ohjelma on laaja-alainen kehittämisohjelma, jonka painopisteet ovat alueen kilpailukyky ja vetovoima, laadukas yhdyskuntarakennetta eheyttävä pientaloasuminen sekä kustannustehokkaat palvelut.
- **Länsi-Uudenmaan** KOKO-ohjelman teemana on alueen hyvinvoinnin kehittäminen mukaan lukien hoivayrittäjyyden ja matkailun kehittäminen. Lisäksi ohjelmassa panostetaan teknologian alueellisten sovellusten edistämiseen metalli- ja ympäristöteknologiassa. Kolmantena painopisteenä on käyttäjälähtöisten palveluiden ja innovaatioalustojen rakentaminen.
- **Hyvinkään-Riihimäen** talousalueen KOKO-ohjelmassa on kolme painopistettä: osaamisintensiivisten yritysalojen kehittäminen, maankäyttö-, asuminen ja liikenne sisältäen ilmasto-, energia- ja ympäristöasiat sekä tulevaisuuden innovatiiviset kuntapalvelut.
- **Itä-Uudenmaan** KOKO-ohjelmalla edistetään alueen elinkeinopoliittisia tavoitteita kahdella toimenpidekokonaisuudella, jotka ovat palveluyrittäjyys ja innovaatiojärjestelmä. Läpikäynnä teemana on palvelujärjestelmän kehittäminen saaristossa ja maaseudulla.

³ ENPI Venäjä yhteistyön ulkorajaohjelma eli European Neighbourhood and Partnership Instrument, cross border cooperation.

sitovuutta eikä suhdetta muihin kehittämisinstrumentteihin tai rahoitukseen ole määritelty. Tulevissa ratkaisuisa aiesopimuksen sitovuus, rahoitus ja suhde muihin kehittämisvälineisiin on määriteltävä nykyistä paremmin.

Hallitusohjelman mukaan alueiden kehittäminen perustuu jatkossa vahvoihin luonnollisiin työssäkäyntialueisiin perustuviin peruskuntiin ja kaupunkiseutuihin. Tällä hetkellä Uudenmaan liiton jäsenkunnat tekevät yhteistyötä useissa lakisääteisissä ja vapaaehtoisissa yhteistyökoonpanoissa, joten nykykäytäntö vaatii paljon virkamies- ja valmisteluresursseja. Samat toimijat voivat istua eri yhteistyökoonpanoissa valmistelemaan ja päättämässä asioista monella eri tavalla ja sitovuuksasteella. Poliittiselle päätöksenteolle nykyinen järjestelmä ei ole selkeä eikä läpinäkyvä. Luonnolliseen työssäkäyntialueeseen perustuvan kaupunkiseudun määrittely ei ole metropolimaakunnassa yksiselitteinen tehtävä. Metropolimaakunta on yhtenäistä työssäkäynti- ja asuntomarkkina-aluetta

joten metropolimaakunnan kaupunkiseutujen keskinäinen riippuvuussuhde on vahva. Toisaalta Uusimaa muodostuu hyvinkin omaleimaista kaupunkiseuduista, joilla on oma kulttuuri ja identiteetti.

Hallitusohjelmassa todetaan myös, että ohjelmansa mukaisesti se toteuttaa kuntauudistuksen, jonka tavoitteena on vahvoihin peruskuntiin perustuva kuntarakenne. Tarkoituksena on, että vahva peruskunta muodostuu luonnollisista työssäkäyntialueista ja se pystyy turvaamaan palvelut, harjoittamaan tuloksellista elinkeinopolitiikkaa ja pystyy estämään yhdyskuntarakenteen hajautumiskehitystä. Metropolimaakunta vaatii kuntauudistuksen ja aiesopimuskäytännön osalta oman tarkastelunsa, koska alue poikkeaa huomattavasti muista Suomen kaupunkiseuduista. Uudistuksen tavoitteena tulee olla se, että metropolimaakunta kykenee tulevaisuudessakin rakentamaan toimivia kumppanuuksia sekä kansallisesti että kansainvälisesti ja sitä myötä luomaan edellytyksiä koko Suomen kehittymiselle ja kilpailukyvyille.

Toteuttamissuunnitelman päätavoite: Työllisyyssasteen nostaminen hallitusohjelman mukaisesti

TL 1 Tavoite	Mitä liitto tekee yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa	Päävastuutaho
Uudenmaan erityispiirteiden ja vahvuuksien hyödyntäminen	Kehitetään aie- ja kasvusopimus-käytäntöä ja varmistetaan sopimusten sitovuus sekä määritellään aiesopimusten rooli suhteessa maakunnan suunnitteluvälineisiin.	Valtio, pääkaupunkiseudun kunnat mukaan lukien muut Helsingin seudun kunnat sekä muut Uudenmaan kunnat Uudenmaan liiton kautta.
	Selvitetään "Uusimaa-talon" perustamis-edellytykset. Tätä varten kootaan nykyiset aluekehittäjäorganisaatiot yhteen. Tiiviin verkoston avulla tarjotaan palveluita mm. kansainvälisille investoijille ja Uudellemaalle sijoittumista harkitseville yrityksille sekä innovaatiopalveluita tarvitseville kunnille ja yrityksille. Tavoitteena on, että yhteistyön tiivistäminen parantaa kuntayhteistyötä ja luo synergiaetuja aluekehittäjien kesken.	Uudenmaan liitto koordinoi selvitystyötä yhteistyössä kuntien ja Culminatumin sekä Greater Helsinki Promotion kanssa.
	Uudenmaan maaseudun kehittämis-edellykset tunnistetaan ja laaditaan linjaukset maaseudun kehittämistoimenpiteiden perustaksi.	Uudenmaan liitto vastaa ohjelman laati- misesta ELYn, kuntien ja toimintaryhmien kanssa.
	Metsien monikäytön, erityisesti taloudellisen ja virkistyskäytön merkitys tunnistetaan Uudenmaan kuntien päätöksenteossa. Tavoitteen toteuttamiseksi Uudenmaan liitto järjestää alueellisten metsäkeskusten kanssa tiedotusta ja informaatio-tilaisuuksia.	Uudenmaan liitto ja alueelliset metsäkeskukset

TL 2: Metropolimaakunnan kilpailuetu ja elinkeinoelämä

Talouden rakennemuutos kulminoituu Uudellamaalla ennen kaikkea ICT-alaan. Muutos sisältää suuria riskejä, koska Uudenmaan aluetalous on ollut vahvasti riippuvainen yhdestä klusterista. Rakennemuutos on kuitenkin mahdollisuus positiiviseen talouden rakenteiden uudistumiseen. Edellytyksenä on, että Nokia-klusterista vapautuvat resurssit kanavoituvat tuottavasti muiden ICT-klustereiden tai kokonaan muiden toimialojen käyttöön. Parhaimmillaan tämä johtaa elinkeinorakenteen monipuolistumiseen ja vähittäiseen siirtymään kohti ”pienempien purojen” taloutta, jossa menestyvää yritystoimintaa on useilla eri toimialoilla laaja-alaisemmin kuin nykyisin. Tähän liittyy myös pienten ja keskisuurten yritysten aikaisempaa suurempi osuus tuotannosta ja työllisyydestä suhteessa suuriin yrityksiin.

Talouden ennustaminen on tällä hetkellä jopa aiempaa haasteellisempaa. ETLA:n ennusteen mukaan Uudenmaan työpaikkakehitys tulee jatkumaan positiivisena; Uudellemaalle syntyy ennusteen mukaan noin 40 000 uutta työpaikkaa vuoteen 2015 mennessä. Puolet työpaikoista syntyy liike-elämää palvelevaan toimintaan, joka sisältää myös mm. ohjelmistotuotannon. Suhteessa suurinta kasvua ennustetaan odotetusti maa- ja vesirakentamiseen sekä talonrakentamiseen.

ETLA:n ennuste on kuitenkin huomattavan positiivinen verrattuna muihin ennusteisiin. Esimerkiksi palkansaajien tutkimuslaitoksen mukaan työllisyys kasvaa tänä vuonna keskimäärin 0,9 prosentin vauhtia. Ennusteen mukaan kasvu jatkuu vuonna 2012, mutta hitaampana ja on keskimäärin 0,5 prosenttia. Työpaikkojen määrällä mitattuna tämä tarkoittaa kuluvana vuonna 22 000 työpaikkaa ja ensi vuonna 12 000 työpaikkaa valtakunnallisesti tarkasteltuna. Laskennallisesti arvioituna Uudellemaalle syntyi vain 4000 uutta työpaikkaa vuonna 2012. Euroalueen kriisi ja Yhdysvaltojen odotettua pienempi talouskasvu aiheuttaa suurta epävarmuutta ja osa ekonomisteista arvioi, että vuoden 2008 tasoinen taantuma on mahdollinen.

Toteuttamissuunnitelman päätavoitteena on Uudenmaan työllisyysasteen nostaminen hallituskaudella hallitusohjelman mukaisesti 72 prosenttiin, mikä tarkoittaa, että Uudellamaalla tavoitteenä on hallituskauden aikana 77 prosentin työllisyysaste. Vuosina 2012 ja 2013 työllisyysasteen tulee nousta 1 prosenttia/vuosi.

Tavoitteen saavuttamiseksi on tuettava elinkeinorakenteen monipuolistamista, uusien kasvualojen syntymistä ja ”pienien purojen elinkeinopoliitiikkaa”, joka perustuu kasvavan metropolimaakunnan

eri osien vahvuuksien hyödyntämiseen. Päämääränä on myös parantaa metropolimaakunnan sisäistä ja ulkoista saavutettavuutta ja kehittää sitä täydentävää tietoliikenneteknologiaa. Uudellamaalla käynnissä oleva voimakas ICT-klusterin rakennemuutos aiheuttaa muutoksia myös ICT-alan arvoverkostoon, jossa on olennaista luoda kasvuedellytyksiä globaaleilla markkinoilla toimiville pk-yrityksille (erityisesti ns. Spin-Off-yritykset). Työllisyysasteen nostaminen edellyttää kuitenkin ennen kaikkea elinkeinorakenteen monipuolistamista ja varsinkin Uudellemaalle tyypillisten palvelualojen työllisyyden huomattavaa kasvua.

Metropolimaakunnan kaupunkiseudulla on omat vahvat alat sekä niihin liittyvää innovaatio-toimintaa. Pääkaupunkiseudulla on erityisrooli. Pääkaupunkiseutu on ICT-alan, erikoistuneiden palvelujen sekä logistiikan ja kommunikaatioteknologian keskittymä. Keski-Uudenmaan vahvuutena on elintarvikeosaaminen ja ekotehokkaan pientaloasumisen kehittäminen. Itä-Uudenmaan vahvuutena on energia- ja ekotehokas rakentaminen ja erityisesti sähköinen talotekniikka sekä luovat alat ja matkailu. Länsi-Uudellamaalla on monipuolinen teollisuus ja matkailu- ja vesiosaimista. Kaupunkiseutujen klusteritarkastelusta on löydettävissä myös yhteisiä teemoja. Pääkaupunkiseutua sekä Keski-, Itä-, Länsi-Uuttamaata yhdistäviä kehittämiskohteita ovat matkailu, hyvinvointi ja lähiruoka.

Venäjän matkailu on Uudellamaalla merkittävä mahdollisuus. Noin puolet koko maan kaikesta matkailutuotosta tulee Uudeltamaalta. Matkailu erityisesti Venäjältä on lisääntynyt voimakkaasti viime vuosina, nopean junayhteyden ja viisumittomien laivamatkojen vuoksi. Viisumikäytännön muuttuminen voi moninkertaistaa Suomeen ja Uudellemaalle tulevien matkailijoiden määrän. Matkailukohteena Uusimaa on helposti ja omatoimisesti saavutettavissa varsinkin Pietarista käsin. Selkeä trendi on, että yhä useampi venäläinen varaa matkansa omatoimisesti eli käyttää internetin varausportaaleja. Lisäksi Pietarissa varatuista viisumeista yli 90 prosentti on monikertaviisumeja, mikä osaltaan helpottaa matkustamista Venäjän ja Suomen välillä. Allegro-junavuorojen mukavuus ja nopeus lisää mahdollisuuksia kasvattaa matkailijamääriä. Matkailupotentiaalin hyödyntäminen edellyttää matkailupalvelutarjonnan lisäämistä, kysynnän ja kohderyhmän palvelutarpeiden tunnistamista sekä palveluiden tuotekehittämistä sekä matkailuyrittäjien verkostoitumista.

Julkiseen talouteen kohdistuva paine vaikuttaa koulutus-, terveydenhuolto- ja sosiaalialoilla syntyvien työpaikkojen kasvuun. Väestön ikääntymi-

Toteuttamissuunnitelman
pää tavoitteena on
Uudenmaan
työllisyysasteen
nostaminen.”

sestä ja kysynnän muutoksista johtuen palvelutarve kuitenkin lisääntyy. Tulevaisuudessa kysyntää tulee olemaan sekä julkisille palveluille että yksityisesti tuotetuille palveluille.

Julkiset toimijat voivat omilla toimenpiteillään tukea uuden ja kasvavan liiketoiminnan edellytyksiä, klusteritoimintaa, edistää paikallista ja kansainvälistä verkostoitumista ja auttaa PK – yritysten vientiä sekä houkutella alueelle kansainvälisiä investointeja.

Osaamiskeskusohjelmalla tuetaan hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti alueellisten innovaatiokeskusten muodostumista. Toimilla edistetään uusien osaamisalojen kasvua ja alueen vahvojen erikoisalojen kehittämistä sekä liiketoimintaosaamista. Tarkoituksena on, että osaamisklusterit

tiivistävät edelleen yhteistyötä seudullisten toimijoiden ja erityisesti yritysten kanssa ja osallistuvat seutuklustereiden kehittämiseen. Osaamiskeskusohjelman sisältöä ja tavoitteita täsmennetään yhteistyössä toimijoiden kanssa, koska ohjelma-kausi päättyy 2013.

Kunta-alan työvoima uudistuu 2010-luvulla eläköitymisen seurauksena. Samaan aikaan kuntien työpaikkoihin kohdistuu monia paineita muun muassa palvelurakenteen ja asiakastarpeiden muutoksesta. Julkisen sektorin ja erityisesti kuntien työntekijöiden työssä jaksamisen edistämiseksi tarvitaan useita toimenpiteitä, jotta tuottavuustavoitteet voidaan saavuttaa.

Väestön koulutustason kasvu, eläkejärjestelmän kehittyminen sekä eläkkeelle jäävien toimin-

takyvyn säilyminen aktiivisena, ovat viime vuosina lisänneet merkittävästi ns. kolmannessa iässä olevien työssäkäyntiä. Eläkeikäiset ovat voimavara työmarkkinoilla. Eläkkeelle siirtyvien työvoimapotentialin hyödyntäminen ja osaamisen kehittämistarpeet tulee ottaa huomioon erityisesti hyvinvointipalveluissa mutta myös muilla toimialoilla.

Uutta palveluinnovaatiotoimintaa tukevan tiedon tuottaminen perustuu yhä useammin epävirallisiin oppimistilanteisiin ja kokemuseräiseen hiljaiseen tietotaitoon, jota jaetaan sosiaalisissa verkostoissa. Teknologiapainotteisten innovaatioprosessien ohella tavoitteena on rakentaa käyttäjälähtöisiin innovaatioprosesseihin soveltuvia avoimia alustoja. Tämä edellyttää uudenlaisten kehittämisalustojen rakentamista pk-yrityksille, yliopistojen ja erityisesti ammattikorkeakoulujen kanssa. Metropolialueella tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa ohjataan temaattisiin ja alueellisiin innovaatioympäristöihin. Alueellisia in-

novaatioympäristöjä ovat muun muassa Helsingin ydinkeskusta kohtaamispaikkana, Helsingin yliopistokampukset käyttäjälähtöisinä innovaatioympäristöinä, Espoon Otaniemi, Keilaniemi ja Tapiola tieteen, talouden ja taiteen luovana keskittymänä sekä Marja- Vantaa ICT- ja ympäristöteknologian kehittämisympäristönä sekä AVIAPOLIS –alue lentokenttäliikenteen testiympäristönä.

Julkisten toimijoiden tavoitteena on tukea Uudenmaan toimijoiden kansainvälistä verkottumista. Olemassa olevat verkostot on pystyttävä hyödyntämään nykyistä paremmin kansainvälistymisen kanavina. Vuodesta 2011 lähtien Uudenmaan liitto on CPMR:n Itämeri-komission pääsihteeri-liitto. Vuodesta 2013 lähtien Uudenmaan liitto toimii myös BSSC:n puheenjohtajana ja pääsihteeri-organisaationa.⁴

Kansainvälistymisessä toteuttamissuunnitelma-kauden kohdealueena on Venäjä ja erityisesti Pietarin kaupunki ja Leningradin alue.

Toteuttamissuunnitelman päätavoite: Työllisyysasteen nostaminen hallitusohjelman mukaisesti		
TL 2 Tavoite	Mitä liitto tekee yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa	Päävastuutaho
Kehitysyhtiöiden, yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen yhteistyötä tiivistetään innovaatiokesysteemin selkeyttämiseksi ja toiminnan päällekkäisyyksien poistamiseksi.	Metropolialueen innovaatiotoimijoiden yhteistyötä tiivistetään. Tavoitteena on rakentaa innovaatiotoimijoiden verkosto, jolla on yhteiset toiminnan kärjet ja yhteinen työkalupakki.	Uudenmaan liitto kokoajana, kehitysyhtiöt, yliopistot ja ammattikorkeakoulut
Teknologia- ja innovaatioprosesseista siirrytään käyttäjälähtöisiin innovaatioihin.	Uudenmaan osaamiskeskustoimintaa parannetaan siten, että toiminnan avulla tuetaan seudullisten ja alueellisten innovaatiokeskusten kehittymistä. Toimilla edistetään seudullista klusteritoimintaa sekä uusien osaamisalojen kasvua ja liiketoimintaosaamista. Samalla rakennetaan käyttäjälähtöisiä kehittämisalustoja ja oppivia verkostoja (ts. PK-yritykset opivat yhdessä oppilaitosten sekä käyttäjien kanssa tuote- ja palvelukehittämisprosesseissa)	Culminatum, Uudenmaan liitto, pääkaupunkiseudun kunnat, ammattikorkeakoulut, seutuklustereissa toimivat yritykset
	Helsingin seudun kilpailukykystrategia uudistetaan vuonna 2011. Keskeisellä sijalla uudistamisessa ovat seudulliset temaattiset innovaatioympäristöt, joita ovat mm. Forum Virium (digitaaliset palvelut), RFID-Lab ja Anturikeskus Sensor Center, Vantaan innovaatioinstituutti (logistiikka) ja Active Life Village (hyvinvointi- ja terveyspalvelut) Espoossa.	Pääkaupunkiseudun kunnat
	Uudenmaan liitto luo edellytyksiä Kiinan kehityspankin yhteistyösopimukseen sisältyvien toimenpiteiden kuten stipendiaattien (2 hlöä) sekä suomalaisille ja kiinalaisille yrityksille tarjottavan yrityskoulutuksen kontaktien hyödyntämiselle.	Uudenmaan liitto, Vantaan innovaatioinstituutti, ELY

⁴ CPMR on Euroopan periferisten merialueiden liitto ja BSSC on Itämeren alueiden yhteistyöjärjestö.

Toteuttamissuunnitelman päätavoite: Työllisyysasteen nostaminen hallitusohjelman mukaisesti

TL 2 Tavoite	Mitä liitto tekee yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa	Päävastuutaho
Elinkeinopoliittisesti merkittävät, alueen saavutettavuutta parantavat infrastruktuuri ja kehittämishankkeet.	- Vaikutetaan Hanko–Hyvinkää-radan sähköistämispäätökseen - KEHÄ III parantamista jatketaan Vantaankoski–Lentoaseman tie välillä - Green Business Corridor -hanke osana E18 toteuttamisesta. Hankkeessa edistetään Uudenmaan liiton ja Uudenmaan ELY-keskuksen sekä Kymenlaakson liiton ja Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen yhteistyönä vihreän ja älykkään liikenteen kehityskäytävän E18 toteuttamista. Tavoitteena on rakentaa tiekäytävään perustuva palvelukokonaisuus ja kehitysalusta mm. ympäristötavoitteita tukevan informaatioteknologian (päästöinfo) sekä cleantechin kehittämiseksi. - Laaditaan Etelä-Suomea eteenpäin -esiselvitys ja sen pohjalta perustetaan Etelä-Suomea eteenpäin -hanke, jossa tutkitaan Itämeren rannikkovyöhykkeen aluerakenteen kehittämistä ja laaditaan suuntaviivat sen suunnittelulle. - Toteutetaan Itäisen Suomenlahden aluerakenneselvitys, jossa suunnitellaan aluerakennetta välillä Itäinen Suomenlahti–Pietari ENPI-rahoituksella. - Taataan Kehäradan (Marja-rata) ja Länsimetron toteutuminen aiempien päätösten mukaisesti	Uudenmaan liitto, Liikennevirasto ELY, Liikennevirasto Loviisan ja Kotkan kaupungit, Uudenmaan ja Kymenlaakson liitot sekä ELYt Etelä- Suomen maakuntien liitot yhteistyössä: Esiselvityksen vastuutahona toimii Varsinais-Suomen liitto. Hankkeen vastuutaho nimetään esiselvityksen laatimisen jälkeen. Kymenlaakson, Uudenmaan, Päijät-Hämeen ja Etelä-Karjalan liitot, Pietarin kaupunki ja Leningradin alue sekä Länsi-Virunmaan maakunnat. Pääkaupunkiseudun kunnat, Vantaa ja Uudenmaan liitto.

Logistisilla ratkaisulla tuetaan elinkeinoja ja palveluja. Tavoitteena on varmistaa alueen sisäinen ja ulkoinen saavutettavuus ja vetovoima sekä infrastruktuuriratkaisulla että toimivalla tietoliikenneteknologialla.

Lähtökohtana on, että yrityksillä on hyvät edellytykset toimia, kasvaa ja tarjota työpaikkoja koko Uudellamaalla. Infrastruktuurihankkeilla on elinkeinopoliittinen merkitys. E 18 tieyhteys on tärkeä kansainvälinen yhteys Pietarista lounaisrannikon satamiin ja sen lähistöllä sijaitsee suuria työpaikkoja-alueita; Helsinki–Vantaan lentoasema ja Vuosaaren satama. Satama ja työpaikka-alueet lisäävät liikennemääriä, mikä edellyttää, että liikenteen sujuvuuteen panostetaan. Kehä III parantamishankkeen ensimmäistä vaihetta välillä Vantaankoski–Lentoasemantie on jatkettava sujuvuuden parantamiseksi välittömästi toisella vaiheella, jossa kohteena on Vanhakartano–Lentoasemantie. Myös osuus Lahdenväylä–Porvoonväylä tulee käynnistää I-vaiheen valmistuttua vuonna 2012 (määräraha 215 M€). Käynnissä olevat hankkeet: Kehä rata ja Länsimetro, on saatettava loppuun aiempien päätösten mukaisesti.

Hanko–Hyvinkää–radan sähköistäminen (nyt sähköistamissuunnitelmasivaiheessa) edistää Han-

gon sataman kilpailukykyä ja edistää Hangon ja Raaseporin seudun elinkeinoelämän kehittymistä. Sähköistäminen antaa mahdollisuuden käyttää sähköveturia koko matkalla, mikä lisää raideliikenteen kilpailukykyä maakuljetusmuotona, koska veturinvaihtotarve vähenee. Samalla Hangon sataman saavutettavuus paranee.

Elinkeinopalveluiden rakennetta selkeytetään. Toimenpiteillä muotoillaan ja kootaan uudelleen seudullisia yrityspalveluita ja vahvistetaan niiden resursseja niin, että yritysten sijoittumista helpottavat palvelut lisääntyvät, kasvuyritysten palvelut kehittyvät ja maahanmuuttotasaisten yritysten palvelut paranevat. Tavoitteena on seudullisen yrityspalvelukokonaisuuden selkiinntäminen ja siihen kohdennettujen resurssien tehokas käyttö. Lisäksi tavoitteena on yrityshautomotoiminnan turvaaminen osana yrityspalvelukokonaisuutta. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää entistä tiivimpää yhteistyötä kuntien ja palveluja uudistavien TE -toimistojen kesken. Yrityspalveluiden järjestämisessä perustoimintojen ylläpito ei voi perustua hankerahoitukseen. Yhteisenä tavoitteena tulee olla yrityksiiä palveleva, asiakaslähtöinen palvelukokonaisuus.

Toteuttamissuunnitelman päätavoite: Työllisyysasteen nostaminen hallitusohjelman mukaisesti

TL 2 Tavoite	Mitä liitto tekee yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa	Päävastuutaho
Elinkeinorakenteen monipuolistaminen	World Design Capital 2012 (WDC) -teemavuoden toteuttaminen hyödynnetään alueen kansainvälisen houkuttelevuuden lisäämiseksi.	WDC-teemavuoden toteuttamisesta vastaa Helsingin kaupunki yhdessä Espoon, Vantaan, Kauniaisten ja Lahden kanssa.
	Uudenmaan liitto tiivistää yhteistyötä jäsenkuntien matkailuorganisaatioiden ja matkailuyritysten kanssa. Tavoitteena on tunnistaa matkailuyhteistyössä kohteet, jossa yhteistyölle on aito tarve ja se tuottaa pitkällä aikavälillä synergiaetuja. Selvitetään tarve matkailun alueorganisaatioiden perustamiselle.	-Uudenmaan liitto koordinoi, kunnat, matkailuorganisaatiot ja -yritykset.
	Toteutetaan Euroopan yrittäjyysalue 2012 -teemavuosi (EER 2012) laajassa yhteistyössä uusmaalaisten yrittäjyyttä edistävien toimijoiden kanssa. Yrittäjyysvuoden pääteema on "Nuori yrittäjyys". Käynnistetään maakunnan kehittämisrahoituksella (teemahaku 2011) EER:n tavoitteita edistävät hankkeet ja hankekokonaisuudet, joilla parannetaan erityisesti yritysten omistajavaihdoksia, sosiaalisen median hyödyntämistä yritystoiminnan luomisessa sekä yrittäjyyskasvatusta. -Jatketaan osana teemavuotta "Nuoren yrittäjyyden edistäminen Uudellamaalla – EER 2012" ESR-rahoitteista hanketta.	EER-teemavuoden toteuttamisesta vastaa Uudenmaan liitto yhdessä Aalto yliopiston, Helsingin yliopiston, yrittäjäjärjestöjen, yritysten ja ammattikorkeakoulujen kanssa.
	Uudenmaan liitto laatii selvityksen yhdessä jäsenkuntien, alan toimijoiden ja yrittäjien kanssa Venäjältä suuntautuvan matkailun nykytilasta, matkailijavirroista ja -kysynnästä sekä kulutustottumuksista. Samalla selvitetään Venäjältä tulevat matkailijamäärät ja ennakoita sen kehittymistä. Selvitykseen sisällytetään toimenpidesuunnitelma.	Uudenmaan liitto, Culminatum, kunnat -Selvitys laaditaan yhdessä kuntien ja matkailutoimijoiden kanssa
	- Seutuklustereita kehitetään siten, että tunnistetaan seutujen nykyiset toimiala-tihentymät ja -verkostot sekä nousevien alojen kasvumahdollisuudet. Kehitystyöhön kytketään erityisesti osaamiskeskus ja ammattikorkeakoulujen soveltava tutkimus ja koulutus.	Kaupunkiseutujen kunnat, osaamiskeskus, elinkeinojen kehittämisyritykset ja ammattikorkeakoulut. Uudenmaan liitto kokoaa yhteistyötä.
	Uudenmaan liitto vaikuttaa seudullisten yrityspalveluiden kehittämiseen siten, että yrityspalvelut kootaan asiakaslähtöiseksi palvelukokonaisuudeksi. TE -toimistojen ja kehittämisyritysten välistä työnjakoa selkeytetään.	ELY, kunnat, Uudenmaan liitto

Metropolimaakunnan kilpailukyyn edellytys on, että alueen yritykset saavat työvoimaa ja että koulutettujen osaaminen vastaa elinkeinoelämän tarpeita. Osaamisen laatuun on kiinnitettävä huomiota, koska globaalissa toimintaympäristössä ja verkostoissa toimiminen ja innovaatioprosessien muutos edellyttää uusia taitoja ja asennetta. Globaalissa taloudessa muutokset ovat nopeita, joten maakunnallisen ennakkoinnin tehtävänä on tunnistaa uusia osaamisaloja ja luoda perusta koulutuspaikkatarjonnan nykyistä tarkoituksenmukaisemmalle kohdentamiselle Uudellamaalla. Tavoitteena on lisätä Uudenmaan koulutuspaikkoja sekä nuorisoasteella että aikuiskoulutuksessa.

Työelämän ja työtekijöiden osaamisen kehittämisessä näkökulmana on tuottavuuden nostaminen ja työelämän laadun parantaminen. Tavoitteena on tukea ihmisten työssä jaksamista ja työ-

urien pidentämistä. Tärkeää on edistää toimintatapoja, jotka perustuvat henkilöstön osallistumiseen, aloitteellisuuden ja luovuuden hyödyntämiseen sekä johdon ja henkilöstön yhteistoiminnan kehittämiseen. Elinikäisen oppimisen näkökulmasta ohjauspalveluja on kehitettävä siten, että tavoitteena on koulutuksen osuvuus, työurien jatkaminen ja työllistymisen esteiden mataltaminen.

Osaavan työvoiman saatavuuden varmistamiseksi koulutus on suunnattava nykyistä paremmin vastaamaan työvoiman henkilökohtaisia osaamistarpeita. Elinikäisen oppimisen merkitys yhteiskunnassa on korostunut ja sen edistäminen on keskeinen väline työllistyvyyden parantamisessa ja ylläpitämisessä, ammatillisen liikkuvuuden tukemisessa ja aktiivisen kansalaisuuden edistämisessä. Elinikäinen oppimisen strategia on tavoitteena talouskasvuun, kilpailukykyyn ja sosiaaliseen osal-

Toteuttamissuunnitelman päätavoite: Työllisyysasteen nostaminen hallitusohjelman mukaisesti

TL 2 Tavoite	Mitä liitto tekee yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa	Päävastuutaho
Varmistetaan osaavan työvoiman saatavuus	Uudenmaan liitto valmistelee Uudenmaan kilpailukyvyyn ja nuorten osallisuuden takaamiseksi koulutuksen aiesopimuksen sisältöä ja toteuttamista osana hallitusohjelmassa esitettyä aiesopimuskäytäntöä. Sopimuksessa täsmennetään nuorisosaasteen koulutuspaikkojen määrän lisääminen ja kohdentaminen Uudellamaalla siten, että toimet tukevat osaavan työvoiman saatavuutta ja edistävät alueen kilpailukykyä.	Valtio, kunnat ja Uudenmaan liitto
	Uudenmaan liitto vaikuttaa siihen, että Uudellamaalla turvataan heikossa työmarkkina-asemassa olevien palvelut kuten työnhaku-, ohjaus- ja valmennuspalvelut.	ELY, kunnat, työvoiman palvelukeskukset, Uudenmaan liitto, Kela
	Uudenmaan liitto kokoaa opetusalan, työ- ja elinkeinohallinnon sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoalan yhteisen hankkeen, jossa simuloidaan ja testataan esimerkiksi harrastusten kautta syntyviä ei-formaaleja oppimisympäristöjä Uudenmaan työpajoissa. Testauksen avulla kehitetään nuorille kohdennettuja muodollisesta koulutuksesta poikkeavia oppimisympäristöjä.	Uudenmaan liitto yhteistyössä ELY:n ja kuntien kanssa.
	Uudenmaan liitto ja ELY -keskus kokoavat yhteen eri kohderyhmille suunnatut elinikäisen oppimisen ohjauspalvelut ja niiden tuottajat. Olemassa olevien palveluiden määrä ja laatu arvioidaan sekä laaditaan tämän perustalta alueen yhteiset kehittämistavoitteet sekä toimenpiteet ohjauspalveluiden laadun parantamiseksi. Samalla kehitetään valtakunnallista ja alueellista aikuisille tarkoitettujen ohjauspalveluiden määrällistä ja laadullista seurantaa.	Uudenmaan liitto, ELY-keskus, AVI

lisuuteen tähtäävässä Lissabonin strategiassa.

Tällä hetkellä elinikäisen oppimisen ohjauksen sekä tieto- ja neuvontapalvelujen kokonaisuus ei kaikilta osin palvele elinikäisen oppimisen toteutumista. Palveluiden tarjonta on osin päällekkäistä, mutta joiltain osin palvelujen väliin jää myös katvealueita. Eri sektoreiden heikko tuntemus toistensa ohjauspalveluista heikentää saumattoman palveluketjun (yhteistyö ja tuen saaminen elämän eri vaiheissa) toteuttamista. Myös alueellista ja kielellistä tasa-arvoa ohjauspalvelujen saatavuudessa on parannettava.

Elinikäisen oppimisen ohjauspalveluiden kehittäminen vaatii alueellista hallinnon rajat ylittävää yhteistyön kehittämistä ja palveluiden kokonaisuudesta. Ohjausresurssit tulee kohdentaa siten, että eri hallinnonalojen ja toimijoiden tarjoamat palvelut näyttäytyvät kansalaiselle saumattomina palveluketjuina elämän eri vaiheissa. Erityisesti peruskoulun päättäneiden ja koulutuksen ulko-

puolelle jääneiden nuorten ohjauksen järjestymisen edellyttää parempaa tiedonkulkua ja seurantajärjestelmien kehittämistä eri koulumuotojen ja hallinnonalojen välillä.

Alueella on puutetta erityisesti ammatillisen peruskoulutuksen aloituspaikoista, eikä nykyinen koulutustarjonta vastaa Uudenmaan elinkeinoelämän ja julkisen palvelutuotannon tarpeita. Uudenmaan yrityksillä on jo ollut ongelmia työvoiman saatavuudessa. Tilanne uhkaa edelleen heiketä monissa ammatillista peruskoulutusta edellyttävissä ammateissa. Jatkokoulutuspaikan puuttuminen voi johtaa nuorten syrjäytymiseen. Erityisen huolestuttavaa on, että esimerkiksi Helsingissä on usean vuoden ajan jäänyt 300–400 perusopetuksen päättäneitä nuorta kokonaan ilman koulutuspaikkaa.

”Tavoitteena on asukkaiden hyvinvoinnin, terveyden ja arjen toimivuuden edistäminen.”

TL 3: Asukkaiden hyvinvointi ja palveluiden edellytykset – osalliseksi työmarkkinoilla ja sosiaalisissa verkostoissa

Pää tavoitteena on työllisyysasteen nostaminen ja erityisesti nuorten syrjäytymisen ehkäisy. Hyvinvointipalvelut turvataan uudistamalla palvelurakennetta.

Uudenmaan tavoitteena on, että yhteiskuntatutkimus toteutetaan siten, että nuorten kaikki nuoret saavat halutessaan työ- tai koulutuspaikan hallitusohjelman mukaisesti 2013 mennessä. Samalla on kehitettävä uudenlaisia, joustavia ja erilaiset oppimistavat mahdollistavia koulutusmuotoja ja sovellettava esimerkiksi oppisopimusmallia tekemällä oppivien nuorten ammatillisessa koulutuksessa.

Myös pitkäaikaistyöttömät ja vajaakuntoiset tarvitsevat räätälöityjä tukitoimia. Hallitusohjelmassa esitetään, että käynnistetään määräaikainen kokeilu työllisyyden edistämisen päävastuun siirtämisestä kunnille. Lisäksi esitetään, että työvoiman palvelukeskusmallille turvataan rahoitus. Pääkaupunkiseudun osallistumismahdollisuudet kokeiluun on tarkoitus selvittää erikseen. Uudellamaalla on paljon kolmannen sektorin toimijoita, jotka omalla panoksellaan työllistävät monia vaikeasti työllistyviä. Julkisen ja kolmannen sektorin yhteistyötä ja toimintamalleja on kehitettävä edelleen vaikeasti työllistettävien työllistämiseksi. Työllistämistoimenpiteitä ja -rahoitusta on kuitenkin kohdennettava siten, että toimilla voidaan ennalta ehkäistä työttömyyden pitkittymistä.

Toteuttamissuunnitelman pää tavoite: Työllisyysasteen nostaminen hallitusohjelman mukaisesti

TL 3 Tavoite	Mitä liitto tekee yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa	Päävastuutaho
Osallisuuden tukeminen	Toteutetaan nuorten työllisyystakuu. Jokaiselle nuorelle annetaan takuu 3 kuukauden sisällä koulutus-, harjoittelu- tai työpaikasta. Toimenpiteenä turvataan nuorten työpajahankkeiden toteutus, johon on Uudellemaalle varattava määrärahaa yhteensä 3,360 M€. Lisäksi on varattava etsivään nuorisotyöhön rahoitusta 1,000 M€ ja säilytettävä ehkäisevän päihde- ja huumetyön rahoitus.	ELY-keskus ja TE-toimistot, kunnat
	Suunnitellaan ja toteutetaan KESÄDUUNI UDELLAMAALLA -hanke. Tavoitteena on, että Uudenmaan kunnat ja muut alueen julkiset ja yksityiset työnantajat tarjoavat 15–18+ nuorille kesätyöpaikan. Hankkeessa edistetään kuntien työllistämistoimenpiteiden toteuttamista kohdentamalla työllisyysvaroja koulutuksen nivelvaiheissa syrjäytymisriskiryhmässä oleviin nuoriin. Tavoitteena on, että mahdollisimman moni nuori saadaan töihin ja osalliseksi, jolloin syrjäytymisriski vähenee.	Uudenmaan liitto vastaa hankkeen käynnistämisestä, ELY-keskus ja kunnat sekä yritykset rahoituksesta ja toteutuksesta.
	Rakennetaan Uudenmaan liiton ja ELY-keskuksen sekä puolustusvoimien (ja siviilipalvelun järjestäjien) nuorten ura- ja koulutuspalveluiden neuvontamalli. Tavoitteena on saada kontakti nuoriin, joita syrjäytymiskierre eniten uhkaa.	ELY-keskus, TE-toimistot, oppilaitokset, puolustusvoimat
	Selvitetään eläkeläisten työssäkäynnin määrä toimialoittain ja tehtävätasoin. Arvioidaan selvityksen perusteella työuran jatkamismahdollisuudet (koko aika/osa-aikaisesti) ja osallistumisen esteet ja ehdot.	Uudenmaan liitto
Terveyden edistäminen	HUS:in toteuttama terveyden edistämishanke, jossa kuntiin luodaan ennalta ehkäisevän terveyden edistämisen malli ja käynnistetään toteutus.	HUS ja kunnat . Uudenmaan liitto rahoittajana, kolmas sektori

Ulkopuoliseksi joutuneiden osuudessa on suuret alueelliset erot sekä Uudenmaan kuntien välillä että erityisesti suurten kaupunkien sisällä. Uudellamaalla ongelma painottuu varsinkin Raaseporin ja Loviisan seuduille sekä Helsinkiin. Väliytymämarkkinoilla on entistä tärkeämpi merkitys työvoiman osaamisen ja toimintakyvyn ylläpitämisessä erityisesti työmarkkinoiden ulkopuolelle joutuneille.

Työikäisen väestön kasvu on hidastumassa suurten ikäluokkien siirtyessä eläkkeelle. Kanta- väestön työikään tulevat ikäluokat ovat pienempiä kuin eläkeikään tulevat, eikä nuorisoiäluokka riitä korvaamaan eläkkeelle jääviä työntekijöitä. Uudellamaalla työikäinen väestö kuitenkin kasvaa muusta maasta poiketen, erityisesti maahanmuuttajaväestön lisäyksen ansiosta. Uudellamaalla erityisen haasteen työvoiman riittävyydelle tulee asettamaan kuitenkin sosiaali- ja terveydenhuoltohenkilöstön samanaikainen huomattava eläkepoistuma ja alan työvoimatarpeen kasvu. Hyvinvointiyhteiskunnan palveluiden säilyttäminen tulee edellyttämään merkittäviä allokointitarpeita nuorten koulutustarpeen suuntaamisessa julkisen ja yksityisen sektorin välillä.

Työpaikkojen määrällisen kasvun lisäksi tulee kiinnittää huomiota työelämän laatuksymyksiin (esim. palkka, työsuhtetypit, koulutusmahdollisuudet) ja estää työmarkkinoiden polarisoitumista.

Lisäksi työllisyysasteen kasvattamisen yhteydessä tulee Uudenmaan tapauksessa huomioida myös alueen runsas opiskelijatyövoiman käyttö. Tavoitteet opiskeluaikojen lyhentämiseksi ja samaan aikaan työuran pidentämiseksi voivat johtaa joidenkin palvelualojen kohdalla työvoimatarjonnan niukentumiseen, mikä asettaa uusia haasteita alueen työmarkkinoiden toimivuudelle.

Nuorisotyöttömyyden alentaminen ja nuorten koulutukseen pääsyn edistäminen ovat työvoima-, koulutus-, ja nuorisopolitiikan tärkein tavoite. On tärkeää varmistaa, että jokaisen perusopetuksen päättävän nuoren koulutuspolku alkaa joko tutkintoon johtavassa koulutuksessa, siihen valmistavassa koulutuksessa tai esimerkiksi työpajatoiminnan kautta. Nuorten sosiaalinen vahvistaminen ja elämäntaitojen parantaminen osana työpajatoimintaa edistää nuorten koulutukseen siirtymistä. Ei-formaalien oppimisympäristöjen ja joustavien koulutusmuotojen kehittäminen on tärkeää.

Tavoitteena on asukkaiden hyvinvoinnin, terveyden ja arjen toimivuuden edistäminen sekä palveluverkon uudistaminen. Päämäärän saavuttaminen edellyttää varautumista väestön ikääntymiseen ja palveluiden kysynnän muutokseen. Julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin työnjakoa on selkeytettävä ja löydettävä uusia kustannuksia vähentäviä ratkaisuja. Tämä edellyttää hyvinvointipalve-

Toteuttamissuunnitelman päätavoite: Työllisyysasteen nostaminen hallitusohjelman mukaisesti

TL 3 Tavoite	Mitä liitto tekee yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa	Päävastuutaho
Työvoiman saatavuuden turvaaminen	Uudenmaan liitto toteuttaa EXPAT-projektin EU:n Central Baltic Interreg IV A -rahoituksella. Tavoitteena on löytää keinoja yhteistoimintaan maahanmuuttajien ja paikallisten asukkaiden välille ja näin lisätä yhteisöllisyyttä. Maahanmuuttajien ja heidän perheidensä Suomessa viihtymiseen tähtäävä hanke kehittää uudenlaista hyvinvointia ja kulttuurista monimuotoisuutta.	Uudenmaan liitto
	Uudenmaan liitto kokoaa yhdessä jäsenkuntien kanssa työperäiseen maahanmuuttoon liittyviä hyviä käytäntöjä ja valmistelee yhdessä alueen toimijoiden kanssa maakunnalliset työperäistä maahanmuuttoa käsittelevät linjaukset.	Uudenmaan liitto, kunnat ja ELY
	Turvataan resurssit maahanmuuttajien valmentavan koulutuksen järjestämiseen. Tällä tähdätään räätälöityyn ammatilliseen koulutukseen, jotta maahanmuuttajat integroituvat nykyistä paremmin työelämään.	ELY

Toteuttamissuunnitelman päätavoite: Työllisyysasteen nostaminen hallitusohjelman mukaisesti

TL 3 Tavoite	Mitä liitto tekee yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa	Päävastuutaho
Saavutettavuuden turvaaminen	Toteutetaan haja-asutusalueiden Laajakaista kaikille 2015 sekä 100 megan maakunta -hankkeita.	Uudenmaan liitto
	Tuetaan Läntisen Uudenmaan maakuntaverkon tyyppisiä hankkeita, joissa laajakaistaverkon kanssa samaan aikaan kehitetään seudullisia sähköisiä palveluja ja asiointia	Uudenmaan liitto ja ELY-keskus

luiden uudenlaista tuotekehittelyä ja tuottavuuden parantamista. Henkilöstön saatavuuden turvaaminen puolestaan edellyttää koulutuksen aloituspaikkojen suuntaamista niin, että ne vastaavat kunkin alueen työvoimatarpeita.

Palvelurakenteita uudistetaan hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti madaltamalla sektoreiden välisiä raja-aitoja sekä etsimällä uudenlaisia yhteistyötapoja ja palvelulogistiikkaa kehittämällä. Erityisesti digitaalisten palveluiden kehittämisessä ja yhdenmukaistamisessa sekä kansalaisten itsepalvelun mahdollistamisessa tarvitaan uusia innovaatioita. Kaste-ohjelman mahdollisuuksia hyödynnetään nykyistä tehokkaammin Uudenmaan palvelurakenteen uudistamisessa.

Terveiden edistämisessä vaikutetaan ennalta-ehkäisevästi elämäntapasairauksiin. Tavoitteena on edistää kuntien ennalta ehkäisevää työtä tukemalla toimenpiteitä, joissa vahvistetaan terveyden edistämiseen vaikuttavien sektoreiden, kuten kaavoituksen sekä kulttuuri- ja liikuntatoimen yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa.

Uusimaa on maahanmuuttajataustaisen väestön keskittymä. Pääkaupunkiseudulla maahanmuuttajien osuus on väestöstä 9 prosenttia ja maakunnan muilla alueilla noin kolme prosenttia.

Toteuttamissuunnitelman tavoitteena on edistää työperäistä maahanmuuttoa sekä kotoutumista sekä kehittää vuorovaikutteisen ja paikallisen kehittämisen uusia malleja. Mallien testaamiseksi käynnistetään pilottihankkeita, joilla edistetään yhteisöllisyyttä ja asukkaiden sekä muiden paikallisten toimijoiden vaikutusmahdollisuuksia ja vähennetään siten maahanmuuttajien ulkopuolisuutta. Tavoitteena on edistää maahanmuuttajien työllisyyttä kielikoulutusta parantamalla. Maahanmuuttajataustaisen nuorten työmarkkina-asemaa vahvistetaan kehittämällä vaihtoehtoisia koulutusratkaisuja. Tavoitteena on luoda työmarkkinoiden ulkopuolella oleville maahanmuuttajille oma kielikoulutusväylä tasotesteineen ja jatkumoineen. Maahanmuuttajille räätälöityjen toimenpiteiden ohella on tärkeää, että kantaväestö ja työnantajat valmistautuvat yhä monikulttuurisempiin työyhteisöihin.

Kiinteiden tietoliikenneverkkojen välityskyvyys on muodostumassa merkittävä pullonkaula sähköisen asioinnin ja palveluiden kehittämiselle sekä saavutettavuudelle. Nopeita yhteyksiä tarvitsevat sekä yritykset että asukkaat, jotka käyttävät työ- ja asiointipalveluita tai etätyösovelluksia.

Maakuntakaavan
perusrakenne
ohjaa kasvun
nykyisiin
keskuksiin ja
taajamiin.”

TL 4: Alue- ja yhdyskuntarakenne ja ympäristö

Maakuntakaavan perusrakenteen keskeinen periaate on yhdyskuntarakenteen eheyttäminen. Vuonna 2010 hyväksytyssä maakuntakaavan perusrakenteessa alue- ja yhdyskuntarakennetta kehitetään nykyistä rakennetta tiivistäen ja täydentäen. Tavoitteena on, että vasta täydentämisen jälkeen avataan uusia kasvukäytäviä. Maakuntakaava on tällä hetkellä ehdotusvaiheessa, mutta sen linjusten toteuttaminen kuntakaavoituksessa on syytä käynnistää. Toteuttamisen välineitä ovat kuntien aktiivinen maapolitiikka, kuntien kaavoitus ja kaavoitusyhteistyö, maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL -yhteistyö sekä alueelliset liikennejärjestelmäsuunnitelmat. Helsingin seudun MAL-

aiesopimuskäytännön kehittäminen ja sitovuuden lisääminen on lähtökohta kohtuuhintaisen asuntotuotannon turvaamiseksi.

Uudenmaan kilpailukyvyyn edistäminen, kasvun vastaanottaminen ja päästötavoitteisiin vastaaminen edellyttää määrätietoista panostamista yhdyskuntarakenteen eheyttämiseen. Tämä tarkoittaa maakunnassa laadittavien suunnitelmien yhteensovittamista, maankäytön osoittamista haasteellisiin ympäristöihin, kuten olemassa olevan rakenteen sisään ja kuntien raja-alueille sekä käytöstä poistuneiden toimintojen alueille. Suunnitelmiin on myös sitouduttava, jotta Uudenmaan alue- ja yhdyskuntarakenteen kehittäminen on pitkäjänteistä. Esimerkiksi MAL-aiesopimuksen mukainen asuntotuotanto on sijoitettava maakuntakaavan

periaatteiden mukaisesti.

Yhdyskuntarakenteen eheyttäminen edellyttää myös lukuisten kiireellisten liikennejärjestelmä-hankkeiden suunnittelua ja toteuttamista eli sujuvien ja ympäristön kannalta kestävien liikenneyhteyksien järjestämistä. Lisäksi tarvitaan energian säästöä, energiatuotannon uudistamista ja ympäristön vaalimista. Metropolimaakunnan liikennejärjestelmän kehittämistarpeet liittyvät riittävän väyläkapasiteetin ja joukkoliikennepalveluiden järjestämiseen sekä tarpeeseen vähentää merkittävästi liikennetarvetta ja liikenteen ympäristöhaittoja. Liikenteen hiilidioksidipäästöjen vähentämistävoitteet vaativat joukkoliikenteen houkuttelevuuden parantamista sekä junavuorojen ja linja-autoliikenteen lisäämistä. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää myös, että suurten kaupunkien joukkoliikenne-määrärahaa ja joukkoliikenteen palveluiden ostomäärärahaa lisätään.

Liikennejärjestelmäsuunnitelmiin liittyvissä aiesopimuksissa on määritelty kiireellisimmät hankkeet ja toimenpiteet liikennejärjestelmän kehittämiseksi. Uudellamaalla on kolme liikennejärjestelmäsuunnitelma-aluetta, joista Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma (HLJ 2011) on juuri hyväksytty. HLJ 2011 -päättös on lähtökohtana MAL-aiesopimuksen liikenneosan valmistelussa. Länsi-Uudenmaan liikennejärjestelmäsuunnitel-

ma ja siihen liittyvä aiesopimus päivitetään. Uudenmaan liitto koordinoi suunnitelman päivittämismisprosessia. Lisäksi Uudenmaan liiton asettama työryhmä seuraa Itä- Uudenmaan aiesopimuksen toteutumista.

Toteuttamissuunnitelman tekstiosassa ja tau-lukoissa esitetään vuosina 2012–2015 toteutettavat tärkeimmät liikennehankkeet. Koska toteuttamissuunnitelman tarkasteluajanjakso ulottuu vuoteen 2015, liitteeseen on koottu kooste HLJ 2011 liikennejärjestelmäpäätöksen sekä liikennejärjestelmäsuunnitelmiin perustuvista hankkeista ja niiden ajoittumisesta sekä kooste pienistä kustannustehok-kaista (KUHA) hankkeista.

Yhdyskuntarakenteen tiivistyessä tulee kiinnittää huomiota erityisesti asukkaiden lähiympäristöön ja liikkumisen turvallisuuteen sekä jalankulun, pyöräilyn ja joukkoliikenteen houkuttelevuuteen. Tärkeimpiä kohteita ovat taajamien kävely- ja pyöräilyverkostojen täydentäminen ja epäjatkuvuuskohtien poistaminen sekä maanteiden liittymien turvallisuuden ja sujuvuuden parantaminen. Lisäksi tärkeää on luonnon- ja viheralueiden turvaaminen sekä rakentamisen laadun parantaminen ja energiatehokkuus.

Joukkoliikenteen kehittäminen on tehokas keino hillitä liikenteen ruuhkautumista. Suurimmat puutteet ovat pääkaupunkiseudun poikittaisessa

Toteuttamissuunnitelman päätavoite: Työllisyysasteen nostaminen hallitusohjelman mukaisesti

TL 4 Tavoite	Mitä liitto tekee yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa	Päävastuutaho
Yhdyskuntarakenteen eheyttäminen ja saavutettavuuden parantaminen	- Pisara-radan toteuttamissuunnitelman laatiminen - Pääradan lisäraiteiden 1. vaiheen (Kyrölä–Purola) ratasuunnitelman laatiminen - Jokeri 2 linjan vaatiman infrastruktuurin rakentamisen käynnistäminen. - Helsingin sisääntuloväylien bussikaistojen ja joukkoliikennetuukien lisääminen - Kehä I pullonkaulojen poisto - Länsimetron ja Kehäradan liityntäliikenteen järjestelyt - Liikennehankkeita toteutetaan HLJ 2011 liikennejärjestelmäpäätöksen ja alueellisten liikennejärjestelmäsuunnitelmien aiesopimusten mukaisessa järjestyksessä (liikennejärjestelmäpäätös ja kooste aiesopimuksista liitteinä)	Liikennevirasto Liikennevirasto Helsinki ja Vantaa ELY ja kunnat ELY, Helsinki ja Espoo (Kehä I) HSL, ELY, kunnat (Länsimetro ja Kehä I) Kunnat, ELY, Liikennevirasto, HSL, Uudenmaan liitto
	Vaikutetaan MAL-aiesopimuksen sisältöön tavoitteena on, että sen sitovuus paranee. Tarkoituksena on, että asuntotuotanto sijoittuu Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan ja Helsingin seudun hyväksytyjen periaatteiden mukaisesti tiivistäen yhdyskuntarakennetta.	Uudenmaan liitto, HSL, Helsingin seudun kunnat
	Vaikutetaan, että ympäristöministeriön vastinraha (50%) säilyy vähintään nykyisellä tasolla alue-arkkitehtitoiminnan rahoituksessa. Rahoituksella vahvistetaan pienten kuntien kaavoitusosaamista.	Ympäristöministeriö 50%, Kunnat /kuntayhtymät 50%

liikenteessä sekä kehysalueelle suuntautuviissa yhteyksissä. Toteuttamissuunnitelmakauden tavoitteena on, että Helsingin seudun liikennealue laajenee (HSL-alue).

Toteuttamissuunnitelman tavoitteena on energiatehokkuuden ja uusiutuvien energialähteiden käytön edistäminen asuinrakennusten, toimitalojen ja julkisten rakennusten rakentamisessa, peruskorjauksessa, kiinteistöjen käytössä ja ylläpidossa. Tavoitteen saavuttamiseksi on lisättävä koordinoitua sekä energia-alan tutkimuksessa että uusien ratkaisujen soveltamisessa. Tärkeää on, että energia-asiat huomioidaan kuntakaavoituksessa ja rakentajien energianeuvonnassa.

Ilmastonmuutoksen hillitsemisen tärkein toimenpide on yhdyskuntarakenteen eheyttäminen ja sitä kautta liikenteen päästöjen sekä energian kulutuksen vähentäminen. Lähtökohtana on, että ilmastonmuutoksen hillinnän strategiatyötä jatketaan läpäisyperiaatteella kaikissa liiton ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen laatimissa suunnitelmissa.

METSO-ohjelman tarkoituksena on antaa metsänomistajille vapaaehtoinen mahdollisuus suojella metsiänsä monimuotoisuutta. Uudenmaan tavoitteena on ollut, että METSO-ohjelman avulla

Toteuttamissuunnitelman päätavoite: Työllisyysasteen nostaminen hallitusohjelman mukaisesti

TL 4 Tavoite	Mitä liitto tekee yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa	Päävastuutaho
Saavutettavuuden ja turvallisuuden parantaminen	Metropolialueen pieniä kustannustehokkaita hankkeita (KUHA) toteutetaan niiden toteuttamisesta sovittuun järjestykseen. Hankeluettelo on liitteenä.	ELY-keskus, kunnat
	Vaikutetaan siihen, että HSL-kunnille osoitettavaa suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennemäärärahaa korotetaan 7 miljoonaa per vuosi (Vuonna 2010 tuen määrä 5 milj.)	Uudenmaan liitto
	Vaikutetaan joukkoliikenteen palvelujen oston ja kehittämisen määrärahaan siten, että sen taso säilyy vähintään 6,2 milj. eurossa per vuosi.	Uudenmaan liitto

Toteuttamissuunnitelman päätavoite: Työllisyysasteen nostaminen hallitusohjelman mukaisesti

TL 4 Tavoite	Mitä liitto tekee yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa	Päävastuutaho
Rakennetun ympäristön vaaliminen	Turvataan korjaus- ja energia -tukien (ARA) kokonaismäärärahan taso talousarviossa 90,5 miljoonassa suunnitelmakaudella.	Uudenmaan liitto vaikuttaa, ELY
	Turvataan rakennusperinnön hoitoavustusten määrärahat nykytasolla.	Uudenmaan liitto vaikuttaa, ELY
	Uudenmaan arkkitehtuuripoliittisten tavoitteiden toteuttamista jatketaan kuntien kanssa yhteistyössä järjestämällä seminaareja.	Uudenmaan liitto vastuutahona, ELY, kunnat.
	Toteutetaan Viides ulottuvuus – viherkatot metropolialueella -hanke, jossa kehitetään yhteistyössä yritysten kanssa Suomeen sopivia viherkattoratuksia.	Helsingin yliopisto, yritykset, Uudenmaan liitto
	Kootaan rakentamisen pilottikohdealueiden toteuttajat yhteistyöhön innovaatioiden levittämiseksi ja osaamisen kehittämiseksi. Innovaatiot hyödynnetään erityisesti Vantaan asuntomessujen toteuttamisessa. Käynnissä on useita hankkeita, joiden kokemuksia voidaan hyödyntää: Muun muassa Kuuma – Laatuasuminen hankkeessa kehitetään uusia toimintamalleja ekotehokkaan ja vetovoimaisen pientaloasumisen suunnitteluun ja päätöksentekoon. Porvoon Skaftkärrin kehitetään energiatehokkaan alueena.	Uudenmaan liitto, kunnat, osaamiskeskus
	ELY kokoaa Uudenmaan ympäristötietoisuuteen ja -kasvatukseen vaikuttavista tahoista yhteistyöryhmän. Toiminnan tavoitteena on lisätä ympäristökasvatustoimijoiden verkostoitumista ja tiedonvaihtoa sekä ympäristökasvatustyön näkyvyyttä.	ELY kokoaa ja vastaa yhteistyöstä vuoden 2012 aikana, Uudenmaan liitto osallistuu työhön.

Toteuttamissuunnitelman päätavoite: Työllisyysasteen nostaminen hallitusohjelman mukaisesti

TL 4 Tavoite	Mitä liitto tekee yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa	Päävastuutaho
Ympäristön vaaliminen	Pilaantuneiden maiden kunnostushankkeet : - Orioninkadun lieteakaatopaikka, kunnostus, Hanko, (käynnistyy 2013, esitys 0,300 Me 2013, 1,45 Me 2014) - Nopon pesulan ympäristövahinko, Hyvinkää (esitys 0,200 milj € 2012) - Kellokosken ruukin maaperän kunnostaminen (Käynnistys 2014, esitys 1,7 milj € 2014) - Mätäjärven kaatopaikka, eteläinen alue (Käynnistys 2014, 0,35 milj € 2014)	Uudenmaan liitto vaikuttaa, kunnat, ELY-keskus
	Valtion budjettitason vesihuoltohankkeet: - Störsvik–Marsudden–Strömsby siirtoviemäri, Kirkkonummi-Siuntio (käynnistys 2012, esitys 0,300 mil. € 2012, 0,8 milj. € 2013) - Pernaja-Loviisa yhdysvesijohto ja siirtoviemäri, Loviisa (Käynnistys 2013, esitys 0,3 milj € 2013, 0,8 milj € 2014, 0,5 milj € 2015)	Uudenmaan liitto vaikuttaa, ELY-keskus, kunnat
	Sipoonkorven kansallispuistolle laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelma. Perustetaan yhteistyöryhmä Sipoonkorven kansallispuiston ja sen ulkopuolisten alueiden toimintojen yhteensovittamiseksi. Kansallispuiston alueen yhtenäistämiseksi tuetaan vapaaehtoisia maanvaihtoja METSO-ohjelman rahoituksella.	Uudenmaan liitto vaikuttaa, Metsähallitus on päävastuutaho, ELY-keskus vastaa ryhmän perustamisesta ja maanvaihtoista
	Turvataan luonnonsuojelulain mukainen rahoitus. (luonnonsuojelualueiden hoito ja palvelurakenteiden ylläpito)	Uudenmaan liitto vaikuttaa, ELY-keskus
	Ajantasaistetaan tiedot Uudenmaan kasvihuonepäästöistä sekä selvitetään keskeiset hiilinielut.	ELY-keskus, Uudenmaan liitto

voidaan turvata 10 000 hehtaarin suojelu vuoteen 2016 mennessä. Vuosina 2010–2011 Metso-sopimuksia on vuosittain tehty vain 100–200 hehtaarrille. Metso-ohjelman määrärahat on säilytettävä ennallaan ja lisäksi ohjelman markkinointia on parannettava.

Monimuotoinen lähiluonto ja helposti saavutettavat virkistysalueet ovat tärkeitä ihmisten hyvinvoinnin ja terveyden kannalta. Ekosysteemipalveluiden (mm. ruoka, puutavara, tulvien hallinta, hiilinielut, maisema, virkistys) tarjoamat mahdollisuudet on hyödynnettävä nykyistä paremmin. Sipoonkorven kansallispuiston hoidon ja käytön suunnittelu on toteutettava nopealla aikataululla ja sen yhtenäisyyttä on edistettävä METSO-ohjelman toimenpiteillä ja vapaaehtoisilla maanvaihtoilla.

Elinympäristön laatua on ylläpidettävä vaalimalla alueiden identiteettiä, maisema- ja kulttuuriarvoja sekä huolehtimalla ympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Samalla vahvistetaan alueiden vetovoimatekijöitä. Uudenmaan tiheästi rakennetulla ja liikennöidyllä alueella on jatkettava meluntorjunnan hankkeita ja turvattava pohjavesien tila muun muassa kunnostamalla pilaantuneita maa-alueita.

Itämeren tilan parantaminen on Itämeristrate-

giaan kirjattu yhteinen tavoite. Rannikkoalueiden yhdenmetyt käytön ja hoidon (ICZM) suosituksen toimeenpanemiseksi Suomi on laatinut rannikkostrategian laajassa yhteistyössä ministeriöiden, alue- ja sektorihallintoviranomaisten, edunvalvonta- ja muiden järjestöjen kanssa. Strategian toteuttamisessa seuraavana askeleena on alueellisten strategioiden ja toimenpideohjelmien laatiminen.

Vesien hyvän tilan saavuttamisen toimenpiteitä on kirjattu laajasti Kymijoen–Suomenlahden vesien hoitosuunnitelmaan ja sitä tarkentavaan Uudenmaan toimenpideohjelmaan. Uudenmaan vesien – ja merenhoidon yhteistyöryhmä sopii hoitosuunnitelman mukaisten toimenpiteiden toteuttamisesta ja toteuttamisvastuista kuluvan vuoden syyskuun aikana. Uusi vesien ja merienhoitosuunnitelma toimenpiteineen valmistellaan vuosina 2012 – 2015. Lisäksi ELYn johdolla valmistellaan yhteistyössä öljyntorjuntalain mukainen Suomenlahden alueen alusöljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunnan yhteistoimintasuunnitelma.

Uusimaa on tiiviisti asuttua aluetta, jossa tiiviit haja-asutuskeskittymät on tarkoituksenmukaista liittää vesihuoltoverkoston piiriin. Vaikka vesihuollon kehittäminen ja rakentaminen on kuntien ja vesihuoltolaitosten vastuulla, Uudellamaalla

Toteuttamissuunnitelman päätavoite: Työllisyysasteen nostaminen hallitusohjelman mukaisesti

TL 4 Tavoite	Mitä liitto tekee yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa	Päävastuutaho
Itämeren tilan parantaminen	- Tavoitteena yhtenäistää rannikon yhdenmätyn suunnittelu ja Marital Spatial Planning(MSP) -työskentely EU-tasolla. Yhteistyötä rakennetaan jäsenalueiden esimerkkien kautta. - Arvioidaan tarve rannikon yhdenmätyn suunnitelman (ICZM) ja alueellisen strategian laadintaan. Tätä tukevat vedenalaisen luonnon monimuotoisuuden inventoinnit (VELMU-hanke) sekä Itämeren alueen toimijoiden yhteistyön vahvistaminen.	Uudenmaan liitto CPMR: pääsihteerinä ja MSP työryhmän puheenjohtajana, Kymenlaakson liitto ja regionit (maakuntaa vastaavat) Suomesta, Ruotsista, Saksasta, Virosta ja Norjasta ELY, Uudenmaan liitto ja sektoriministeriöt
	ELY laatii öljyntorjuntalain mukaisen Suomenlahden alueen alusöljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunnan yhteistoimintasuunnitelman.	ELY, Uudenmaan liitto
	Maa- ja metsätalousministeriö nimeää ELY:n ehdotuksesta merkittävät tulvariskialueet, joille perustetaan tulvaryhmät tekemään riskienhallintasuunnitelmat. Uudenmaan liitto tekee ehdotuksen maa- ja metsätalousministeriölle ryhmien kokoonpanosta.	Jaettu vastuu: ELY määrittelee tulvariskialueet, Uudenmaan liitto esittää ryhmien kokoonpanon. Liitto vetää ryhmiä.
	Yhteistoiminta-alueen liittojen neuvottelusesitys: Kohti Etelä-Suomen vesien ja Itämeren parempaa tilaa - yhteistoiminta-alueen yhteishanke s. 31	Yhteistoiminta-alueen liitot ja ELY-keskukset, Uudenmaan liitto valmistelun vastuutahona

tarvitaan vesihuoltoavustuksia ja vesihuoltotöinä rakennettavia siirtolinjoja, jotta edes osa hankkeista toteutuisi kohtuullisella aikavälillä.

Hallitusohjelman mukaisesti valmistellaan syksyn 2011 aikana valtakunnallista viemärointitukiohjelmaa. Ohjelman laatimisen yhteydessä Uudellamaalla on selvitetty alueet, jotka on tarkoituksenmukaista saada viemäriverkoston piiriin vuoteen 2016 mennessä. Tukiedellytykset täyttäviä haja-asutusalueiden verkostohankkeita on Uudellamaalla yhteensä 123 kpl, joiden yhteiskustannusarvio on vuosina 2012–2016 noin 73 milj. €.

Ravinnekuormituksen vähentämisen tärkeimpiä keinoja ovat hajakuormitukseen vaikuttavat vapaaehtoiset toimenpiteet, joita ovat maatalouden kuormituksen vähentäminen suojavaöhykkeiden yleissuunnittelulla ja toteuttamisella sekä ravinnetaseiden huomioiminen viljelysuunnittelussa. Pistekuormituksen vähentämisessä tärkeintä on vaikuttaa ympäristölupien ja valvonnan kautta sekä kontrolloida puhdistamojen ja verkostojen ohijuoksutuksia sekä uudistaa viemäriverkostoa ja puhdistamoja. Toimenpiteiden toteuttamisessa tarvitaan haja-asutuksen vesihuollon neuvonnan avustuksia ja kuntarajat ylittävää, valuma-aluekohtaista hulevesisuunnittelua.

Itämeren tila on hiljalleen parantumassa. Kuorimitusta voidaan edelleen vähentää suuntaamalla toimenpiteitä muun muassa lannoitteiden käyttöön, eroosion torjuntaan sekä ravinteiden pysäyttämiseen ennen niiden joutumista vesistöihin suojavaöhykkeiden, kosteikkojen ja laskeutuslaitaiden avulla. Jätevesien osalta on huolehdittava sekä jäteveden puhdistamisesta että jätevesilietteen hyötykäytöstä.

Itämeren tilaa parantavista toimenpiteistä haja-asutuksen jätevesihuollon neuvonta-avustukset, pohjavesitoimenpiteet sekä hulevesien hallintaan liittyvät toimenpiteet kuten vieväriverkostojen ohijuoksutusten vähentäminen on koottu erilliseksi Etelä-Suomen maakuntien yhteiseksi neuvotteluesitykseksi.

Maakuntien liitot osallistuvat tulvariskien hallinnan suunnitteluun. Uudellamaalla tulvariskialueita on Espoossa, Helsingissä ja Loviisassa. Tulvariskien hallintaa koskevan lainsäädännön mukaisesti näille alueille perustetaan erilliset tulvaryhmät.

4. Kanta-Hämeen, Päijät-Hämeen ja Uudenmaan neuvotteluesitys

Uudenmaan metropolimaakunta muodostaa yhteistoiminta-alueen Kanta-Hämeen ja Päijät-Hämeen kanssa. Hämeen, Päijät-Hämeen ja Uudenmaan liitto ovat sopineet maakuntahallituksen yhteiskokouksessa elokuussa 2011 yhteistoiminta-alueen yhteistyöteemat, joissa hankkeiden yhteinen toteuttaminen tuottaa lisäarvoa ja yhteinen vaikuttaminen edistää hankkeiden toteutumista.

Yhteistoiminta-alueen neuvotteluesitysten yhteistyöteemat ovat vuonna 2011: ympäristön tilan parantaminen, laajan metropolialueen kilpailukyvyyn hyödyntäminen ja vahvistaminen, työvoima laajentuvalla metropolialueella ja toimiva väyläverkosto ja sen kestävät liikenteen ratkaisut.

Yhteistoiminta-alueen liitot ovat valmistelleet em. perusteella kaksi neuvotteluesitystä, jotka ovat:

1. KOHTI ETELÄ-SUOMEN VESISIÖJEN JA ITÄ-MEREN PAREMPAA TILAA -HANKE, jonka tavoitteena on vähentää Itämeren hajakuormitusta kolmessa maakunnassa yhtäaikaaisesti toteutettavilla toimenpiteillä. Neuvotteluesitys on toimenpidekokonaisuus, jossa keskitytään:

- haja-asutusalueiden jätevesineuvonnan tukemiseen

- hulevesien hallintaan liittyviin toimiin, kuten viemäriverkostojen ohjauksutusten vähentämiseen ja
- alueellisessa yhteistyössä toteutettavaan pohjavesien suojelun ja käytön hallintaan sovittaen sitä yhteen maankäytön suunnitteluun ja ohjaukseen.

Neuvotteluesitys on kuvattu liitteessä 4.

2. LIKETTÄ KEHITTÄMISEEN – ETELÄ-SUOMEN YHTEISTOIMINTA-ALUEEN UUDENLAINEN KEHITTÄMISMALLI TERVEYSLIIKUNNASSA

Hankkeen tavoitteena on luoda uudenlainen kolmen tason (strategia, arviointi, käytäntö) tiiviseen vuorovaikutukseen perustuva kehittämissmalli fokusoituen terveyttä edistävän liikunnan kehittämiseen. Hankkeessa pyritään lisäämään tietoisuutta terveysliikunnan hyödyistä ja käytännönläheisistä toteutusmalleista ja –mahdollisuuksista, etsimään uusia terveyttä ja hyvinvointia edistäviä innovatiivisia, poikkitoimialaisia ja käyttäjälähtöisiä toimintamalleja ja palvelukonsepteja alan toimijoiden kanssa. Neuvotteluesitys on kuvattu liitteessä 5.

5. Arvio toteuttamissuunnitelman vaikutuksista

Toteuttamissuunnitelman vaikutusarviointi perustuu maakuntaohjelmassa tehtyyn jäsenyykseen. Toteuttamissuunnitelmassa on arvioitu suunnitelman päätavoitteen mukaisesti erityisesti vaikutuksia työllisyyteen.

			VAIKUTUKSET	ihmisiin			talouteen	luonnonoloihin			aluerakenteeseen ja ympäristöön			luonnonvarojen hyödyntämiseen														
				terveyteen ja hyvinvointiin	elinoloihin ja virkistykseen	koulutukseen ja osaamiseen	työllisyyteen	turvallisuuteen	viihtyvyyteen	yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon	paikallidentiteettiin	talouskehitykseen	kilpailukykyyn ja maakunnan imagoon	kuntatalouteen	maaperään	vesiin	ilmaan	ilmastoon	kasvillisuuteen, eläimiin ja luonnon monimuotoisuuteen	yhdyskuntarakenteeseen	rakennettuun ympäristöön	maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön	ekologiseen verkostoon	hallintoon	uusiutuviin luonnonvaroihin	uusiutumattomiin luonnonvaroihin	materiaalien uusiokäyttöön	
Kehittämistavoitteet																												
TOIMINTALINJAT	Uudistuvan metropolimaakunnan yhteistyö ja alueiden roolit	Työllisyyssasteen nostaminen	Uudenmaan erityispiirteiden ja vahvuuksien hyödyntäminen																									
	Kehitysyhtiöiden, yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen yhteistyötä tiivistetään innovaatioekosysteemin selkeyt- tämiseksi ja toiminnan päällekkäisyyksien poistamiseksi.																											
	Teknologialähtöisistä innovaatioprosesseista siirrytään käyttäjälähtöisiin innovaatioihin.																											
	Elinkeinopoliittisesti merkittävät alueen saavutettavuutta parantavat infrastruktuuri- hankkeet.																											
	Elinkeinorakenteen monipuolistaminen																											
	Varmistetaan osaavan työvoiman saatavuus																											
	Saavutettavuuden turvaaminen																											
	Asukkaiden hyvinvointi ja palve- luiden edellytykset		Osallisuuden tukeminen																									
			Terveysten edistäminen																									
			Työvoiman saatavuuden turvaaminen																									
	Alue- ja yhdyskuntarakenne sekä ympäristö		Rakennetun ympäristön vaaliminen																									
			Yhdyskuntarakenteen eheyttäminen																									
			Saavutettavuuden ja turvallisuuden parantaminen																									
			Ympäristön vaaliminen																									
Itämeren tilan parantaminen																												
			Kokonaisvaikutukset																									

Asteikko

- vaikutukset myönteisiä
- vaikutukset pääasiassa myönteisiä
- ristiriitaisia vaikutuksia
- ei olennaista vaikutusta
- vaikutukset pääasiassa kielteisiä
- vaikutukset kielteisiä

6. Rahoitustaulukot

MAAKUNTAOHJELMAN TOTEUTTAMISUUNITELMA, RAHOITUS 2011-2015 ELY -keskusten valtuudet, milj.€.

Hallin- nonala	Momentin numero	Momentin nimi	Lähtötaso 2011	Esitys 2012	Esitys 2013	Esitys 2014	Esitys 2015
OKM	29.10.34	Valtionosuus ja -avustus oppilaitosten perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha 3 v) *	7,55	10,76	9,73	13,76	13,80
OKM	29.10.34	Valtionosuus ja -avustus oppilaitosten perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha 3 v) **	7,55	2,39	0,51	1,13	0,00
OKM	29.91.51	Nuorten työpajatoiminta, etsivä nuorisotyö ja ehkäisevä huumetyö (siirtomääräraha 2 v)	2,81	3,00	3,10	3,20	3,30
MMM	30.50.20	Vesivarojen käytön ja hoidon menot (siirtomääräraha 2 v)	0,29	0,80	0,80	0,80	0,80
MMM	30.50.31	Vesihuollon ja tulvasuojelun tukeminen (siirtomääräraha 3 v)	2,36	2,00	2,50	2,50	2,50
LVM	31.10.20	Perusväylänpito					
		Tienpito	64,60	110,00	110,00	110,00	110,00
LVM	31.30.63	Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)					
		Junien lähiliikenteen palvelujen osto (valtakunnallinen luku)	10,20	9,70	9,70	9,70	9,70
		Valtionavustukset kunnille (Uusimaa)					
		Alueellisen ja paikallisen liikenteen ostot, hintavelvoitteet ja kehittäminen	6,20	6,20	6,20	6,20	6,20
		Suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuki (valtakunnallinen luku)	6,60	8,00	9,00	10,00	11,00
	3140.50	Valtionavustus valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteuttamiseen (siirtomääräraha 3 v)		0,24	0,34	0,44	0,54
TEM	32.01.01.01	ELY-keskusten kotimaiset kehittämispalvelut pienille ja keskisuurille yrityksille /hautomorahoitus	0,00	0,00	0,00	4,10	4,10
TEM	32.30.45	Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen	5,80	4,30	4,30	4,30	4,30
TEM	32.30.51	Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimet	119,17	115,00	115,00	115,00	115,00
TEM	32.30.64	Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin	0,37	0,30	0,30	0,30	0,30
TEM	32.60.40	Energiatuki; Uudenmaan käyttö valtakunnallisesta valtuudesta	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50
YM	35.10.21	Eräät luonnonsuojelun menot (siirtomääräraha 3 v)	0,05	0,05	0,07	0,07	0,07
YM	35.10.22	Eräät ympäristömenot (siirtomääräraha 3 v) (osin ent. 35.10.77)		0,62	0,59	0,60	0,60
YM	35.10.61	Ympäristönsuojelun edistäminen, vesihuolto (smr 3 v) (osin ent. 35.10.77)		1,17	2,40	4,90	1,97
YM	35.10.63	Luonnonsuojelun hankinta- ja korvausmenot (smr 3 v)	2,40	2,50	2,50	2,00	2,00
YM	35.20.64	Avustukset rakennusperinnön hoitoon (smr 3 v)	0,32	0,32	0,32	0,32	0,32
		Valtion rahoitus yhteensä	225,90	271,72	273,41	284,55	282,66
		Kuntien rahoitus (arvio)	290,1	299,7	303,2	313,3	307,6
		Julkinen rahoitus yhteensä	516,0	571,4	576,6	597,9	590,3
		Yksityinen rahoitus (arvio)	14,5	16,2	21,1	31,1	19,4
		RAHOITUS YHTEENSÄ	530,5	587,5	597,7	629,0	609,6

* Uudenmaan liiton OKM:n 2010 rahoitussuunnitelmaan perustuva rahoitussuunnitelmaesitys

**ELY kehikseen sovittama rahoitussuunnitelma

MAAKUNTAOHJELMAN TOTEUTTAMISUUNITELMA, RAHOITUS 2011-2015**Maakuntaohjelman toteuttamisen kannalta keskeiset määrärahat, milj.€.****Tarkkuus 1 000 euroa esim. 1,234 milj.€.**

Hallin- nonala	Momentin numero	Momentin nimi	Lähtötaso 2011	Esitys 2012	Esitys 2013	Esitys 2014	Esitys 2015
TEM	32.50.43	Maakunnan kehittämisraha (yhteensä)					
		- OSKE	1,575	1,500	1,500	1,500	1,500
		- Ohjelmiin sitomaton	2,483	2,500	2,500	2,500	2,500
YM	35.20.55	Avustukset korjaustoimintaan (valtakunnallinen luku)	90,500	70,000	90,500	90,500	90,500
		Valtion rahoitus yhteensä	4,058	4,000	4,000	4,000	4,000
		Kuntien rahoitus (arvio)	4,1	4,0	4,0	4,0	4,0
		Julkinen rahoitus yhteensä	8,1	8,0	8,0	8,0	8,0
		Yksityinen rahoitus (arvio)	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3
		RAHOITUS YHTEENSÄ	8,4	8,3	8,3	8,3	8,3

MAAKUNTAOHJELMAN TOTEUTTAMISUUNITELMA, RAHOITUS 2011-2015**EU-ohjelmat, milj.€.****Milj.€.** Tarkkuus 1 000 euroa esim. 1,234 milj.€.**Uusimaa**

Hallin- nonala	Momentin numero	Momentin nimi ja toteutettava ohjelma	Lähtöta- so 2011	Esitys 2012	Esitys 2013	Esitys 2014*	Esitys 2015*
MMM	30.10.61	EU:n osallistuminen maaseudun kehittämiseen					
		Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma	4,509	4,104	2,883		
MMM	30.10.62	Valtion rahoitusosuus EU:n osaksi rahoittamasta maaseudun kehittämisestä					
		Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma	4,379	5,695	3,977		
TEM	32.50.64	EU:n rakennerahastojen ja valtion rahoitusosuus EU:n rakenne- rahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2007—2013					
	EU:n rahoitus:	EAKR -toimenpideohjelma (v 2010 luku on arvio):					
		- Etelä-Suomen EAKR-ohjelma teemaosio, TL 5	6,247	4,025	3,218		
		- Uusimaa	0,801	0,516	0,413		
		Manner-Suomen ESR -toimenpideohjelma:					
		- Alueellinen	6,351	3,866	3,162		
	Valtion rahoitus:	EAKR -toimenpideohjelma (v 2010 luku on arvio)					
		- Etelä-Suomen EAKR-ohjelma teemaosio, TL 5	6,129	3,271	2,278		
		- Uusimaa	0,786	0,420	0,292		
		Manner-Suomen ESR -toimenpideohjelma:					
		- Alueellinen	7,135	3,582	2,676		
	Valtionrahoitus	EU:n rakennerahastojen ja valtion rahoitusosuus EU:n raken- nerahasto-ohjelmiin ja ENPI CBC -ohjelmiin ohjelmakaudella 2007—2013 (arviomääräraha)		8,067	6,071		
		EU:n rahoitus yhteensä	13,848	9,894	7,584		
		Valtion rahoitus yhteensä	14,445	18,909	13,813		
		Kuntien rahoitus (arvio)	3,9	3,6	3,1		
		Julkinen rahoitus yhteensä	32,2	32,4	24,5		
		Yksityinen rahoitus (arvio)	4,8	4,8	3,4		
		RAHOITUS YHTEENSÄ	37,0	37,2	27,9		

* Rahoituksen taso tulee säilyttää vähintään samalla tasolla, mikäli ohjelmien rakenne muuttuu.

Liite 1. Maakunnan yhteistyöasiakirja

Liite 1

Uudenmaan Maakunnan yhteistyöasiakirja 2012

Maakunnan yhteistyöasiakirjan (MYAK) laatimisesta säädetään Rakennerahastolaissa (1401/2006) ja asetuksessa (311/2007). Tämä yhteistyöasiakirja koskee Alueellisen kilpailukyky- ja työllisyystavoitteen Etelä-Suomen EAKR -ohjelmaa sekä Manner-Suomen ESR -ohjelman Etelä-Suomea koskevaa suuralueosiota. Yhteistyöasiakirjan tavoitteena on yhteen sovittaa Euroopan yhteisön rakennerahastovarojen ja vastaavan kansallisen rahoitusosuuden kohdentuminen Uudellamaalla.

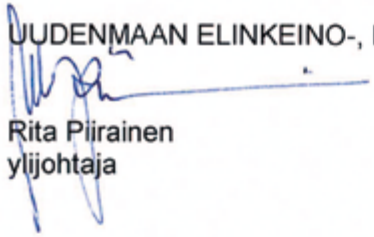
Uudellamaalla ei laadita erillistä maakunnan yhteistyöasiakirjaa vuodelle 2012, vaan se on liitteenä Uudenmaan maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelmassa vuosille 2012-2013. Toteuttamissuunnitelmassa määritellään ne keskeiset painopisteet ja toimenpiteet, joihin rakennerahastovaroja on tarkoitus suunnata.

Yhteistyöasiakirja sisältää hallinnonaloittain arvion rakennerahastovarojen ja vastaavan valtion kansallisen rahoitusosuuden myöntämisvaltuustarpeista vuonna 2012, arvion edellä mainittujen myöntämisvaltuuksien jakautumisesta rahastoittain ja toimintalinjoittain sekä arvion ohjelmareservin tarpeesta maakunnassa. Maakunnan yhteistyöasiakirja ohjaa viranomaisten toimintaa ja ohjelmien toteuttamista.

Uudenmaan maakunnan yhteistyöryhmä on tänään 17.10.2011 hyväksynyt maakunnan yhteistyöasiakirjan ja rahoitustaulukot vuodelle 2012. Maakunnan yhteistyöasiakirja sisältää kaksi vuotta. Esitys vuodelle 2012 toimii pohjana vuoden 2012 varojen jakoa varten. Vuotta 2013 koskevaa arviota käytetään vuoden 2013 valtion talousarvioesityksen valmistelun lähtökohtana.

17.10.2011

UUDENMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

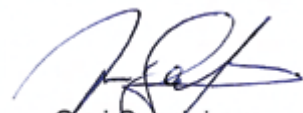

Rita Piirainen
ylijohtaja

UUDENMAAN LIITTO

Outi Mäkelä
maakuntahallituksen
puheenjohtaja

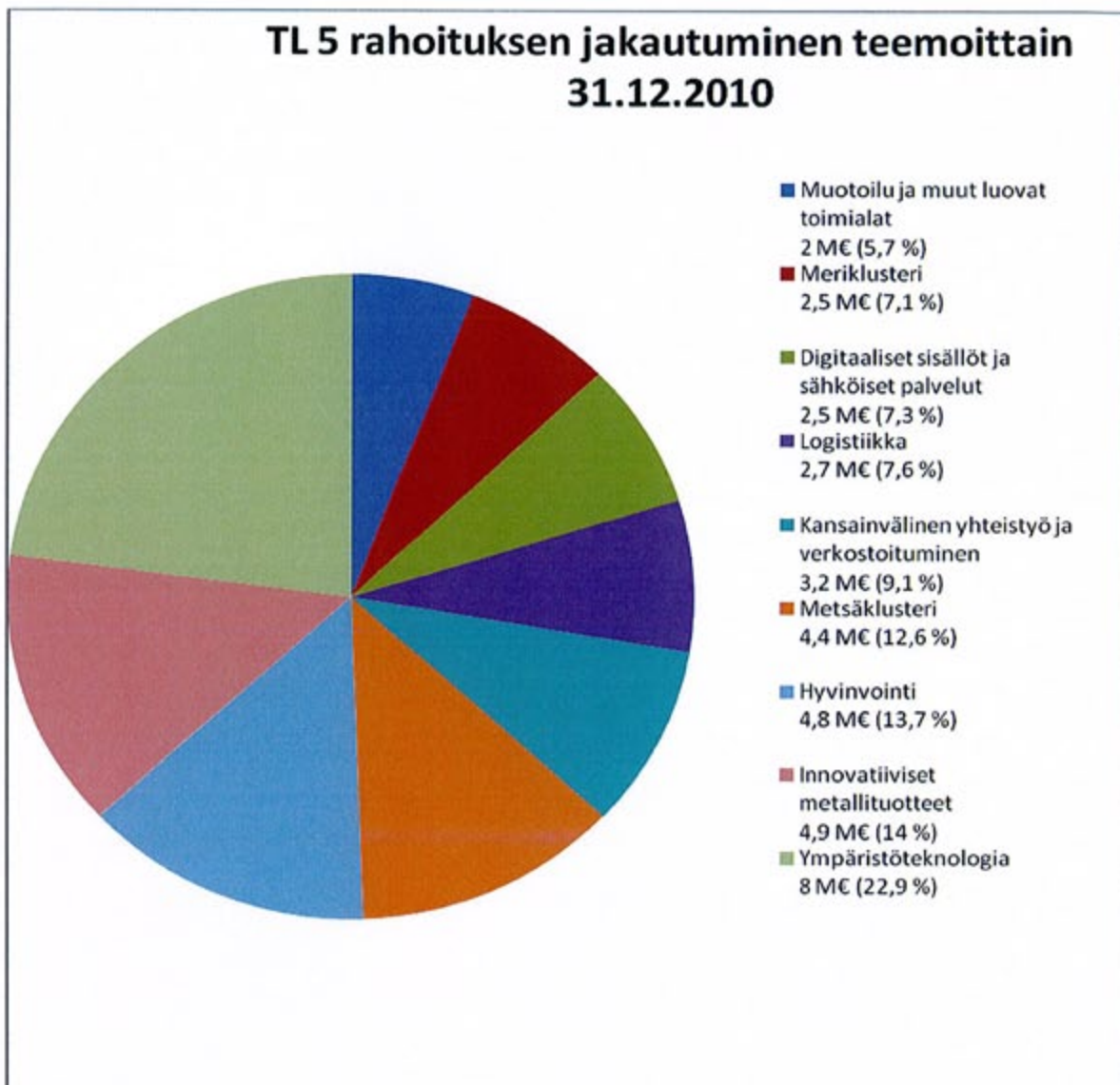

Ossi Savolainen
maakuntajohtaja

TL 5 MYAK 2012 ja 2013

Toimintalinjan 5 *"Toimenpiteiden temaattinen keskittäminen"* hankkeilla vahvistetaan Etelä-Suomen suuralueen osaamiskeskittymien kilpailukykyä edistämällä niiden verkostoitumista keskenään, kansallisesti ja kansainvälisesti. Ylimaakunnallisten teemahankkeiden avulla keskitetään ja kohdennetaan ohjelmavaroja Etelä-Suomen ja maakuntien kehittämisen kannalta keskeisiin osaamisalueisiin ja tuetaan osaamiskeskusohjelman keskeisiä sisältöjä.

Temaattisessa osiossa on ohjelmakaudella 2007 – 2013 tähän mennessä toteutettu viisi hakukierrosta. Hankkeille myönnetty rahoitus on vuoden 2010 loppuun mennessä jakautunut seuraavasti:

Viideltä toteutetulta hakukierrokselta valittuihin ylimaakunnallisiin hankkeisiin sitoutuu rahoitusta (EAKR + valtio) yhteensä noin 54 miljoonaa euroa.

Vuosien 2012 ja 2013 myöntämisvaltuuksia toimintalinjalla 5 tullaan kohdentamaan neljään teemaan, jotka Etelä-Suomen EAKR -ohjelman ohjauskomitea on hyväksynyt kokouksessaan 31.8.2011

- 1) Ympäristö
- 2) Innovatiiviset puujalosteet
- 3) Kansainvälinen yhteistyö ja verkostoituminen, erityisesti Itämeren alueella
- 4) Digitaaliset sisällöt

Lisäksi on todennäköistä, että vuoden 2012 aikana vapautuu päätyneistä hankkeista myöntövaltuuksia uudelleenkäytettäväksi. Näitä voidaan kohdentaa em. teemoihin tai Etelä-Suomen EAKR -ohjelman ohjauskomitean päätöksellä muihin toimintalinjan 5 teemoihin.

Toimintalinjan 5 hallinnointi on keskitetty Etelä-Suomen maakuntien yhteiseen EU-yksikköön Päijät-Hämeen liittoon ja toimintalinjan 5 myöntövaltuudet osoitetaan liitteen 1 mukaisesti Päijät-Hämeen liitolle.

OHJELMA: Etelä-Suomi

Miljoonaa euroa

RAHASTO: EAKR

[illegible]

MAAKUNNAN YHTEISTYÖASIAKIRJA 2012 ja 2013

VUOSI: 2013

OHJELMA: Etelä-Suomi

MAAKUNTA: Uusimaa
ELY: Uusimaa

Miljoonaa euroa

RAHASTO: EAKR

VÄLITTÄVÄ TOIMIELIN	ELY			Liiken virasto	Maa-kunta			Finnvera Oyj		Ohjelma-reservi	YHTEENSÄ
HALLINNONALA	TEM	YM	MMM	LVM	TEM	OKM	STM	Pääoma-sijoitus *	Laina ja takaus **		
TOIMINTALINJA											
TL 1	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
EAKR											0,000
VALTIO											0,000
Kuntarahoitus											0,000
Muu julkinen											0,000
TL 2	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
EAKR											0,000
VALTIO											0,000
Kuntarahoitus											0,000
Muu julkinen											0,000
TL 3	0,000	0,170	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,170
EAKR		0,068									0,068
VALTIO		0,048									0,048
Kuntarahoitus		0,054									0,054
Muu julkinen											0,000
TL 4	0,000	0,172	0,000	0,000	0,690	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,862
EAKR		0,067			0,278						0,345
VALTIO		0,050			0,194						0,244
Kuntarahoitus		0,055			0,218						0,273
Muu julkinen											0,000
TL 5	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
EAKR											0,000
VALTIO											0,000
Kuntarahoitus											0,000
Muu julkinen											0,000
YHTEENSÄ	0,000	0,342	0,000	0,000	0,690	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	1,032
EAKR	0,000	0,135	0,000	0,000	0,278	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,413
VALTIO	0,000	0,098	0,000	0,000	0,194	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,292
Kuntarahoitus	0,000	0,109	0,000	0,000	0,218	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,327
Muu julkinen	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

* Pääomasijoitusrahastoon varatut resurssit jaetaan TEM:stä Finnvera Oyj:lle

** Sovitaan Finnvera Oyj:n ja ELY -keskuksen välillä. Jaetaan suoraan Finnvera Oyj:lle

Liite 1

MAAKUNNAN YHTEISTYÖASIAKIRJA 2012 ja 2013

VUOSI: 2012

OHJELMA: Etelä-Suomen EAKR-ohjelma

MAAKUNTA: Yli maakunnallinen/Päijät-Hämeen liitto

Miljoonaa euroa

ELY:

RAHASTO: EAKR

VÄLITTÄVÄ TOIMIELIN	ELY			Liiken virasto	Maa-kunta			Finnvera Oyj		Ohjelma-reservi	YHTEENSÄ
HALLINNONALA	TEM	YM	MMM	LVM	TEM	OPM	STM	Pääoma-sijoitus *	Laina ja takaus **		
TOIMINTALINJA											
TL 1	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
EAKR											0,000
VALTIO											0,000
Kuntarahoitus											0,000
Muu julkinen											0,000
TL 2	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
EAKR											0,000
VALTIO											0,000
Kuntarahoitus											0,000
Muu julkinen											0,000
TL 3	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
EAKR											0,000
VALTIO											0,000
Kuntarahoitus											0,000
Muu julkinen											0,000
TL 4	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
EAKR											0,000
VALTIO											0,000
Kuntarahoitus											0,000
Muu julkinen											0,000
TL 5	0,000	0,000	0,000	0,000	10,062	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	10,062
EAKR					4,025						4,025
VALTIO					3,271						3,271
Kuntarahoitus					2,766						2,766
Muu julkinen											0,000
YHTEENSÄ	0,000	0,000	0,000	0,000	10,062	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	10,062
EAKR	0,000	0,000	0,000	0,000	4,025	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	4,025
VALTIO	0,000	0,000	0,000	0,000	3,271	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	3,271
Kuntarahoitus	0,000	0,000	0,000	0,000	2,766	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	2,766
Muu julkinen	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

* Pääomasijoitusrahastoon varatut resurssit jaetaan TEM:stä Finnvera Oyj:lle

** Sovitaan Finnvera Oyj:n ja ELY -keskuksen välillä. Jaetaan suoraan Finnvera Oyj:lle

MAAKUNNAN YHTEISTYÖASIAKIRJA 2012 ja 2013

VUOSI: 2013

OHJELMA: Etelä-Suomen EAKR-ohjelma

MAAKUNTA: Yli maakunnallinen/Päijät-Hämeen liitto
 ELY:

Miljoonaa euroa

RAHASTO: EAKR

VÄLITTÄVÄ TOIMIELIN	ELY			Liiken virasto	Maa-kunta			Finnvera Oyj		Ohjelma-reservi	YHTEENSÄ
HALLINNONALA	TEM	YM	MMM	LVM	TEM	OPM	STM	Pääoma-sijoitus *	Laina ja takaus **		
TOIMINTALINJA											
TL 1	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
EAKR											0,000
VALTIO											0,000
Kuntarahoitus											0,000
Muu julkinen											0,000
TL 2	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
EAKR											0,000
VALTIO											0,000
Kuntarahoitus											0,000
Muu julkinen											0,000
TL 3	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
EAKR											0,000
VALTIO											0,000
Kuntarahoitus											0,000
Muu julkinen											0,000
TL 4	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
EAKR											0,000
VALTIO											0,000
Kuntarahoitus											0,000
Muu julkinen											0,000
TL 5	0,000	0,000	0,000	0,000	8,045	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	8,045
EAKR					3,218						3,218
VALTIO					2,278						2,278
Kuntarahoitus					2,549						2,549
Muu julkinen											0,000
YHTEENSÄ	0,000	0,000	0,000	0,000	8,045	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	8,045
EAKR	0,000	0,000	0,000	0,000	3,218	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	3,218
VALTIO	0,000	0,000	0,000	0,000	2,278	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	2,278
Kuntarahoitus	0,000	0,000	0,000	0,000	2,549	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	2,549
Muu julkinen	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

* Pääomasijoitusrahastoon varatut resurssit jaetaan TEM:stä Finnvera Oyj:lle

** Sovitaan Finnvera Oyj:n ja ELY -keskuksen välillä. Jaetaan suoraan Finnvera Oyj:lle

ESR -RAHOITUSOSUUDEN JA VALTION KANSALLISEN RAHOITUSOSUUDEN SUUNNITELMA
UUDEENMAAN TALOUSARVION MÄÄRÄRAHOJEN JAKOA VARTEN

VUOSI: 2012
 OHJELMA: Etelä-Suomen suuralue
 Maakunta: Uusimaa
 RAHASTO: ESR

Miljoona euroa

VÄLITTÄVÄ TOIMIELIN	ELY			Maakunta	UUS	
HALLINNONALA	TEM	OPM	STM	TEM	Ohjelma-reservi	Yhteensä
TOIMINTALINJA JA SEN OSUUS OHJELMASSA % KEHYKSESTÄ						
TL 1 YHT / 39 %	3,708	0,000	0,000	0,000	0,000	3,708
ESR	1,516	0,000	0,000			1,516
VALTIO	1,420	0,000	0,000			1,420
Kuntarahoitus	0,772	0,000	0,000			0,772
Muu julkinen						0,000
TL 2 YHT / 30 %	2,441	0,174	0,430	0,000	0,000	3,045
ESR	0,988	0,071	0,174			1,233
VALTIO	0,916	0,065	0,161			1,142
Kuntarahoitus	0,537	0,038	0,095			0,670
Muu julkinen						0,000
TL 3 YHT / 28 %	0,000	3,122	0,000	0,000	0,000	3,122
ESR	0,000	1,258	0,000			1,258
VALTIO	0,000	1,177	0,000			1,177
Kuntarahoitus	0,000	0,687	0,000			0,687
Muu julkinen						0,000
TL 4 YHT / 3 %	0,000	0,000	0,000	0,000	0,283	0,283
ESR	0,000	0,000	0,000		0,115	0,115
VALTIO	0,000	0,000	0,000		0,106	0,106
Kuntarahoitus	0,000	0,000	0,000		0,062	0,062
Muu julkinen						0,000
TL:t YHTEENSÄ	6,149	3,296	0,430	0,000	0,283	10,158
ESR	2,504	1,329	0,174	0,000	0,115	4,122
VALTIO	2,336	1,242	0,161	0,000	0,106	3,845
Kuntarahoitus	1,309	0,725	0,095	0,000	0,062	2,191
Muu julkinen	0,000	0,000	0,000	0,000		0,000

Hallinnonalojen rahoitusosuudet vuonna 2012 Etelä-Suomen osiossa, perustuu valtioneuvoston päätökseen 1.2.2007.

	TEM	OPM	STM	Yht
ESR, miljoonaa euroa				
ESR %	59,3	33,2	4,5	100,0

Ohjelmareservi jätetään hallinnonaloittain jakamatta.

Taulukossa ohjelmaosion kuulumat merkitty punaisella. ESR:stä on poistettu tekninen tuki 4%, 40 % ESR:stä

ja 60 % valtion osuudesta. Molemmista on vähennetty joustovaraus äkillisiin rakennemuutoksiin 5 %.

Vähennykset on laskettu peruskehiksestä ilman ennakobudjetoitua 20 % osuutta.

Kuulumissa ESR ja valtio on huomioitu vähennyksenä ennakobudjetoitoin 20 % osuus.

Kuntaraha on laskettu peruskehiksestä.

Lisätyt liite 3 (OKM) Opin Ovi osaamiseen -hankkeen tarvitsema myöntövaltuus.

(EU 47.000, valtio 54.000, kunta 18.000)

Hanke siirrettiin ELY-uudistuksen yhteydessä erehdyksessä Uudenmaan ELY:lle, kun se olisi pitänyt siirtää Hämeen ELY:lle

Toimintalinjaan 1 lisätyt Uudenmaan liitolta ELY:lle siirtyvää osuutta TEM hallinnonalalle

(EU 175.000, valtio 177.000, 62.000 kunta)

Toimintalinjaan 3 lisätyt Uudenmaan liitolta ELY:lle siirtyvää osuutta OKM hallinnonalalle

(EU 81.000, valtio 86.000, 35.000 kunta)

yhteensä EU+valtio 519.000

ESR -RAHOITUSOSUUDEN JA VALTION KANSALLISEN RAHOITUSOSUUDEN SUUNNITELMA
VUODEN 2013 TALOUSARVION VALMISTELUA VARTEN

VUOSI: 2013
 OHJELMA: Etelä-Suomen suuralue
 ELY: korjattu, TEM 6.10.11
 MAAKUNTA: Uusimaa
 RAHASTO: ESR Miljoonaa euroa

VÄLITTÄVÄ TOIMIELIN	ELY			Maakunta	Ohjelma-	
HALLINNONALA	TEM	OPM	STM	TEM	reservi	YHTEENSÄ
TOIMINTALINJA JA SEN OSUUS OHJELMASSA % KEHYKSESTÄ						
TL 1 YHT / 39 %	2,474	0,294	0,000		0,000	2,768
ESR	0,987	0,117	0,000			1,104
VALTIO	0,841	0,099	0,000			0,940
Kuntarahoitus	0,646	0,078	0,000			0,724
Muu julkinen						0,000
TL 2 YHT / 30 %	2,061	0,147	0,363		0,000	2,571
ESR	0,821	0,059	0,145			1,025
VALTIO	0,692	0,049	0,122			0,863
Kuntarahoitus	0,548	0,039	0,096			0,683
Muu julkinen						0,000
TL 3 YHT / 28 %	0,221	2,155	0,000		0,000	2,376
ESR	0,088	0,850	0,000			0,938
VALTIO	0,074	0,718	0,000			0,792
Kuntarahoitus	0,059	0,587	0,000			0,646
Muu julkinen						0,000
TL 4 YHT / 3 %	0,000	0,000	0,000		0,240	0,240
ESR	0,000	0,000	0,000		0,095	0,095
VALTIO	0,000	0,000	0,000		0,081	0,081
Kuntarahoitus	0,000	0,000	0,000		0,064	0,064
Muu julkinen						0,000
TL:t YHTEENSÄ	4,756	2,596	0,363		0,240	7,955
ESR	1,896	1,026	0,145		0,095	3,162
VALTIO	1,607	0,866	0,122		0,081	2,676
Kuntarahoitus	1,253	0,704	0,096		0,064	2,117
Muu julkinen	0,000	0,000	0,000			0,000

Hallinnonalojen rahoitusosuudet vuonna 2013 Etelä-Suomen osiossa, perustuu valtioneuvoston päätökseen 1.2.2007.

	TEM	OPM	STM	Yht
ESR, miljoonaa euroa				
ESR %	60,1	32,3	4,6	100,0

Ohjelmareservi jätetään hallinnonaloittain jakamatta.

Taulukossa ohjelmaosion kulmaluvut merkitty punaisella. ESR:stä on poistettu tekninen tuki 4%, 40 % ESR:stä ja 60 % valtion osuudesta. Molemmista on vähennetty joustovaraus äkillisiin rakennemuutoksiin 5 %.

Vähennykset on laskettu peruskehuksesta ilman ennakkobudjetoitua 40 % osuutta.

Kulmaluvuissa ESR ja valtio on huomioitu vähennyksenä ennakkobudjetoituihin 40 % osuus.

Kuntaraha on laskettu peruskehuksesta.

liite 2. Kooste liikennejärjestelmäsuunnitelmien aiesopimuksista

Kooste Itä- ja Länsi-Uudenmaan liikennejärjestelmäsuunnitelmien aiesopimusten hankkeista

Kooste on laadittu neliporrasperiaatteen mukaan, mutta ensimmäisen ja toisen portaan toimenpiteet on esitetty vain pääotsikoittain. Koosteeseen ei ole sisällytetty pieniä suunnitteluhankkeita.

1. Liikenteen kysynnän hallinta

A. Yhteistyömuotojen kehittäminen ja rahoitus

Maakunnallisen liikennejärjestelmätöyön jatkaminen
Liikenteen ja maankäytön suunnittelun yhteistyön tiivistäminen
Joukkoliikenteen yhteistyön tiivistäminen
Liikenneturvallisuusyhteistyön laajentaminen
Rahoituksen turvaaminen

Edistämismvastuu

UML, kunnat, LIVI, ELY
UML, kunnat
Kunnat, ELY, liikennöitsijät
Kunnat, ELY, Liikenneturva
ELY, kunnat, UML

B. Maankäytön suunnittelu

Maankäytön suunnittelun toimintamallien kehittäminen
Liikennestrategiaa tukevan maankäytön toteuttaminen
Yhdyskuntarakenteen kehittäminen, selvityshankkeet

Edistämismvastuu

UML, kunnat
UML, kunnat
UML, kunnat, LIVI

C. Liikkumisen ohjaus ja liikennekasvatus

Liikkumisen ohjaus – kestävien liikkumisvalintojen tukeminen
Liikennekasvatus – vastuullisen ja turvallisuushakuisen liikkumisen tukeminen

Edistämismvastuu

Kunnat, ELY, Liikenneturva, liikennöitsijät
Kunnat, ELY, Liikenneturva

2. Nykyisen infrastruktuurin ja palveluiden tehokkaampi käyttö

A. Joukkoliikennepalveluiden kehittäminen

Joukkoliikenneinformaatio kehittäminen
Joukkoliikenteen lippujärjestelmän kehittäminen
Joukkoliikenteen vuorotarjonnan lisääminen
Uusien joukkoliikennemuotojen kehittäminen

Edistämismvastuu

Kunnat, ELY, liikennöitsijät
Kunnat, ELY, liikennöitsijät
Kunnat, ELY, liikennöitsijät
UML, kunnat, ELY

B. Liikenneväylien käytön tehostaminen

Liikenteen hallintajärjestelmä E18 tiellä
Nopeusrajoitusjärjestelmän yhtenäistäminen ja valvonta
Tieverkon ylläpidon ja hoidon toimet

Edistämismvastuu

ELY
Kunnat, ELY
ELY, kunnat

3. Nykyisen infrastruktuurin parantaminen

A. Keskustojen ja taajamateiden kehittäminen

Porvoon keskustan liikennejärjestelyt
Loviisan keskustan liikennejärjestelyt
Mt 1663 saneeraus välillä Pukkila – Savijoki
Mt 1521 Nikkilä kohdalla
Mannerheiminkadun sillan uusiminen
Virkkalan taajaman parantaminen
Mt 11269 Kirkkonummen keskustaväylät
Mt 11311 Masalan keskustan liikenneturvallisuuden parantaminen
Siuntion kuntakeskuksen liikennenympäristön parantaminen
Mt 125 Nummen taajamajärjestelyt
Mt 110 Saukkolan taajamajärjestelyt

Edistämismvastuu

Porvoo
Loviisa
ELY, Pukkila
ELY, Sipoo
Porvoo, ELY
Lohja, ELY
Kirkkonummi
Kirkkonummi
Siuntio
Nummi-Pusula, ELY
Nummi-Pusula, ELY

B. Kevyen liikenteen verkon kehittäminen

Mt 1494 Nikkilä – Linnanpelto
Kt 51 Torpintien liittymän alikulku
Mt 11788 Vakkola
Mt 1130 Lapinkylän paloasema – mt 1131
Mt 178 Valkontie
Mt 1114 Dalin päiväkot – Merituulen koulu
Mt 1792 Ruukki – Ahvenkoski
Mt 1191 Kantvik Strömsby
Mt 127 ja 1270 Hyönölä – Pusula - Kaukela
Mt 186 Ruukki - Mustio
Mt 1531 Hinthara – Kuninkaanportti
Mt 11246 Tolsantie
Kt 52 Västerby
Mt 1552 Epoon keskusta

Edistämismvastuu

ELY, Sipoo
ELY, Inkoo
ELY, Askola
ELY
ELY, Loviisa
ELY, Inkoo
ELY, Loviisa
ELY
ELY, Nummi-Pusula
ELY, Raasepori
ELY, Porvoo
ELY, Kirkkonummi
ELY, Raasepori
ELY, Porvoo

Mt 115 Sudenkaari – mt 11147
 Mt 170 Teollisuustie – Postimäki
 Mt 1072 Saukkola – Tavola – Myllykylä
 Mt 111 Tallbacka-Päminne
 Mt 170 Ernestas - Kulloo
 Mt 11255 Myllykyläntie - Koivuhaka
 Mt 11152 vt 1 - Karnainen
 Mt 176 Kuggom - Hardom
 Mt 1090 Lempola - Vasarla
 Mt 11679 Ingmann – mt 170
 Mt 111 Krogårdintie
 Kevyen liikenteen verkon täydentäminen kaupungeissa ja taajamissa
 Liikenneturvallisuuksienpiteet koulujen kohdilla
 Muut pienet liikenneturvallisuuksienpiteet

C. Joukkoliikenteen kehittäminen

Liityntäpysäköinnin kehittäminen (mm. Loviisa, Porvoo, Söderkulla, Nikkilä, Kirkkonummi, Veikkola, Karkkila, Gruotila)
 Tesjoen pikavuoropysäkit
 Linja-autoasemien kehittäminen
 Joukkoliikenteen laatuikäytävien kehittäminen
 Kaukoliikenteen sujuvuuden parantaminen pääkaupunkiseudun säteittäisillä pääväylillä ja Helsingin katuverkolla
 Esteettömyyden lisääminen joukkoliikenteessä

D. Rataverkon kehittäminen

Rantaradan päällysrakenteen uusiminen Kirkkonummi-Turku
 Hanko – Hyvinkää radan sähköistäminen
 Lahti – Loviisa – radan peruskorjaus
 Tolsan rautatieliikennepaikan parantaminen
 Tasoristeysten turvallisuuden parantaminen Hango – Hyvinkää radalla
 Tasoristeysten poisto Lahti – Loviisa ja Kerava – Kilpilahti radoilla

E. Tieverkon parantaminen

Vt 25 keskikaiteiden rakentaminen välillä Tammisaari– Mustio
 Vt 2 keskikaiteiden rakentaminen välillä mt 120-Karkkila
 Kt 51 keskikaiteiden rakentaminen välillä Kirkkonummi-Vuohimäki
 Vt 25 Malmkullan liittymän erkanemiskaista
 Vt 25 Ajuripuiston eritasoliittymän parantaminen
 Mt 1605 Porvoo – Myrskylä -tien parantaminen
 Metsäteollisuuden puuhuollon turvaamiseen liittyvät hankkeet
 Kt 51 Sunnanvikin liittymän perusparannus
 Mt 110 parantaminen Myllylampi-piirin raja
 Vt 1 Veikkola – vt 25, riista-aita
 Kt 55 parantaminen välillä Porvoo - Vahijärvi
 Kt 51 Tähteläntien liittymän parantaminen
 Kt 51 Sunnanvik-Tähtelä valaistus
 Mt 104 Bollstad-Fiskars tievalaistus
 Vt 25 Tynninharjun eritasoliittymä
 Mt 11115 ja Rantatien liittymän parantaminen
 Pienten liikenneturvallisuuksien toteuttaminen

F. Vesiväylien parantaminen

Porvoon matkustaja-alusväylän syventäminen
 Pohjankurun väylän syventäminen
 Etelä-Suomen talviväylän oikaisu Pellingin kohdalla
 Loviisan matkustaja-alusväylän syventäminen

G. Liikenteen ympäristöhaitojen torjunta

Vt 7 Eestinmäki – Ernestam, melusuojaus
 Vt 1 Veikkolan taajaman meluntorjunta
 Mt 167 ja mt 178 pohjaveden suojauksen laajentaminen
 Mt 11861 ja mt 1571 Pohjavesisuojaus Sannaisten pohjavesialueella
 Mt 11822 Pohjavesisuojaus Saksanniemen pohjavesialueella

4. Uuden infrastruktuurin rakentaminen

A. Maankäytön kehittämiseen liittyvät hankkeet

Uusien työpaikka ja asuinalueiden katujärjestelyt
 Porvoon itäisen ohikulkutien rakentaminen

B. Isot investoinnit

Vt 7 Koskenkylä – Kotka, moottoritien rakentaminen
 Kilpilahden uudet tieyhteydet
 Atomitien rakentaminen ja muut mahdolliset
 ydinvoiman lisärakentamiseen liittyvät tiejärjestelyt

ELY, Siuntio
 ELY, Porvoo
 ELY, Nummi-Pusula
 ELY, Raasepori
 ELY, Porvoo
 ELY, Kirkkonummi
 ELY, Lohja
 ELY, Loviisa
 ELY, Lohja
 ELY, Sipoo
 ELY, Raasepori
 Kunnat
 ELY, kunnat
 ELY, kunnat

Edistämistä vastuu

Kunnat, ELY
 ELY
 Kunnat
 ELY, kunnat

Vastuutahot suunnittelualueen ulkopuolella
 Kunnat, ELY, liikennöitsijät

Edistämistä vastuu

LIVI
 LIVI, UML, kunnat
 LIVI
 LIVI, Kirkkonummi
 LIVI, ELY
 LIVI

Edistämistä vastuu

ELY
 ELY
 ELY
 ELY, Raasepori
 ELY, Raasepori
 ELY
 ELY
 ELY, Siuntio
 ELY
 ELY
 ELY
 ELY, Inkoo
 ELY, Siuntio
 ELY, Raasepori
 Lohja
 Inkoo
 ELY

Edistämistä vastuu

LIVI
 LIVI
 LIVI
 LIVI

Edistämistä vastuu

ELY, Kunnat
 ELY, kunnat
 ELY, Kunnat
 ELY, Kunnat
 ELY, Kunnat

Edistämistä vastuu

Kunnat
 ELY, Porvoo

Edistämistä vastuu

ELY
 ELY
 ELY, Loviisa

Liite 3. Kooste HLJ 2011 -liikennejärjestelmäpäätöksen hankkeista

HSL:n hallitus on tehnyt liikennejärjestelmäpäätöksen 29.3.2011 ja KUUMA hallitus on hyväksynyt sen omalta osaltaan 19.4.2011.

Kiireellisyysjärjestys infrastruktuurin kehittämishankkeille, jotka tulisi aloittaa ensimmäisellä kaudella vuoteen 2020 mennessä:

Hankkeet, jotka parantavat erityisesti seudullista liikennejärjestelmää	Hankkeet, jotka parantavat erityisesti valtakunnallista liikennejärjestelmää
- Metropolialueen liikenneinfrastruktuurin pienet kustannustehokkaat hankkeet (KUHA) (yht. noin 50 M€/v) - Rahoitusjärjestelmän kehittäminen hankekokonaisuuden toteuttamisen edellytyksenä - Hankekokonaisuuden ohjelmointi ja toteutus - Jokeri 2 -linjan vaatimat järjestelyt, 50 M€ - Kehä I pullonkaulojen poistaminen, 150 M€ - Länsimetron ja Kehäradan liityntäliikenteen järjestelyt - Länsiväylällä ja katuverkossa, 40 M€ - Ruskeasannan asema, 40 M€ - Kaupunkirata Leppävaara–Espoo, 190 M€ - Klaukkalan ohikulkutie, 45 M€ - Hyytlän itäinen ohikulkutie, 40 M€ - Metron jatkaminen länteen ja itään - Metro Matinkylä–Kivenlahti 400 M€ - Metro Mellunmäki–Majvik, 700 M€ - Raide-Jokeri, 230 M€ - Laajasalon raideyhteys, 210 M€	- Kehä III parantaminen (E18), 2. vaihe, 250 M€ - Pasila–Riihimäki-rataosuuden välityskyvyn nostaminen, 1. vaihe, 160 M€ - Pisara-rata, 500 M€

Metropolialueen liikenneinfrastruktuurin pienet kustannustehokkaat hankkeet (KUHA) HLJ-toimikunnan 20.9.2011 hyväksymä toteuttamishjelmaehdotus 2012-2015

1) Kävelyn ja pyöräilyn infrastruktuuri

Hanke	Kustannus-arvio milj. €	Koordinoitivastuu	Sijainti
Auroransilta (Nordenskiöldinkatu)	3,10	Helsinki	Helsinki
Itäväylä-Teollisuuskatu kevyen liikenteen väylä (Junatie)	2,00	Helsinki	Helsinki
Lauttasaari-Salmisaari kevyen liikenteen väylä	2,50	Helsinki	Helsinki
Mt 1375, Vanha Myllypolku–mt 140, kevyen liikenteen väylä ja alikulkukäytävä	0,98	Vantaa, ELY	Vantaa
Mt 1130, Lapinkylän kevyen liikenteen väylä välillä Paloasema–mt 1131	2,00	ELY, Kirkkonummi	Kirkkonummi
Mt 1131, Haapajarvi–Veikkola, kevyen liikenteen väylä	1,10	ELY	Kirkkonummi
Mt 1456, Vähänummi–Kellokoski, kevyen liikenteen väylä	1,10	ELY, Järvenpää	Järvenpää, Tuusula
Mt 170, kevyen liikenteen väylä välillä Hangelby–Box	0,93	ELY	Sipoo
Mt 11679, Massby, kevyen liikenteen väylä välillä mt 170–Ingman	1,40	Sipoo, ELY	Sipoo
Mt 120, Oikopolun alikulkukäytävä	0,41	ELY	Vihti

2) Älyliikenteen infrastruktuuri

Hanke	Kustannus-arvio milj. €	Koordinoitivastuu	Sijainti
Pääkaupunkiseudun pääväylien telematiikka	14,00	ELY	Pääkaupunkiseutu
Joukkoliikenteen matkustajainformaationäyttöjen hankinta	2,00	HSL	HSL-kunnat
Helsingin seudun liikenneinfokeskus	2,00	HSL	Helsingin seutu
Liikennevalo-ohjauksen kehittäminen Helsingin seudulla (risteyskojeet ja keskusjärjestelmät)	3,00	ELY, kunnat	Helsingin seutu

3) Liityntäpysäköinti ja liityntäyhteydet

Hanke	Kustannus-arvio milj. €	Koordinoitivastuu	Sijainti
Mellunmäen metroasema, liityntäpysäköinti	1,10	Helsinki	Helsinki
Pasilan rautatieaseman pyöräpysäköinti	0,20	Helsinki, Liikennevirasto	Helsinki
Puotilan metroasema, liityntäpysäköinti	0,50	Helsinki	Helsinki
Oulunkylän rautatieasema, liityntäpysäköinti	0,10	Helsinki	Helsinki
Keravan rautatieaseman liityntäpysäköinti	2,03	Kerava	Kerava
Jorvaksen rautatieasema, liityntäpysäköinti	0,09	Kirkkonummi	Kirkkonummi
Kirkkonummen rautatieasema, liityntäpysäköinti	2,30	Kirkkonummi	Kirkkonummi
Tolsan rautatieasema, liityntäpysäköinti	0,24	Kirkkonummi	Kirkkonummi
Hyvinkään rautatieasema, liityntäpysäköinti	2,37	Hyvinkää	Hyvinkää
Järvenpään rautatieasema ja linja-autoasema, liityntäpysäköinti	0,50	Järvenpää	Järvenpää
Kyrölän rautatieasema, liityntäpysäköinti	0,61	Järvenpää	Järvenpää
Mäntsälän rautatieaseman liityntäpysäköinti	0,25	Mäntsälä	Mäntsälä
Klaukkalan linja-autoasema, liityntäpysäköinti	0,50	Nurmijärvi	Nurmijärvi
Hyrylän linja-autoasema, liityntäpysäköinti	0,33	Tuusula	Tuusula
Nurmijärvi kirkonkylän linja-autoasema, liityntäpysäköinti	0,13	Nurmijärvi	Nurmijärvi
Mt 170, Söderkulla, pyöräpysäköinti	0,01	Sipoo	Sipoo
Nikkilä linja-autoasema, liityntäpysäköinti	0,17	Sipoo	Sipoo
Kt 45, Berga, liityntäpysäköinti	0,13	Tuusula	Tuusula
Kt 45, Riihikallion bussipysäkki, liityntäpysäköinti	0,13	Tuusula	Tuusula
Mt 110, Huhmari, liityntäpysäköinti	0,05	ELY	Vihti
Vihdin kirkonkylän liityntäpysäköinti	0,20	Vihti	Vihti
Nummellan linja-autoasema, liityntäpysäköinti	0,10	Vihti	Vihti
Liityntäpysäköinnin viitoituksen järjestäminen	0,35	ELY, Liikennevirasto, kunnat	Helsingin seutu

4) Bussiliikenteen toimivuuden turvaaminen

Hanke	Kustannus-arvio milj. €	Koordinoitivastuu	Sijainti
Kehä I, Lahdenväylän eritasoliittymän (Latokartano), pysäkkien rakentaminen	0,50	ELY	Helsinki
Mannerheimintien joukkoliikennehankekokonaisuus	1,00	Helsinki, HSL	Helsinki
Vt 4, Koskela, eritasoliittymän täydentäminen	4,24	Helsinki, ELY	Helsinki
Vt 3, Kannelmäki - Kaivoksela, lisäkaistat	8,30	ELY	Helsinki, Vantaa

Vihdintien (mt 120) parantaminen Haaga–Kehä III, 1. vaihe , pysäkit ja bussikaistat	15,00	ELY, Helsinki, Vantaa	Helsinki, Vantaa
Vt 1, Tuomarila–Nihtisilta, bussi- ja tavaraliikenteen lisäkaistat	7,50	ELY, Espoo	Espoo, Kauniainen
Vt 4, Jokiniementien vaihtopysäkit, 1. ja 2. vaihe	12,00	ELY, Vantaa	Vantaa
Vt 3, Kaivoksela. eritasoliittymän parantaminen (uusi ramppi)	4,01	ELY, Vantaa	Vantaa
Vt 3, Vetotien pysäkkien parantaminen	0,50	ELY	Vantaa
Vt 3 Vetokujan pysäkkien parantaminen	0,50	ELY	Vantaa
Vt 4/mt 148. pysäkit eritasoliittymään	0,20	ELY	Kerava
Vt 3, Klaukkalan tienhaaran pikavuoropysäkkien parantaminen	0,10	ELY	Nurmijärvi
Vt 3, Nurmijärven tiehaaran pikavuoropysäkkiparin parantaminen	0,05	ELY	Nurmijärvi

5) Liikenneturvallisuuden erillishankkeet

Hanke	Kustannus-arvio milj. €	Koordinoitivastuu	Sijainti
Mt 120, Mariannantien liittymän parantaminen	1,03	ELY, Espoo	Espoo
Mt 120/ mt 1324, liittymän parantaminen	0,15	ELY	Espoo
Vt 3, väli Kehä III - Keimola, riista-aita	0,28	ELY	Vantaa
Vt 4, Korson eritasoliittymän parantaminen (ramppien liikennevalot)	0,28	ELY	Vantaa
Mt 11453 (Ylästöntie), Myllymäki–Helsingin kk, tien parantaminen	1,75	Vantaa, ELY	Vantaa
Vt 3, väli Luhtaanmäen etl - Klaukkalan ohikulkutie, tievalaistus	0,50	ELY	Vantaa, Nurmijärvi
Vt 4, Keravan eritasoliittymän parantaminen (ramppien liikennevalot)	0,28	ELY	Kerava
Vt 4, väli Korso - Järvenpää, riista-aita	0,48	ELY	Kerava
Vt 4, väli Kerava-Järvenpää, tievalaistus	0,54	ELY	Kerava, Tuusula, Järvenpää
Vt 3 ,väli vt 25 - mt 143, tievalaistus	0,96	ELY	Hyvinkää
Vt 4, väli Järvenpää - vt 25, tievalaistus	1,90	ELY	Mäntsälä
Vt 4, väli vt 25 - Orimattilan raja, tievalaistus	1,80	ELY	Mäntsälä
Vt 3, väli mt 132 - mt 1311, tievalaistus	0,92	ELY	Nurmijärvi
Vt 3, väli mt 1311 - vt 25, tievalaistus	0,91	ELY	Nurmijärvi
Mt 148, Brobörentien liittymän parantaminen.	0,20	ELY	Sipoo

6) Meluntorjunnan erillishankkeet

Hanke (priorisointijärjestys)	Kustannus-arvio milj. €	Koordinoitivastuu	Sijainti
Vt 4, väli Metsola - Jokivarsi, melusuojaus	0,88	ELY	Vantaa
Vt 3, Hakuninmaa, melusuojaus	3,70	ELY, Helsinki	Helsinki
Vt 1, Tuomarila–Sepänkylä, melusuojaus	7,50	ELY, Espoo	Kauniainen, Espoo
Vt 1, Veikkolan taajama melusuojaus	3,40	ELY, Kirkkonummi	Kirkkonummi
Vt 4 Hakunila, melusuojaus	4,40	ELY, Vantaa	Vantaa

7) Tavaraliikenteen toimivuuden turvaaminen

Hanke	Kustannus-arvio milj. €	Koordinoitivastuu	Sijainti
Keimolan uusi levähdysalue	2,00	ELY, Vantaa	Vantaa
Mt 143/mt 2850, kiertoliittymän rakentaminen	0,30	ELY, Hyvinkää	Hyvinkää

8) Maankäytön kehittämistä tukevat tie- ja katuhankkeet

Hanke	Kustannus-arvio milj. €	Koordinointivastuu	Sijainti
Vt 3 (Hämeenlinnanväylä), Kuninkaantammen eritasoliittymä	5,50	Helsinki	Helsinki
Kt 51 (Länsiväylä), Suomenojan eritasoliittymän parantaminen	6,00	Espoo	Espoo
Kt 51 (Länsiväylä), Piispansillan itärampit	3,61	Espoo	Espoo
Mt 140/ Jokiniementie, eritasoliittymän parantaminen	0,50	Vantaa	Vantaa
Keravantien (Mt148) parantaminen, väli Lahdentie-Saviontie	15,00	ELY, Kerava	Kerava
Poikkien (Mt 145) parantaminen	7,23	ELY, Järvenpää	Järvenpää
Klaukkalantien parantaminen (Kirkkotien ja Koskitien liittymät)	1,00	Nurmijärvi, ELY	Nurmijärvi
Kt 45, Koskenmäen kiertoliittymän laajentaminen	3,20	ELY, Tuusula	Tuusula

9) Raideliikenteen pienet kehittämistoimenpiteet

Hanke	Kustannus-arvio milj. €	Koordinointivastuu	Sijainti
Helsingin ja Ilmalan turvalaitteiden rajapinnan muutos	0,30	Liikennevirasto	Helsinki
Puolenvaihtopaikan rakentaminen Huopalahden pohjois- ja länsipuolelle	2,00	Liikennevirasto	Helsinki
Junaliikenteen "koontinäyttöjen" lisääminen Helsingin ja Pasilan laiturialueille	0,20	Liikennevirasto	Helsinki
Lumityömahdollisuuksien parantaminen Helsingin ratapihalla	0,10	Liikennevirasto	Helsinki
Rantaradan laitteistousinnat viikaantumishäiriöiden poistamiseksi välillä Huopalahti-Kirkkonummi	0,64	Liikennevirasto	Helsinki, Espoo, Kirkkonummi
Viinikkalan puolenvaihtopaikan rakentaminen	1,00	Liikennevirasto	Vantaa
Hanalan (välillä Tikkurila-Kerava) liikennepaikan vaihdekujan ja raiteenvaihtopaikan rakentaminen	2,00	Liikennevirasto	Vantaa, Kerava
Hyvinkää, uusi vaihdeyhteys raiteiden 301 ja 302 välillä	0,50	Liikennevirasto	Hyvinkää
Jorvaksen rautatieliikennepaikan parantaminen	4,60	Liikennevirasto, Kirkkonummi	Kirkkonummi
Tolsan rautatieliikennepaikan parantaminen	6,90	Liikennevirasto, Kirkkonummi	Kirkkonummi
Magneettien käyttäminen eristysvikojen vähentämiseen	0,40	Liikennevirasto	Helsingin seutu

Liite 4. Uudenmaan, Hämeen ja Päijät-Hämeen yhteishankkeet / neuvotteluesitykset 2011

Kohti Etelä-Suomen vesien ja Itämeren parempaa tilaa -hanke

Hankkeen tavoitteena on vähentää Itämeren kuormitusta kolmessa maakunnassa yhtäaikaaisesti, laajassa yhteistyössä toteutettavilla toimenpiteillä. Tätä varten käynnissä olevat hankkeet kootaan yhteen ja toimenpiteille määritellään yhteiset tavoitteet.

Hallitusohjelman tavoitteena on Itämeren ja vesien suojelu. Hallitus tehostaa suojelutoimia Itämeren tilan parantamiseksi sekä kansallisesti että yhteistyössä muiden Itämerivaltioiden kanssa toimeenpanemalla muun muassa EU:n meristrategi- adirektiiviä, HELCOMin toimintaohjelmaa ja EU:n Itämeren alueen strategiaa. Hallitusohjelmassa korostetaan vahvistettujen vesienhoitosuunnitelmien toimeenpanoa sekä painotetaan haja-asutuksen jätevesisäädösten edistämisestä varaamalla siihen tarvittavat resurssit. Lisäksi hallitusohjelmaan on kirjattu useita vesien ja Itämeren tilaan vaikuttavia toimenpiteitä kuten kansallinen viemäröintiohjelma, siirtoviemärihankkeet sekä pohjavesien suojelu ja riskien hallinta.

Näiden hallitusohjelmatavoitteiden toimeenpano Etelä-Suomessa on erityisen tärkeää, koska alueella asuvan väestön ja liikenteen määrä sekä vesiin kohdistuva kuormitus ja riskit ovat suuria suhteessa suojeluun käytössä oleviin resursseihin. Alueen vesien tilaan vaikuttavat haja-asutuksen jätevesikuormitus (yksinomaan Uudenmaan alueella asuu n. 100 000 asukasta vesijohto- ja viemäriverkostojen ulkopuolella), maatalouden ravinnepäästöt, arvokkaille pohjavesialueille kohdistuvat maankäyttöpaineet sekä mm. sään ääri-ilmiöiden aiheuttamat tulvat taajamissa ja ravinnehaitat tärkeissä joissa.

Itämeren ja vesien suojelu on keskeinen asia yhteistoiminta-alueen kaikkien maakunnan liittojen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten suunnitelmissa. Etelä-Suomen maakunnissa toteutetaan tällä hetkellä lukuisia erillisiä toimenpiteitä, mutta toteutuksen hajanaisuudesta johtuen niiden yhteisvaikutusta vesien ja Itämeren tilaan on vaikea arvioida. Yhteistoiminta-alueen liittojen mielestä on strategisesti tärkeää, että useat erikseen toteutettavat toimenpiteet voidaan koota vaikuttavaksi toimenpidekokonaisuudeksi. Suuntaamalla toimenpiteitä pohja- ja pintavesien tilan parantamiseen ja suojeluun sekä kuormituksen vähentämiseen yhtäaikaisesti, vesiin kohdistuvien toimenpiteiden vaikuttavuutta voidaan lisätä ja kohden-

taa resurssit tehokkaasti parhaiten vaikuttaviin toimiin.

Esityksessä tunnistetaan alueen nykyiset toimenpiteet ja niiden vaikuttavuus sekä yhteistyömahdollisuudet ja puutteet. Arvioinnissa rahoituksen kohdentamista täsmennetään ja määritellään lisätarve strategisesti tärkeiden toimenpiteiden osalta.

Hankkeen organisointi ja osallistuvat tahot alueilla

Vesien ja Itämeren kunnostaminen ja haittojen ennalta ehkäiseminen on Uudenmaan, Hämeen ja Päijät-Hämeen yhteistoiminta-alueen liittojen yhteishanke ja neuvotteluesitys. Toimenpiteet on suunniteltu ja tullaan toteuttamaan yhteistyössä Uudenmaan ja Hämeen ELY –keskusten sekä kuntien ja sidosryhmien kanssa.

Toteuttamisvalmius ja –suunnitelma

Neuvotteluesitys on toimenpidekokonaisuus, jossa vähennetään Itämeren kuormitusta ja edistetään vesien tilaa kolmessa maakunnassa yhtäaikaisesti toteutettavilla toimenpiteillä. Alueen toimijoiden omilla panoksilla on toteutettu ja toteutetaan edelleen lukuisia vesien tilaa parantavia toimenpiteitä. Neuvotteluesitykseen on kootusta toimenpiteiden kokonaisuudesta on eritelty erityisesti ne, joihin tarvitaan myös valtion panostusta, toimenpiteitä ja rahoitusta.

Haja-asutusalueiden jätevesineuvonnan tukeminen:

Haja-asutusalueiden kohdennetun neuvonnan käytäntöjä on kehitetty alueella pitkäjänteisesti (mm. maakunnan kehittämisrahalla) ja ylikunnallisesti mm. vesiensuojeluyhdistysten koordinoimina. Kokemusten perusteella lainsäädännön edellyttämät kiinteistökohtaiset jätevesiratkaisut eivät tule ajantasaistumaan ilman kohdennettua neuvontaa. Alueella on kehitetty menetelmät neuvonnan kohdentamiseksi erityisen herkille alueille sekä neuvonta-resurssien käyttämiseksi tehokkaasti ja vaikuttavasti. Alueen vesiensuojeluyhdistyksillä on kokemus ja valmiudet koordinoiden neuvontatyötä kuntaryhmittäin ja monet kunnista ovat jo ennakkoon sitoutuneet avustuksen vastinosuuteen.

Hulevesien hallintaan liittyvät toimet, kuten viemäriverkostojen ohjauksutusten vähentäminen

Kuntayhtymät vastaavat vesihuoltolaitoksista, mutta eivät yksin kykene vastaamaan odottamattomaan sääilmiöiden ja poikkeustilanteiden yleistymiseen eivätkä saneeraamaan jätevesiverkostaan tarvittavalla aikataululla. Kiireelliset korjaustarpeet tiedetään, mutta resurssien puuttuessa niiden toteutuminen vie vuosikymmeniä. Laajoja vaikutuksia sisältävien ylivuoto- ja hulevesiriskien välttämiseksi valtiolta tarvittaisiin erityistä tukea riskien nopeaan vähentämiseen. Vantaanjoella tehdyssä esiselvityksessä ja toimenpideohjelmassa kuvattuja toimenpiteitä olisi kiireellistä toteuttaa niin Vantaanjoella kuin vastaavia toimenpiteitä muissakin alueen joissa.

Pohjavesien suojelun ja käytön hallinta alueellisena yhteistyönä ja maankäyttöön yhteen sovittaen

Paras keino suojella pohjavesiä on maankäytön suunnittelun keinoin ohjata pohjavettä vaarantavat toiminnot sellaisille alueille, joissa niistä ei aiheudu vaaraa pohjavedelle. Riittäviin tietoihin perustetun pohjaveden suojelutoimenpiteet kyetään toteuttamaan riittävän tehokkaina sekä toisaalta mahdollistetaan yhdyskuntien rakentuminen ja eheytyminen alueille, joissa pohjavesille ei aiheudu haittaa. Jotta näihin tavoitteisiin päästäisiin, tarvitaan nykyistä huomattavasti yksityiskohtaisempaa tietoa mm. pohjavesialueiden rajauksista, rakenteesta, vedenottamoiden vaikutusalueista sekä pohjavesialueilla sijaitsevista riskitoiminnoista.

Alueen maakuntaliitot ja ELY-keskukset ovat mukana SYKE:n koordinoimassa LIFE+ projektihakemuksessa ”Developing Collaboration of Groundwater Protection, Management and Land Use (GWLIFE+)”. Hankkeessa selvitetään uusien menetelmien ja menettelytapojen käyttöä pohjavesialueiden rakenteen ja rajausten selvittämisessä sekä pohjavesitietojen hallinnassa. Tätä tukemaan on ensiarvoisen tärkeä käynnistää hanke, jossa edelleen kehitetään pohjavesialueiden rakennetta ja pohjaveden virtaussuuntia. Näiden lisäselvitysten perusteella voidaan nykyistä luotettavammin arvioida pohjavesialueiden rajausta ja niiden merkitystä yhdyskuntien vedenhankintaan.

Kustannusarvio ja alueiden panostukset

Haja-asutuksen jätevesihuollon neuvonta-avustusten tarve alueelle on noin 0,600 milj. euroa/vuosi jätevesiasetuksen (206/2011) mukaiseen määräaikaan (15.3.2016) saakka. Kiinteistökohtaisten ratkaisujen lisäksi tiiviit haja-asutuskeskittymät on tarkoituksenmukaista liittää vesihuoltoverkoston piiriin. Haja-asutusalueiden verkostohankkeita on pelkästään Uudellamaalla yhteensä 123 kpl, joiden yhteiskustannusarvio on vuosina 2012–2016 noin 73 milj. euroa. Uudenmaan liitto ja kunnat rahoittavat tällä hetkellä neuvonta ja kehittämissuunnitelmia yhteensä 546 023 eurolla, josta on kuntarahoitusta 180 213 euroa, maakunnan kehittämisrahaa 265 840 euroa ja yksityistä 99 970 euroa.

Sään ääri-ilmiöihin liittyvien ylivuoto- ja hulevesiriskien välttämiseksi tarvitaan tukea kiireellisimpiin jätevesiverkoston saneeraushankkeisiin. Vantaanjoen valuma-alueen jätevesiylivuodot – esiselvityksessä on selvitetty kehittämis- ja tutkimushankkeita 0,500 milj. € edestä. Varsinaiset saneerauskohteet ja niiden rahoitustarve on selvittävä hankkeen yhteydessä.

Pohjavesitietojen hankkiminen on pohjavesialueiden maaperäolosuhteista johtuen erittäin kallista, minkä vuoksi alueelle suunnattavien pohjavesiselvityksiin käytettävien määrärahojen tasoa olisi korotettava. Pohjavesien rajausten ja virtaussuuntien kartoittamiseksi suunnitellun hankkeen kokonaiskustannusarvio on n. 2,4 milj. euroa, johon tulee saada valtion rahoitusta.

Alueen maakuntaliitot ja ELY-keskukset ovat mukana SYKE:n koordinoimassa LIFE+ projektihakemuksessa ”Developing Collaboration of Groundwater Protection, Management and Land Use (GWLIFE+)”. Hankkeen rahoitus on 3,063 milj. euroa, josta kansallinen rahoitus on 1,520 milj. euroa. Maa- ja metsätalousministeriö rahoittaa hanketta 0,470 milj. eurolla ja ympäristöministeriö 0,160 milj. eurolla. Hankkeen kansallinen rahoitus on turvattava.

Liite 5. Maakuntien yhteishankkeet / neuvotteluesitykset 2011

Liikettä kehittämiseen – Etelä-Suomen yhteistoiminta-alueen uudenlainen kehittämismalli terveystuennassa

Hankkeen taustaa ja perusteluja

Hallitusohjelman mukaan hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä eriarvoisuuden vähentäminen otetaan huomioon kaikessa yhteiskunnallisessa päätöksenteossa ja sisällytetään kaikkien hallinnonalojen ja ministeriöiden toimintaan. Hallitus edistää koko elämäntapa- ja tavoitteena on erityisesti liikkujien elämäntapaa ja osallisuuden lisääminen. Hallitusohjelman linjausten mukaan selvitetään syyt liikunnallisesta elämäntavasta syrjäytymiseen ja luodaan edellytyksiä, joilla liikuntaa voidaan eri väestöryhmissä lisätä. Suomen uuden hallituksen tavoitteena on uudistaa määrätietoisesti kuntarakennetta tällä vaalikaudella ja keskusteluja käydään myös maakuntien liittojen tulevaisuuden roolista. Maakuntien liittojen on uudistuttava ja uudenlaisia kehittämismalleja on myös syytä etsiä ja kehitellä niin, että tulevaisuuden maakuntien liitot toimivat entistä tehokkaammin ja pystyvät myös palvelemaan entistä paremmin ja myös nykyisiä maakuntia laajempia alueita.

Hallitusohjelman tavoitteiden toimeenpano hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja liikunnan lisäämisen osalta on erityisen tärkeää Etelä-Suomen yhteistoiminta-alueella, jossa asuu reilusti yli kolmannes koko Suomen väestöstä. Lasten ja nuorten ikäluokkien suuri määrä ja suhteellisen osuuden runsaus muuhun maahan verrattuna edellyttää erityistä huomiota ja kohdennettuja ennaltaehkäiseviä liikuntaa edistäviä ja terveyteen vaikuttavia toimenpiteitä. Yhteistoiminta-alueen maakuntien toisiaan täydentävä terveystuennan kehittämisen osaaminen antaa hyvät edellytykset profiloitua:

1. Terveystuennan edistävän liikunnan kehittäjänä yhtenä koko Suomen ja jopa Euroopan huippuna ja
2. Uudenlaisen yhtä maakuntaa laajempaa alueellisen kehittämismallin luomisessa.

Ihmisten terveydestä ja hyvinvoinnista huolehtiminen on noussut entistä keskeisemmäksi alueelliseksi kilpailu- ja menestystekijäksi. Esimerkiksi liikunnan positiiviset vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen sekä sitä kautta toimintakykyyn ja tuottavuuteen sekä syrjäytymisen ehkäisyyn

ovat kiistattomat. Liikunta-alaan liittyvien toimialojen rajapinnoilta on löydettävissä myös uusia palvelukonsepteja ja liiketoimintamahdollisuuksia. Terveystuennan edistävän liikunnan kehittäminen on perinteiset sektorirajat ylittävä teema niin valtionhallinnon, aluehallinnon kuin käytännön toimijoidenkin kannalta ja se vaatii kaikilla näillä edellä mainituilla tasoilla yhteistyötä ja yhteen hiileen puhaltamista. Valtionhallinnon osalta terveystuennan koskettaa keskeisimmin sosiaali- ja terveystuennaministeriötä, opetus- ja kulttuuriministeriötä sekä työ- ja elinkeinoministeriötä, mutta yhteyksiä myös muihin ministeriöihin varsinkin teeman rajapinnoilta löytyy.

Hankkeen kuvaus

Liikettä kehittämiseen –hankkeessa kokeillaan uudenlaista kehittämismallia yhtä maakuntaa laajemmalla alueella. Olemassa oleviin hyviin käytäntöihin ja uusiin ideoihin perustuen käynnistetään useampia pienimuotoisia käytännön kokeiluja, joiden toimintaa ja vaikutuksia seurataan ja arvioidaan. Kokeilujen vaikuttavuudesta saadaan aineksia strategisen kehittämisen tasolle. Kokeiluja käynnistetään portaittain niin, että edellisten kokeilujen toimivuus on tiedossa ja käytettävissä ennen kuin seuraavia kokeiluja käynnistetään. Mallissa keskeistä on kaikkien näiden kolmen tason (strategia, arviointi, käytäntö) toiminta ja erityisesti näiden tasojen välinen tiivis vuorovaikutus. Seuranta ja arviointi kytkevät strategisen tason ja käytännön saumattomasti toisiinsa. Kehittämismallista ja toimenpiteistä saatua kokemusta pyritään levittämään useiden eri kanavien, esimerkiksi kansallisen Hyvinvointiverkoston kautta.

Hankkeen tavoitteena on luoda uudenlainen kolmen tason (strategia, arviointi, käytäntö) tiiviiseen vuorovaikutukseen perustuva kehittämismalli fokusoituen terveystuennan edistävän liikunnan kehittämiseen. Hankkeessa pyritään:

- lisäämään tietoisuutta terveystuennan hyödyistä ja käytännönläheisistä toteutusmalleista ja -mahdollisuuksista
- etsimään uusia terveystuennan ja hyvinvointia edistäviä innovatiivisia, poikkeuksellaisia ja käytännöllisiä toimintamalleja ja palvelukonsepteja alan toimijoiden kanssa eri ikäryhmille liittyen esimerkiksi: työhyvinvoinnin, työmotivaation ja tuottavuuden lisäämiseen, työurien pidentämiseen, liikuntatottumuksen synnyttämiseen,

itseohjautuvuuden lisäämiseen, elämänlaadun ja -hallinnan kohentamiseen, syrjäytymisen ehkäisyyn

- lisäämään terveysliikunnan kehittämisresursseja ja huomioimista kaikessa päätöksenteossa niin kunta-, alue- kuin valtiotasolla
- lisäämään yhteistyötä yhteistoiminta-alueen terveysliikunta-alan ydintoimijoiden kesken
- arvioimaan kehittämismallin soveltuvuutta muille aloille ja aluekehittämiseen yleisesti
- kansainvälistämään ja levittämään terveysliikunnan kehittämiskonseptia koko Eurooppaan

Kytkeä alueiden strategiaan tavoitteisiin

Hyvinvoinnin edistäminen ja terveyttä edistävät hyvinvointipalvelut, joihin terveysliikunta kuuluu, ovat keskeisesti esillä kaikkien kolmen maakunnan maakuntaohjelmissa ja niiden toteuttamissuunnitelmissa sekä ELY-keskusten strategisissa tulossopimuksissa ja Aluehallintovirastojen strategia-asiakirjassa.

Päijät-Häme on maakuntaohjelmassaan julistautunut liikunnan megamaakunnaksi, jossa kuntakentän tuottavuuteen ja asukkaiden hyvinvointiin tukemaan on laadittu muun muassa terveysliikunnan strategia ja kuntien terveysliikunnan toimeenpanosuunnitelmat. Kanta-Hämeen maakuntaohjelmassa hyvinvointiala on nostettu yhdeksi maakunnan merkittävistä klusterinostista ja toteuttamissuunnitelmassa linjataan painopistettä kehittämistoiminnassa siirrettäväksi entistä enemmän kohti terveyttä edistäviä hyvinvointipalveluja. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen pilotit liikunnan alalla on yksi julkisen ja yksityisen sektorin uudistumiskyvyn kärkihankkeista. Uudenmaan maakuntaohjelmassa on oma toimintalinjansa, asukkaiden hyvinvointi ja palveluiden edellytykset, jonka keskeisenä päämääränä on edellytysten luominen asukkaiden hyvinvoinnille, terveyden edistämiseksi, arjen ja palveluverkon toimivuudelle. Uudenmaan maakuntaohjelmassa on myös oma toimenpidekokonaisuutensa terveyden edistämiseksi ja terveyserojen kaventamiseksi, jossa liikunta on mainittu yhtenä keskeisenä keinona.

Hämeen ELY:n strategisessa tulossopimuksessa on linjattu edistettäväksi julkisten ja yksityisten toimijoiden yhteistyötä hyvinvointipalvelujen tuottamisessa ja liikunta- ja terveyspalveluyrittäjyyteen liittyvien palveluliiketoimintojen kehittymistä. ELY-keskuksen oman toiminnan kehittämisen alla on lisäksi mainittu yhteistyön tiivistäminen maakunnan liittojen kanssa tavoitteena muun muassa yhteisen Hämeen hyvinvointistrategian laatiminen.

Uudenmaan ELY:n strategisen tulossopimuksen mukaan tulevana vuosina edistetään lasten, nuorten, työikäisten ja ikääntyneiden terveyttä, työ- ja toimintakykyä sekä kokonaisvaltaista hyvinvointia. Tavoitteena on väestön liikunnallisen elämäntavan lisääntyminen ja osallisuuden vahvistaminen. Myös liikuntapalvelujen saatavuutta sekä kuntien ja muiden yhteisöjen liikunta-paikkojen tarjontaa tuetaan koulutuksella ja neuvonnalla, arviointityöllä sekä myöntämällä avustuksia liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin.

Aluehallintovirastojen yhtenä strategisena tavoitteena on hyvinvoiva yhteiskunta, johon liittyvät esimerkiksi hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen. Lisäksi strategia-asiakirjassa on yhtenä linjauksena työurien pidentäminen, jossa terveyden edistäminen on mainittu yhtenä keinona työkyvyn ylläpitämiseksi.

Hankkeen organisointi ja osallistuvat tahot alueilla

Liikettä kehittämiseen-hankkeen työnjako on jaettu kunkin maakunnan terveysliikunnan kehittämisen lähtökohtaisten vahvuusalueiden ja osamisen mukaisesti niin, että yksi maakunta vastaa omasta aihealueestaan koko Etelä-Suomen yhteistoiminta-alueella. Päijät-Hämeen liitto vastaa strategiastasosta, Uudenmaan liitto seurannasta ja arvioinnista ja Hämeen liitto käytännön kokeilusta. Kaikille yhteisenä teemana on terveysliikunnan kehittämiskonseptin kansainvälistäminen ja levittäminen koko Eurooppaan.

Näiden tahojen lisäksi hankkeen toteutukseen osallistuvat terveyttä edistävän liikunnan eri alojen toimijat kaikissa kolmessa maakunnassa erityisesti hankkeessa käynnistettävien käytännön kokeilujen toteuttajina. Hankkeen keskeisenä toimijana tulee myös olemaan myöhemmin valittava hankkeelle tutkimus- ja arviointipalveluja tuottava asiantuntijataho terveysliikuntakokeilujen ja strategian vaikuttavuuden arvioijana.

Toteuttamisvalmius ja -suunnitelma

Kaikissa kolmessa maakunnassa on määrätietoisesti kehitetty terveysliikuntaa monin eri tavoin ja painotuksin. Etelä-Suomen yhteistoiminta-alueen kaikissa kolmessa maakunnassa on terveysliikunnan kehittämisessä havaittu selkeä tarve toteuttaa teeman kehittämistä alueellisesti laajemmalla pohjalla, jotta päästäisiin entistä tuloksellisempaan ja vaikuttavampaan kehittämistoimintaan.

Päijät-Hämeessä on kehitetty terveysliikuntaa strategialähtöisesti. Maakunnassa on laadittu yh-

teistyössä kuntien eri toimialojen ja liikuntajärjestöjen kanssa maakunnallinen terveysliikuntastrategia. Maakunnassa on pitkään ollut merkittävä liikunnan ja urheilun osaamiskeskittymä ja siellä on viime vuosina panostettu voimakkaasti terveysliikuntaan koulutuksen, tutkimuksen ja kehittämisen keinoin.

Kanta-Hämeessä lähtökohtana on ollut käytännönläheinen kehittäminen terveysliikunnan alalla. Osana Hämeenlinnan seudulta koordinoitavan kansallisen hyvinvointiverkoston toimintaa on käynnistynyt kaksi maakuntapilottia, joissa Kanta-Hämeessä painopisteenä on terveysliikunta ja erityisesti käytäntölähtöisten kokeilujen kautta kehittäminen. Kansallinen hyvinvointiverkosto on ollut mukana myös Liikunta-alan yrittäjyyden kehittämisstrategia v. 2020–työssä (TEM/Diges ry) ja sen tehtävänä on jatkossa toimia kansallisena liikunta-alan toimijafoorumina.

Uudellamaalla on toteutettu lukuisia projekteja ja toimenpiteitä terveyttä edistävän liikunnan kehittämiseksi. Esimerkiksi Etelä-Suomen liikunnan ja urheilun toimesta on toteutettu projekti terveysliikunnan huomioimiseksi entistä paremmin alueen kuntien päätöksenteossa ja Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri on mukana terveyden edistämisen projektissa. Uudenmaan ELY-keskus on puolestaan teettänyt Liikunta- ja elämispalvelut Uudellamaalla – ennakointityön. Edellä mainittujen terveysliikunnan kehittämistoimenpiteiden lisäksi Uudenmaan erityinen vahvuus on vahva tutkimus- ja arviointiosaaminen, jota voidaan soveltaa myös terveysliikunnan vaikutusten arviointiin.

Kustannusarvio ja alueiden panostukset

Alustava kustannusarvio on 450 000 euroa / vuosi (150 000 euroa/maakunta/vuosi) ja hanke on suunniteltu kolmevuotiseksi eli yhteensä kustannusarvio on 1 350 000 euroa. Alueiden omarahoitussuudet ovat noin 30 %. Kustannukset muodostuvat pääosin työpanoksesta hankkeen osa-alueiden koordinoinnin osalta, asiantuntijapalveluista liittyen strategiatyöhön, arviointi- ja tutkimuspalveluihin sekä käytännön kokeilujen käynnistämiseen. Lisäksi kustannuksia kertyy viestinnästä ja matkoista sekä koti- että ulkomaan osalta.

ISBN 978-952-448-339-1

ISSN 1236-6803 (pdf)

Uudenmaan liitto | Nylands förbund

Esterinportti 2 B | 00240 Helsinki
Estersporten 2 B | 00240 Helsingfors | Finland
puh. | tfn (09) 4767 411
toimisto@uudenmaanliitto.fi | www.uudenmaanliitto.fi